

**Helsingin Sanomien uutisartikkeleissa rakentuvat merkitykset
nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä**

Carita Wessman
Minna Pekonen
Pro gradu –tutkielma
Sosiaalityön
koulutusohjelma
Kevät 2024
Lapin yliopisto
Ohjaaja Elina Virokannas

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Helsingin Sanomien uutisartikkeleissa rakentuvat merkitykset nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä

Tekijä/-t: Carita Wessman ja Minna Pekonen

Koulutusohjelma/oppiaine: Sosiaalityö

Työn laji: Pro gradu -tutkielma/Maisteritutkielma_x_ Lisensiaatintutkimus__

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 76+1

Vuosi: 2024

Tiivistelmä:

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan Helsingin Sanomissa rakentuvia merkityksiä nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä. Tutkimukseen valikoitui mukaan 32 artikkelia. Tarkempana tutkimuskysymyksenä tarkastellaan, millaisia merkityksiä nuorten väkivaltainen jengiytyminen saa Helsingin Sanomien kirjoituksissa. Aineisto on analysoitu diskurssianalyysillä.

Nuorten väkivaltaista jengiytymistä on käsitelty Helsingin Sanomissa monen eri lähestymistavan ja näkökulman kautta, joita ovat toimittajien ohella olleet tuottamassa viranomaisten, tutkijan ja asiantuntijan roolissa toimivat ihmiset. Kirjoituksissa jäsenyi erilaisia merkitysisältöjä käsitteleviä diskursseja, jotka olemme jaotelleet jengiytymistä kuvaaviin määritelmiin, jengiytymisen ilmiöön suhtautumisen diskursseihin sekä jengiytymisen syitä käsitteleviin diskursseihin.

Nuorten väkivaltainen jengiytyminen määrittyi Helsingin Sanomien artikkeleissa vanhana ilmiönä, mutta viime vuosina siihen on tullut mukaan lisääntynyt teräaseiden käyttö, raaistunut väkivalta sekä tekojen jakaminen sosiaalisessa mediassa. Artikkeleissa vertailtiin Ruotsin kriisiytyntä jengiväkivaltatilannetta Suomen tilanteeseen. Gangsta rap -musiikki määrittyi osaksi jengiväkivaltaa ja sen nähtiin sanoitustensa sekä ideologiansa vuoksi liittyvän ilmiöön. Jengiytymiseen suhtautumisen diskurssi koostui suhtautumistavoista, joiden kautta ilmiötä oli lähestytty. Ilmiö herätti eri toimijoissa huolta ja siihen pyrittiin löytämään ratkaisuja ennaltaehkäisyn keinoin mutta myös rangaistuksia koventamalla. Jengiytymisen syitä käsittelevässä diskurssissa määrittyi jengiytymiselle altistavia tekijöitä, joita olivat maahanmuuttajataustaisuus, huono-osaisuus, taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen, perhesuhteet sekä sosiaalipalveluiden resurssien puute.

Avainsanat: nuorten väkivaltainen jengiytyminen, nuorisorikollisuus, nuoruus

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi X

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi__ (vain Lappia koskevat)

Sisällys

1 JOHDANTO	1
2 NUORUUSIÄN RIKOLLISUUS JA JENGIYTYMINEN	3
2.1 Määritelmiä nuoruudesta elämänvaiheena	3
2.2 Nuorisorikollisuus ja väkivalta	7
2.3 Jengiytyminen	10
2.4 Media osana nuorten väkivaltaista jengiytymistä	14
2.5 Aiempia tutkimuksia nuorisorikollisuudesta ja nuorten väkivaltaisesta käyttäytymisestä	16
3 TUTKIMUKSEN METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT	22
3.1 Sanomalehti tutkimusaineistona	22
3.2 Diskurssianalyysi analyysimenetelmänä	24
3.3 Aineiston valikoituminen ja analysointi	26
3.4 Tutkimuseettiset kysymykset ja tutkijan positio	29
4 NUORTEN VÄKIVALTAISTA JENGIYTYMISTÄ KÄSITTELEVÄT DISKURSSIT	32
4.1 Jengiytymisen määritelmät Helsingin Sanomissa	32
4.2 Jengiytymisen ilmiöön suhtautumisen diskurssit	40
4.2.1 Huoli	40
4.2.2 Ennaltaehkäisy	42
4.2.3 Ongelmanratkaisun keinot	45
4.3 Jengiytymisen syitä käsittelevät diskurssit	49
4.3.1 Huono-osaisuus	49
4.3.2 Taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen	53
4.3.3 Maahanmuuttajataustaisuus	55
4.3.4 Perhesuhteiden ja sosiaalipalveluiden resurssien puutteet	58
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	61
5.1 Pohdinta	61
5.2 Tutkimusprosessi	67
Lähteet	68
Liite 1	76

1 JOHDANTO

Viime vuosina Suomessa on uutisoitu yhä enemmän nuorten keskuudessa yleistyvistä väkivaltaisuuksista ja jengiytymisestä, minkä vuoksi sitä voidaan pitää ajankohtaisena ja merkittävänä yhteiskuntaa koskettavana aiheena. Ilmiöön liittyy uusia piirteitä, kuten raaistunut väkivalta sekä terä- ja ampuma-aseiden käyttö osana väkivaltaisia tekoja. Nuorten väkivaltaista jengiytymistä on kotimaisessa kontekstissa tutkittu vasta vähän, ja tieto katujengeistä ja katujengien väkivallasta on pääasiassa peräisin Yhdysvalloissa tehdystä tutkimuksesta (Klein, Weerman & Thornberry 2006, 414). Suomalaisessa mediassa viitataan aktiivisesti Ruotsiin, jossa tilanteet eri jengien välillä ovat eskaloituneet jo pidemmän aikaa ja alaikäisiä lapsia hyödynnetään jopa henkirikoksien toteuttamisessa (Jaskari, Haverinen & Raunio 2023). Ilmiötä kuvaava termi "Ruotsin tie" onkin alkamassa vakiintua yhteiskunnalliseen puhekieleen (Keski-Heikkilä 2023; Hankaniemi, Kinnunen, & Hyypiö 2023).

Yhteiskunta on taitekohdassa suhteessa siihen, kuinka nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen reagoidaan ja millä keinoin siihen pyritään ja voidaan vaikuttaa. Kansalliseen keskusteluun on nostettu puuttumiskeinoiksi esimerkiksi rangaistusten koventaminen, mutta tämän toteuttaminen edellyttäisi lisäresursointia ja -rahoitusta poliisivoimiin. Ratkaisumalleja ja niiden vaikutuksia on haettu teorian tasolla muista Pohjoismaista sekä Britanniasta, jossa käytössä on erillinen nuorisioikeus. (Kantola 2022.) Suomessa rikoslain (10.4.2015/401) 10 §:ssä on säädetty nuorisorangaistuksesta, mutta oikeusministeri Leena Merin (2024) mukaan sitä ei hyödynnetä riittävästi.

Suomessa vuonna 2023 laaditussa hallitusohjelmassa nuoris- ja jengirikollisuuden lisääntyminen on tunnistettu vakavaksi ongelmaksi. Hallitusohjelmassa on linjattu, että ilmiön ratkaisemiseksi hallitus toteuttaa laajassa mittakaavassa sekä kovia että pehmeitä toimenpiteitä. Tämän lisäksi linjataan, että katujengirikollisuuteen liittyvien rikosten rangaistuksia kovennetaan säätämällä rikoksen liittyminen katujengin toimintaan erilliseksi rikoksen koventamisperusteeksi. (Valtioneuvosto 2023, 181–182.)

Ratkaisuja pyritään hakemaan myös ennalta ehkäisevästä työstä, jolloin nuorten tilanteet eivät pääsisi eskaloitumaan väkivaltaiseksi käytökseksi. Järjestötasolla työtä on tehty jo pidempään keskusteluryhmien ja jalkautuvan työn keinoin, joista esimerkkeinä ovat Aseman Lapset ry:n Walkers-toiminta sekä Non Fighting Generation ry:n nuorten ryhmät. Jengiväkivallan ja jengiytymisen vähentämiseksi tarvitaan empiirisesti tuettuja oikeudellisia, käytännöllisiä ja poliittisia toimintamalleja.

Jo olemassa olevien tutkimusten mukaan taustatekijöiksi väkivaltaisiin jengeihin liittymiselle on havaittu lapsuudenaikaiset traumat, syrjäytyminen, sosioekonomisten tekijöiden ylisukupolvisuus sekä yhteiskunnallinen eriarvioistuminen (Hurley & Boulton 2021; Haapajärvi & Junnilainen 2014). Hanna-Kaisa Perna (2022, 8) huomauttaa, että nuorisoriikollisuuden ongelman ratkaisemiseksi yksittäisten toimintatapojen kehittämisen sijaan tulee enemmän pyrkiä ymmärtämään edes osittain sen moninaisuutta. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan erilaisten näkökulmien esiintuomista.

Mielenkiintomme aihetta kohtaan kumpuaa ajankohtaisuuden lisäksi omasta huolestamme lasten tulevaisuutta kohtaan. Tällä tutkimuksella osallistumme ajankohtaiseen keskusteluun analysoimalla Helsingin Sanomien lehtikirjoituksia väkivaltaisesta nuorten jengiytymisestä. Pyrimme tuomaan esiin erilaisia näkökulmia ymmärtää ja määritellä nuorten väkivaltaista jengiytymistä. Tutkimuskysymyksemme on: Millaisia merkityksiä nuorten väkivaltaisen jengiytyminen saa Helsingin Sanomien kirjoituksissa?

Valikoimme aineistomme hyödyntämällä Helsingin Sanomien hakutoimintoa. Eri asiasanoilla haimme nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen liittyviä uutisartikkeleita. Valikoidut aineistot analysoimme diskurssianalyysin keinoin. Diskurssianalyysin avulla uutisartikkeleista on mahdollista havaita monia eri merkityksiä ja näkökulmia, joiden kautta ilmiötä on käsitelty. Analysoimme tutkimuksessamme erilaisia diskursseja, joiden avulla nuorten väkivaltaista jengiytymistä voidaan ymmärtää ja määritellä. Tutkimuksemme avulla pyrimme luomaan parempaa ymmärrystä nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä ja sitä kautta lisäämään tietoa nuorten jengiytyksen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

2 NUORUUSIÄN RIKOLLISUUS JA JENGIYTYMINEN

Rikostilastojen mukaan rikoksista epäiltyjen nuorten määrä on ollut laskusuunnassa koko 2010–luvun ajan, kuten myös nuorten osuus kaikista tuomituista. Tilastot kuitenkin osoittavat, että rikollisuus on keskittynyt nykyään pienempään joukkoon nuoria, joista osalla on merkintä yhä vakavammista rikoksista. (Haapakangas 2020.) Suomessa viime vuosien lisääntyneeseen uutisointiin nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä on vaikuttanut Ruotsissa jo yhteiskunnalliseksi ongelmaksi paisunut jengiväkivalta, jossa sekä väkivaltaisten rikosten tekijät että rikoksen kohteiksi joutuvat uhrit voivat olla alaikäisiä (Rigatelli 2022). Ruotsin tilanteesta näyttää tulleen vertailukohta Suomessa ilmenevän jengikäyttäytymisen mittaamiseksi.

Suomessa nuorisorikollisuus ei kuitenkaan ole uusi ilmiö. Päivi Honkatukia, Leo Nyqvist ja Tarja Pösö (2006, 213) huomauttavat, että nuorisoväkivalta on ollut toistuvasti esillä mediassa. Myös Anne Kantola (2021) kirjoittaa uutisartikkelissaan nuorisotutkija Mikko Salasuon haastatteluun viitaten, että “keskustelu jengeistä on historiallisesti virinnyt usein silloin, kun on haluttu herättää jonkinlainen huoli nuorten käytöksestä.” Honkatukian ja tutkimuskumppaneiden (2006) mukaan median, poliitikkojen ja viranomaisten huomio voi kiinnittyä tarkastelemaan ilmiötä ongelmalähtöisestä näkökulmasta ymmärtäväisen suhtautumisen sijaan. Tämä voi näkyä koko nuorisoa leimaavana lähestymistapana. Aikuisissa epäluuloa voivat herättää myös ulkoiset tunnusmerkit, kuten musiikkivalinnat tai pukeutumistyyli, mikä oikeuttaa aikuisten tiukemman kontrollin nuoria kohtaan. (Mts., 213.)

2.1 Määritelmiä nuoruudesta elämänvaiheena

Nuoruutta on viime vuosikymmenten aikana pidetty yhteiskunnallisena ihanteena (Relander 2000, 283). Nuoruutta ihannoidaan ja siihen liitetään paljon arvolatautuneita mielikuvia, kuten huolettomuutta, vastuuttomuutta sekä uusien kokemusten hankkimista. Toiset kaipaavat omaa nuoruuttaan, toisille siihen palaaminen ajatuksen tasolla voi tuottaa pahaa oloa ja ahdistusta. Aikuiset tavoittelevat nuoruutta ulkonäöllisesti, ja markkinat hyödyntävät nuoruuden mielikuvaa myynnin keinona ja tehostamisessa. Nuoruus on elämänvaihe, jonka jokainen aikuinen on elänyt ja jokaisella on oma ainutlaatuinen kokemuksensa siitä.

Sanna Aaltosen ja Alpo Heikkisen (2013, 197) mukaan nuoruuden määritelmä sisältää sekä yleisenä ilmiönä että yksilöllisenä kokemuksena pidetyn näkökulman. Nuoruutta on tutkittu eri näkökulmista vuosikymmeniä. Jo 1990-luvun loppupuolella Johanna Wyn ja Rob White (1997) kirjoittivat, että nuoruutta määritellään usein relaatiokäsitteenä. Sen avulla korostetaan, että nuoruus ei ole staattinen tai universaali käsite, vaan sen merkitys ja kokemus vaihtelevat eri yhteiskunnissa ja eri aikoina. Relationaalinen tarkastelu on perusteltua siksi, että nuoruuden käsite ja sille annettavat merkitykset rakentuvat vahvasti suhteessa aikuisuuteen. (Mts., 10–12.) Hohtin (2013) mukaan nuoruutta voidaan myös pitää kronologiseen aikaan sidottuna ikäkategorioidena, joka sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden väliin. Usein näiden ikäkategorioiden väliset rajat ovat hämärtyneitä ja ne voivat olla osittain myös päällekkäisiä.

Nuoruus on aikaan ja kulttuuriin sidoksissa oleva elämänvaihe, mitä voidaan tarkastella biologisen, henkisen ja sosiaalisen kasvun kehityksen kautta (Hohti 2013). Nuoruusikä antaa nuorelle itselleen yhä enemmän mahdollisuuksia tehdä omia päätöksiä ja valintoja. Kavereiden, harrastusten ja koulutusvalintojen kautta nuori saa tietynlaista suuntaa elämälleen. Nuoruuteen kuuluvia muutoksia voivat olla yläkoulun vaihtuminen ammatilliseen koulutukseen tai lukioon siirtymiseen, lapsuudenkotoa poismuuttaminen ja itsenäistyminen, sekä rikos- ja päihdekokeilut. (Aaltonen & Heikkinen 2013, 198.)

Nuoruuden keskeisimmät kehitystehtävät näyttäytyvät fyysisinä muutoksina ja kypsymisenä, ajattelutaitojen kehittymisenä, sosiaalisen kentän laajentumisena sekä sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutoksina. Fyysisiä muutoksia ovat esimerkiksi nopea fyysinen kasvu, kehon suhteiden muuttuminen ja sukukypsyyden saavuttaminen. Nuoren ajattelutoiminta kehittyy merkittävästi nuoruusiän alussa noin 11–12-vuoden iässä. Keskeinen muutos on erityisesti yleisellä ja abstraktilla tasolla tapahtuvan tulevaisuuteen keskittyvän ajattelun kehittyminen. Tieto ja kokemus lisääntyvät elämän aikana, mutta ajattelun muodoissa ei enää varhaisnuoruuden jälkeen tapahdu merkittäviä muutoksia. Tämä ajattelun kehittyminen selittää monia muita laajempia kehitysaskelaita nuoren kasvussa, kuten minäkuvaan, maailmankuvaan, moraalisiin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä muutoksia. Nuoren on helpompi hahmottaa ympäröivää maailmaa ja omaa tulevaisuuttaan, joka perustuu pääosin aivojen kypsymiseen mutta myös kypsymisen mahdollistamaan uuden oppimiseen. (Nurmi ym. 2014, 149–155.)

Erityisesti murrosiässä monen nuoren käytös voi vaikuttaa aikuisin silmin holtittomalta. Selittäviä tekijöitä voidaan löytää aivojen kehityksestä. Elina Hermansonin ja Nina Sajaniemen (2018) mukaan limbisen järjestelmän tehokkaampi toiminta suhteessa etuotsalohkon kehittymättömyyteen johtaa nuorten impulsiiviseen ja tunnekuohuiseen käyttäytymiseen. Nuorten voi olla vaikeaa ymmärtää syy-seuraussuhteita, mikä voi johtaa esimerkiksi siihen, että nuoret ovat helposti yllytettävissä erilaisiin tekoihin. Myös Juulia Saarholm ja Heikki Turkka (2023, 31) huomauttavat, että valtaosaan nuorten lainvastaisista teoista sisältyy ajattelemattomuutta, seurausten ymmärtämättömyyttä sekä elämishakuisuutta.

Nuoruutta on kuvattu psykologisessa kirjallisuudessa erilaisten kriisien ja myllerrysten aikakaudeksi. Uudemman tutkimustiedon mukaan valtaosa nuorista ei kuitenkaan käy läpi erityistä kriisiä, vaan kehitys on jatkuvaa sekä asteittaista. Siitä huolimatta nuoruus on hyvin haavoittuva elämänvaihe. Esimerkiksi omaisuusrikollisuus ja muu haasteellinen käyttäytyminen ovat nuoruusiässä hyvin yleisiä, vaikka se koskeekin vain osaa nuorista. Usein tämänkaltainen käyttäytyminen vähenee aikuisuuteen siirryttäessä. Haasteellisen käyttäytymisen jatkuessa päädytään usein vakaviin ongelmiin, mikä näkyy sekä päihteidenkäytössä että rikollisuudessa. (Nurmi ym. 2014, 148.)

Nuoruuden keskeisimpiin kehitystehtäviin kuuluu myös identiteetin kehitys. Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen (2019, 89) mukaan identiteetin käsitettä käytetään erilaisissa, osin päällekkäisissä tai jopa ristiriitaisissa merkityksissä ja käsitteenä sitä pidetään monitieteisenä. Yhtenä tunnetuimpana kehityspsykologian mukaisena identiteetin kehitysteoriana pidetään Erik E. Eriksonin (1968) elämänkaariteoriaa, jonka mukaan identiteetin kehitys on nuoruuden keskeinen tehtävä. Teorian mukaan identiteetin kehityksellä tarkoitetaan prosessia, minkä aikana yksilölle muodostuu oma yksilöllisen minäkuva ja hän alkaa omaksumaan omia arvoja, periaatteita ja mieltymyksiä. (Erikson 1968.)

Identiteetillä voidaan tarkoittaa piirteitä ja ominaisuuksia, sosiaalisia suhteita sekä rooleja, jotka määrittelevät sitä, kuka ihminen on. Identiteetit voivat keskittyä menneisyyteen, siihen mikä ennen piti paikkaansa, nykyhetkeen, mikä on totta ihmiselle nyt tai tulevaisuuteen, jollaista henkilö odottaa tai toivoo itselleen. (Oyserman, Elmore & Smith 2012, 69.) Henri Tajfel kehitti 1980-luvulla sosiaalisen identiteetin teorian. Sosiaalisen identiteetin kautta

henkilö määrittelee kuulumisensa johonkin ryhmään, ajatuksensa ryhmän jäsenenä toimimisesta sekä ryhmän statuksen verrattuna toisiin ryhmiin. (Oyserman, Elmore & Smith 2012, 69, 74.) Toisin sanoen nuori rakentaa kuvaa siitä, missä on hänen paikkansa maailmassa. Sosiaalisen identiteetin teoriaa on sovellettu viime vuosikymmenien aikana runsaasti erilaisten sosiaalisten ilmiöiden tutkimiseen. Sosiaalisia identiteettejä voi olla useita henkilön luokittellessa itsensä esimerkiksi sukupuoli-identiteetin, uskonnollisen identiteetin tai seksuaalisen identiteetin kautta. Sosiaaliset ilmiöt eivät ole pysyviä, vaan erilaiset tilanteet vaikuttavat niiden muotoutumiseen ja rakentumiseen. (Matikainen 2020, 88–89.)

Pietikäinen ja Mäntynen (2019) tarkastelevat identiteettiä diskurssitutkimuksen näkökulmasta, jolloin keskeisintä on identiteetin rakentuminen kielen ja muiden tulkinnallisten ja kuvailevien resurssien käytössä. Tällöin identiteettejä ei pidetä itsestään selvyyskinä tai muuttumattomina, vaan ne rakentuvat arkisessa kielenkäytössä, historiankirjoissa ja median kuvissa. Diskursseilla nähdään olevan keskeinen rooli identiteettien rakentumisessa, sillä niiden avulla identiteettejä rakennetaan, muutetaan ja haastetaan. Vaikka identiteettiä pidetään ihmisen yksilöllisenä ominaisuutena, se muodostuu kuitenkin niissä sosiaalisissa kehyksissä, jotka ympäröivät yksilöä. (Mts., 89–90.)

Sosiaalisten suhteiden muutokset ovat keskeinen osa nuoruutta ja sen kehitystehtäviä. Ikätovereiden merkitys kasvaa nuoren elämässä ja nuori hakeutuu usein itsensä kanssa samankaltaisten kavereiden seuraan. Toisaalta nuoren sosiaalinen ympäristö muuttuu muiden ihmisten, kuten vanhempien, opettajien ja kavereiden odotusten ja heidän asettamien rajojen muuttumisena. (Nurmi ym. 2014, 149–155.)

Vertaisuhteet vaikuttavat merkittävästi yksilön psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Vertaisuhteiden avulla nuori muodostaa käsitystä itsestään suhteessa toisiin nuoriin ja niistä nuori omaksuu asenteita, arvoja ja normeja. Vertaisuhteissa nuori harjoittelee vuorovaikutustaitoja, saa palautetta omasta käytöksestään sekä kehittyy kognitiivisesti. (Pörhölä 2008, 94.) Nuorille on tyypillistä muodostaa erilaisia ryhmiä, kulttuureja sekä näyttää niihin kuulumista tietynlaisen käytöksen, tyylin ja arvojen mukaan. Esimerkiksi koulussa nuoret voivat muodostaa erilaisia ryhmiä kuten “hiket”, “kovikset” ja “kiltit”. (Korkiamäki 2009, 83–105.) Tällaisella kategorisoinnilla nuoret jäsentävät arkisia vertaisuhteitaan ja selkeyttävät ympäröivää sosiaalista todellisuutta vähentämällä yksilöiden välisiä eroja ja

tuottamalla ryhmän jäsenten samankaltaisuutta. Luokittelujen avulla nuoren on mahdollista hahmottaa paikkaansa helpommin kavereiden keskuudessa. Oma kuuluminen erilaisiin ryhmiin on helpompaa jäsentää, kun tarjolla on erilaisia vakiintuneita ryhmiä, joihin voi samaistua tai irtisanoutua niistä.

2.2 Nuorisoriikollisuus ja väkivalta

Suomessa on asetettu jo vuonna 1889 rikoslaki (39/1889), jonka keskeisenä tavoitteena on määrittellä rikollisiksi luokitellut teot sekä niiden seuraamuksia koskevat oikeussäännökset. Rikosoikeudellinen vastuu alkaa kuitenkin vasta 15-vuotiaana, jolloin alle 15-vuotiaiden tekemät rikokset eivät johda oikeudellisiin toimenpiteisiin. Heidän kohdallaan rikollisten tekojen seurauksena poliisi tekee lapsesta lastensuojeluilmoituksen sekä ilmoittaa tapahtuneesta huoltajille. 15–20-vuotiaiden suorittamien rikosten tarkastelun yhteydessä huomioidaan tekijän nuori ikä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ikä huomioidaan syyllisyyden sekä rikoksen seurausten arvioinnissa, ja siihen sisällytetään arviointi nuoren sosiaalisesta tilanteesta. (Poliisi, ei pvm.)

Rikoslain 10 a §:ssä (10.4.2015/401) on säädetty erikseen nuorisorangaistuksesta, jonka mukaan alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta tuomitaan nuorisorangaistukseen, mikäli sakko katsotaan riittämättömäksi rangaistukseksi ottaen huomioon rikoksen vakavuuden, rikoksesta ilmenevän tekijän syyllisyyden sekä tekijän aikaisemmat rikokset, eivätkä painavat syyt vaadi ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitsemista. Myöskään ehdollista vankeutta valvontoineen ei tule pitää riittävänä tekijänä sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi. Pykälän neljännen momentin mukaan nuorisorangaistuksen kestosta ja sisällöstä säädetään yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 64 §:ssä. (Rikoslaki 39/1889.)

Kivivuori (2002, 1) kirjoittaa tilastojen osoittavan 15–17-vuotiaiden tekemien tappojen, murhien sekä surmien lisääntyneen 1990–luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Kivivuoren (2006) mukaan nuorten rikoksista, niiden määristä sekä määrien mahdollisista muutoksista käydään aktiivisesti julkista keskustelua. Erityisesti nuorten tekemät rikokset painottuvat omaisuus- ja väkivaltarikoksiin. Vuonna 2004 tehdyssä tutkimuksessa, jossa on vertailtu varkausrikoksia

(1000 hlö kohti), pahoinpitelyrikoksia (1000 hlö kohti) sekä talous- ja ympäristörikoksia (10 000 hlö kohti), voidaan havaita, että varkausrikosten ikäryhmien kokoon suhteutettuna määrä saavuttaa huippunsa 13-vuotiailla ja pahoinpitelyrikoksissa on selvä huippu 18–20-vuotiailla. Kivivuoren mukaan on kuitenkin huomioitavaa, ettei maamme kulttuuriin ole vakiintuneet käsitteet “aikuis-, keski-ikä- tai vanhusrikollisuus”, minkä vuoksi huomiota ei kiinnitetä niin aktiivisesti aikuisten tekemiin rikoksiin sekä niiden sosiaalisiin haittoihin. (Mts., 15–17.) Myös Henrik Elonheimo (2010, 14) nostaa esiin määrittelyn kontekstin, sillä nuorisoriikollisuus on alisteinen sille, kuinka ennen kaikkea aikuiset näkevät ja määrittelevät nuorisoriikollisuuden yhteiskunnallisena ongelmana.

Venla Salmen (2012) julkaisemassa raportissa käsitellään nuorten rikoskäyttäytymisen ja uhrikokemusten yleisyyttä sekä niiden teon piirteitä. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on kerännyt jo vuodesta 1995 lähtien säännöllisin väliajoin toteutetulla kyselyllä tietoa suomalaisten yhdeksäsluokkalaisten eli 15–16-vuotiaiden rikoskäyttäytymisestä. Vuoteen 2012 mennessä kyselyitä on tehty yhteensä seitsemän vuosina 1995, 1996, 1998, 2001, 2004, 2008 ja 2012, jossa viimeisimpään vastasi 4855 yhdeksännen luokka-asteen oppilasta 51 yläasteelta ympäri Suomea. Nuorisoriikollisuuskyselyiden mukaan nuorten rikoskäyttäytyminen harvinaistui jaksolla 1995–2004, jonka jälkeen tapahtui käänne ja rikoskäyttäytyminen jälleen yleistyi vuosien 2004–2012 aikana. Eroja havaittiin myös sukupuolittaisen tarkastelun tuloksissa, joiden mukaan aktiivinen rikoskäyttäminen oli pojille jonkin verran yleisempää kuin tytöille. (Mts., 1, 16–17.)

Nuorisoriikollisuuden ongelmallisena osana voidaan nähdä piilorikollisuus, joka jää tilastointien ja poliisin tietoisuuden ulkopuolelle. Vuoden 1996 kyselystä lähtien nuorilta on kysytty, ovatko he tulleet tekemiensä tekojen perusteella poliisin tietoon. Jaksolla 1996–2012 annettujen vastausten päähavaintona on tehtyjen tekojen verrattain harvoin poliisin tietoon tuleminen, mikä luo nuorisoriikollisuuden tilastointiin epäluotettavuutta. (Kivivuori 2002, 2; Salmi 2012, 19.) Timo Harrikarin (1999, 23) mukaan piilorikollisuuden syitä voivat myös olla asianomistajan haluttomuus tehdä rikosilmoitusta alle 15-vuotiaan syyntakeettomuuden vuoksi, sekä mahdollisuus hyödyntää muita menettelytapoja, kuten sovittelua. Kivivuori (2002, 2) näkee piilorikollisuuden merkittävänä ongelmana yhteiskuntapoliittisesta näkökulmasta, koska sillä on merkitystä tilastoidun rikollisuuden määrään vaikuttaviin tekijöihin.

Leo Nyqvistin (2007) mukaan ajattelumme on vakiintunut käsitys sosiaalisesti haavoittavissa olosuhteissa kasvaneiden lasten kehitymisestä myöhemmin “ongelmanuoriksi”. Kaltroin kohtelun on havaittu olevan ylisukupolvisesti etenevää ja jopa kolmannes lapsena pahoinpidellyistä tai laiminlyödyistä lapsista jatkaa väkivallan kierrettä omiin lapsiinsa. On kuitenkin merkille pantavaa, ettei monetkaan vaikeissa olosuhteissa kasvaneet nuoret reagoi näkyvästi, vaan ongelmat voivat esiintyä syömishäiriöinä, masennuksena tai sulkeutuneisuutena. Nyqvistin ja Honkatukian (2004) tutkimuksessa koulukodissa asuville nuorille suoritettiin ryhmähaastattelu, jossa nousi esille, että nuorten väkivaltainen käyttäytyminen on aina sosiaalisesti ja sukupuolittuneesti rakentunutta. Nuorten käsitys jengiväkivallasta rakentuu vahvasti sosiaalisten merkitysten varaan, ja tutkimuksessa erityisesti pojille jengiväkivalta tarkoitti sosiaalista asemaa sekä sosiaalisten hierarkioiden rakentumista. (Mts., 13–19.)

Salmen (2002, 203) mukaan pohjoismaisen hyvinvointivaltiomallin tarkoituksena on pyrkiä ehkäisemään erilaisten pääomien polarisoitumista ja tasoittamaan hyvinvoinnin jakautumista. Erilaisten tukiverkoston ja etuusjärjestelmien avulla yhteiskunta pyrkii kompensoimaan sekä yksilöllisistä että rakenteellisista syistä johtuvia puutteita. Toimenpiteistä huolimatta eriarvoistuminen on yksi altistava tekijä nuorten väkivaltaiselle jengiytymiselle. Kivivuori (2006, 61) kirjoittaa, että kyselytutkimusten mukaan suuri osa nuorista kokee tuloerojen kasvavan ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyvän. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2024) mukaan perheen taloudelliset vaikeudet sekä köyhyys voivat vaikuttaa negatiivisesti lasten oppimiskykyyn, käyttäytymiseen ja terveyteen. Köyhyys voi osaltaan aiheuttaa lapselle ulkopuolisuutta ja osattomuutta, kun perheen taloudellinen tilanne ei mahdollista lapselle tasavertaisia mahdollisuuksia harrastus- ja kulutustottumuksiin.

Suomessa eriarvoisuutta kokevat erityisesti vähemmistöryhmät sekä maahanmuuttajat (Melin & Blom 2011), keiden kohdalla nykyiset toimintatavat ja normit eivät riittävästi tue varhaista kotoutumista (Valtioneuvoston kanslia 2018). Päivi Honkatukia ja Leena Suurpää (2007) ovat perehtyneet etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen nuorten miesten rikollisuuteen ja siihen liittyvään viranomaiskäsittelyyn. Heidän tutkimuksessaan on haastateltu 20 rikoksiin syyllistynyttä nuorta miestä neljässä eri kontekstissa: vankilassa, kriminaalihuollon, lastensuojelun ja rikosten sovittelutoiminnan piirissä. Nuorten haastatteluja on peilattu haastateltujen viranomaisten sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tulkintoihin koskien etnisiin vähemmistöihin kuuluvien nuorten rikollisuutta. Tutkimuksessa on myös selvitetty

maahanmuuttajien yliedustettavuutta rikostilastoissa. Raportissa mainitaan, että maahanmuuttajien riski tulla epäillyksi ja tuomituksi rikoksista on suurempi kuin kantaväestön. Tämän lisäksi pohjoismaiset tutkimukset viittaavat siihen, että maahanmuuttajien tekemät rikokset tulevat kantaväestön tekemiä rikoksia useammin viranomaisten tietoon, heidät otetaan helpommin kiinni ja he joutuvat useammin epäillyiksi rikoksista. Selityksiä on haettu siitä, että heidän tekemänsä rikokset ovat helpommin havaittavissa ja heihin kohdistuu enemmän epäluuloja kuin kantaväestöön kuuluviin. Honkatukia ja Suurpää huomauttavat myös, että nuorilla rikosten tekeminen ja niiden uhriksi joutuminen ovat usein kytköksissä toisiinsa. (Mts., 2, 40–41.)

Linda Haapajärvi ja Lotta Junnilainen (2014) määrittelevät, että julkisessa keskustelussa koskien nuorten jengiytymistä ovat olleet vastakkain erityisesti kaksi näkemystä. Ensimmäisen näkemyksen mukaan jengiytyminen nähdään oireena suomalaisen yhteiskunnan eriarvoistumisesta, joka purkautuu yhteiskunnan tuen ulkopuolelle jääneiden nuorten aggressiivisuutena. Toinen näkemys korostaa jengi-ilmiötä merkkinä epäonnistuneesta maahanmuuttajien kotouttamispolitiikasta. Näistä jälkimmäinen näkemys kietoutuu taloudelliseen eriarvoisuuteen, sillä Suomessa maahanmuuttajat työllistyvät monesti tulotasoltaan matalapalkkaiseen ja osa- ja määräaikaissopimuksia suosiviin ammatteihin, kuten terveydenhuollon, kuljetuksen tai siivouksen aloille. Lisäksi heikko kielitaito ja suomalaisen koulujärjestelmän tuntemus vaikeuttavat lasten tukemista opinnoissa. Maahanmuuttajat sekä ulkonäön, kielen, uskonnon tai kulttuurin perusteella vähemmistöön määritellyt väestöt kokevat myös valtaväestöä enemmän syrjintää esimerkiksi koulutus-, työ- ja asuntomarkkinoilla, mikä vahvistaa rakenteellisen eriarvoisuuden olemassaoloa ja vaikuttaa nuoren ajattelumaailmaan omaa tulevaisuutta kohtaan. (Mts., 709–710.)

2.3 Jengiytyminen

Katujengejä, nuorisojengejä ja jengiväkivaltaa on tutkittu jo hyvin pitkään mutta aiempi tutkimus niistä on keskittynyt lähinnä Amerikan katujengeihin. Tämän takia myös katujengeihin liittyvät stereotyyppit pohjautuvat amerikkalaisiin jengikäsitteisiin. (Klein, Weerman & Thornberry 2006, 414). Erityisesti amerikkalaista jengikäyttäytymistä ovat tutkineet Frederic Milton Trasher (2013), Malcolm W. Klein (1996) ja Walter Miller (1982).

Ensimmäisen laajemman tutkimuksen amerikkalaisista jengeistä on tehnyt Frederic M. Trasher (2013) vuosina 1923–1926, jolloin hän on tutkinut 1 313:a eri jengiä. Trasherin (mts. 45–57) mukaan jengejä ei ole kahta samanlaista, vaan ne kaikki ovat jollakin tapaa erilaisia toisiin jengeihin nähden, koska ne koostuvat erilaisista luonteenpiirteistä ja kokemuksia omaavista yksilöistä. Hän kuitenkin määrittelee jengin olevan spontaanisti ja konfliktien kautta syntynyt ryhmä, jolle on ominaista tapaamiset kasvotusten, yhdessä liikkuminen, konfliktit ja suunnittelu. Tämän kollektiivisen käyttäytymisen tuloksena ryhmälle muodostuu perinteitä, solidaarisuus, moraalit, ryhmäkeskeisyys sekä kiintymys tiettyyn paikalliseen alueeseen.

Klein (1996, 67–70) on myös tutkinut amerikkalaisia katujengejä ja jaotellut yhdessä poliisien jengiasiantuntijoiden ja muiden tutkijoiden kanssa jengejä eri jengimuotoihin: perinteiseen, neotraditionaaliseen, tiiviiseen, kollektiiviseen ja erikoistuneeseen jengiin. *Perinteiset jengit* ovat usein olleet toiminnassa parikymmentä vuotta tai enemmän ja ne kehittävät omaa toimintaansa. Perinteiset jengit sisältävät usein jaotteluja jäsentensä suhteen esimerkiksi iän ja kaupunginosan perusteella. Usein perinteisissä jengeissä jäsenten ikäjakauma on laaja ja jäsenten ikä on noin 10–30 ikävuoden välillä. Jäseniä saattaa olla useita satoja, eli ne ovat hyvin laajoja jengejä. Perinteiset jengit toimivat jollakin tietyllä alueella ja ne ovat identifioineet tietyt kaupunginosat omiksi alueikseen. *Neotraditionaalinen jengi* muistuttaa perinteistä jengiä piirteiltään mutta se on toiminut lyhyemmän aikaa, usein noin kymmenen vuotta. Tällainen jengi on kooltaan perinteistä jengiä pienempi, eikä sille välttämättä ole kehittynyt alaryhmiä iän tai alueen mukaan toisin kuin perinteisellä jengillä. Neotraditionaalinen jengi on hyvin reviiritietoinen ja puolustaa omaa aluettaan yhtä vahvasti kuin perinteinenkin jengi mutta ikähaarukka jäsenten välillä on yleensä pienempi. Neotraditionaalinen jengi on vasta kehittymässä ja ajan myötä siitä tulee perinteinen jengi.

Tiivis jengi on jäsenten määrältään pieni jengi. Siihen kuuluu korkeintaan noin 50 jäsentä eikä se ole muodostanut alaryhmiä. Ikähaarukka on hyvin kapea ja jengi on ollut olemassa alle kymmenen vuotta. Tiiviit jengit eivät ole välttämättä vielä alueellisia ja lyhyen historiansa vuoksi on epäselvää kasvavatko ne perinteisemmiksi jengeiksi vai jäävätkö ne pienemmiksi ryhmittymiksi. *Kollektiivinen jengi* on samankaltainen kuin tiivis jengi mutta se on kooltaan isompi ja ikähaarukka jäsenten välillä voi olla kymmenen vuotta tai jopa enemmän. Jäseniä on alle sata ja sillä ei yleensä ole alaryhmiä. Kollektiivinen jengi voi toimia alueellisesti mutta monet niistä eivät ole alueellisia. Tällainen jengi on yleensä toiminut noin 10–15 vuotta. Kollektiivinen jengi muistuttaa eräänlaista teini-ikäisten ja nuorten aikuisten muodostamaa ryhmää, jolla ei ole muille jengeille ominaisia piirteitä. (Mts., 69–70.)

Erikoistuneet jengit ovat hyvin pienikokoisia ja ne ovat erikoistuneet tekemään vain tiettyntyyppisiä ja rajattuja rikoksia. Erikoistuneessa jengissä on alle 50 jäsentä ja ne ovat toimineet alle kymmenen vuotta. Alue tai alueet, joilla jengi toimii, ovat tiukasti rajattuja. Näissä jengeissä ikähaarukka on kapea mutta toisinaan se voi olla hyvin laajakin. Erikoistuneet jengit eroavat muista jengityypeistä erityisesti siinä, että niiden toiminta perustuu pääosin rikoksien tekemiseen eikä niinkään sosiaaliseen toimintaan. Erikoistuneissa jengeissä ja niiden toiminnassa voi olla piirteitä järjestäytyneestä rikollisuudesta enemmän kuin muissa jengityypeissä. (Mts., 70.)

Eurooppalainen jengitutkimus pohjautuu osittain amerikkalaiseen jengikäsitteeseen ja tutkimukseen. Eurooppalaisessa ja amerikkalaisessa jengitutkimuksessa on havaittu yhteneväisiä piirteitä mutta myös eroavaisuuksia. Toisaalta eurooppalaisten katujengien tutkimuksen seurauksena on saatu yhtenäinen *eurogang*-määritelmä kuvaamaan katujengejä, jota amerikkalaisessa tutkimuksessa ei ole onnistuttu saamaan. (Klein & Maxson 2006, 414, 418.)

Eurooppalainen tutkimus katujengeistä ja jengiväkivallasta on lähtenyt liikkeelle vasta 1990-luvun lopulla eurogang-projektin myötä. Eurogang-projektin tavoitteena oli tutkia Euroopan katujengejä ja niiden toimintaa sekä löytää erottavia ja yhteisiä tekijöitä Amerikan katujengien kanssa. Vuosien 1997 ja 2005 välisenä aikana sadat amerikkalaiset ja eurooppalaiset tutkijat ja poliitikot tapasivat kahdeksan kertaa eurogang-projektiin liittyen ja sen seurauksena syntyi eurogang-käsite. Eurogang-määritelmän mukaan katujengillä tarkoitetaan seuraavaa: "Katujengi on mikä tahansa kestävä, katuorientoitunut nuorisoyoukko, jonka ryhmäidentiteetti perustuu laittoman toiminnan ja rikosten tekemiseen". Tämä käsite kuvaa minimikriteereitä ja riittäviä määrittäviä piirteitä, joiden avulla katujengit voidaan erottaa muista nuorisoporukoista ja -jengeistä. (Mts. 4.)

Euroopan rikostorjuntaverkosto (2022, 14) on eurogang-määritelmään pohjautuen määritellyt katujengin käsitettä viiden kriteerin kautta. Nämä kaikki kriteerit tulee täyttyä, jotta jostain ryhmästä voidaan käyttää katujengin käsitettä. Ensinnäkin ryhmään tulee kuulua enemmän kuin kolme jäsentä. Usein ryhmän jäsenet ovat tietoisia siitä, että he muodostavat ryhmän. Ryhmällä saattaa olla nimi, logo tai tunnus, jonka jäsenet ovat tatuoineet itseensä tai käyttävät sillä merkittyjä vaatteita. Tämä ei kuitenkaan ole välttämätöntä ja erilaisia nimiä tai tunnuksia pidetään enemmän ryhmän kuvailijoina eikä niinkään määrittelevinä tekijöinä.

Toisena kriteerinä on, että katujengiin kuuluvat jäsenet ovat tyypillisesti teini-ikäisiä tai nuoria aikuisia. Jäsenet jättävät jengin vanhetessaan esimerkiksi avioitumisen tai lapsien saamisen myötä. Toisaalta osa vanhemmista jengin jäsenistä saattaa siirtyä muihin järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiin tai joutua vankilaan.

Kolmantena kriteerinä voidaan pitää ryhmän pysyvyyttä eli sitä, että sen toiminta ei rajoitu pelkästään yksittäisiin rikollisiin tekoihin. Katujengiin kuuluvien jäsenten sisäiset ihmissuhteet ovat olemassa tietyn ajan, ja jengi on olemassa sekä ennen että jälkeen tietyn rikoksen, josta se on vastuussa.

Neljäs kriteeri katujengille on julkisuus eli sen toimintaa ei yritetä piilotella, vaan se on näkyvästi esillä esimerkiksi tietyillä asuinalueilla. Jengeihin liittyvät tappelut ovat selkeästi esillä kaduilla ja jengeihin liittyviä tunnuksia käytetään julkisesti ja piilottelematta. Tämän vuoksi jengit usein aiheuttavat pelkoa ja levottomuutta niillä alueilla, joilla ne ovat aktiivisia. Toisaalta osa jengeistä saattaa pyrkiä pysymään poissa julkisista tiloista poliisin kohtaamisen pelossa. Usein tällaisissakin tilanteissa jengi pyrkii vaikuttamaan osittain julkisissa tiloissa ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Viides ja viimeinen kriteeri on, että ryhmän identiteetti perustuu rikoksien tekemiselle. Ryhmä nuoria julkisessa tilassa ei vielä muodosta katujengiä, jos he eivät aiheuta uhkaa ympäristölle tai tee rikoksia. Toisaalta tämä kriteeri ei ole suoraviivainen ja tulee pohtia sitä, millainen laitton toiminta muodostaa katujengin ja millaisia rikoksia yleensä yhdistetään katujengeihin. Usein tällä kriteerillä viitataan yleisesti rikolliseen ja laittomaan toimintaan, jota ryhmä nuoria tekee. Toisaalta jotkut nuorisoryhmät tekevät laittomia asioita, mutta eivät muodosta uhkaa ympäristölleen. Hyvä esimerkki tästä on "pot-smoking-club", jolla tarkoitetaan nuorien kokoontumisia, joissa nuoret polttavat kannabista. Tämä on laitonta, mutta pelkkä kannabiksen polttaminen ei yleensä muodosta uhkaa muille ihmisille. Tällaisia nuorisoryhmiä ei yleensä pidetä katujengeinä, minkä vuoksi on tärkeää määritellä myös se, millaista laitonta toimintaa voidaan pitää katujengeihin liittyvänä rikollisuutena. (Euroopan rikostentorjuntaverkosto 2022, 14–16.)

Nuorten keskuudessa on kaikkina aikoina ollut kaveriporukoita, joissa hengailaan ja kulutetaan aikaa julkisissa sekä puolijulkisissa tiloissa. Nuoruuteen kuuluu sosiaalisten suhteiden rakentaminen ja ylläpito, joissa nuoren oma identiteetti kehittyy vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Saarholm & Turkka 2023, 33–34.) Saija Sambou, Julia Saarholm sekä Mahdi Lakhali (2023, 154) huomauttavatkin, että on tärkeää välttää nuorten turhaa leimaamista ja olla

sekoittamatta nuorten normaalia yhdessä kokoontumista väkivaltaiseen jengiytymiseen. Kauppinen (2021) huomauttaa, että rikosuutisointi on tutkija Matti Näsin mukaan muuttunut sensaatiohakuiseksi viime vuosikymmenten aikana, koska väkivalta ja rikollisuus kiehtoo yleisöä. Väkivaltaan ja rikoksiin liittyvistä aiheista saatetaan uutisoida enemmän kuin ennen, mikä voi vahvistaa lukijoiden negatiivista mielikuvaa nuorten ongelmakäyttäytymisestä.

2.4 Media osana nuorten väkivaltaista jengiytymistä

Media ja erityisesti sosiaalinen media toimivat yhä vahvemmin yhteiskunnan keskiössä, ja puhekieleen on jo vakiintunut käsite mediayhteiskunta (kts. Seppänen & Väliaverron 2012). Sosiaalinen media toimii yläkäsitteenä lukuisille eri käyttötavoille ja palveluille. Yhden määritelmän mukaan sosiaalinen media tarkoittaa niitä sovelluksia, jotka perustuvat käyttäjien kokonaan itse tuottamaan sisältöön tai käyttäjien toiminnalla nähdään olevan huomattava rooli lisäämään sovelluksen tai palvelun arvoa. Keskeisen sosiaalisen median kokonaisuuden muodostavat verkkoyhteisöpalvelut, joissa käyttäjät voivat tehdä näkyväksi omaa sosiaalista verkostoaan julkisen tai puolijulkisen profiilin kautta. Käyttötarkoituksena ovat yhteydenpito muiden ihmisten kanssa, harrastuksiin liittyvät syyt sekä yritysten ja brändien seuraaminen. Tunnetuimpia verkkoyhteisöpalveluita ovat Facebook, Snapchat ja Instagram. (Tanner, N., Radwan, R., Korhonen, H. & Mustonen, T. 2020, 7, 11.)

Edellä mainittujen verkkoyhteisöpalveluiden lisäksi yhdeksi suosituimmaksi alustaksi on noussut vuonna 2018 maailmanlaajuisesti levinnyt TikTok. Sen suosio perustuu lyhytkestoisiin videoihin, joihin käyttäjät voivat lisätä erilaisia filttäreitä tai musiikkia. Videoklipit sisältävät esimerkiksi tanssia, lipsynkkausta sekä erilaisten trendien ja haasteiden toteuttamista. Sovelluksen feedit tarjoavat käyttäjille jatkuvasti uusia videoita katsottavaksi. (Someturva 2024.) TikTokin kohdalla aikuisissa huolta herättää sovelluksen koukuttavuus, nuorten kanssakäymisen muutokset sekä erilaisten, jopa ikävien sisältöjen hallitsematon leviäminen käyttäjien keskuudessa. Uutisissa on myös nostettu esiin sovelluksen runsaan käytön vaikutuksista nuorten aivojen toimintaan. (Someturva 2024; Haura & Jaskari 2023.)

Mediassa esiintyvä väkivaltaa eli mediaväkivaltaa esitetään medioissa useilla erilaisilla tavoilla. Videopeleissä, tv-sarjoissa ja elokuvissa lapset ja nuoret näkevät paljon tappamista ja väkivaltaa, jota on sisällytetty jopa pienille lapsille suunnattuihin ohjelmiin. Mediaväkivallan

malli on tehokkaampi, mitä samaistuttavampi väkivallan tekijä on. Lasten tapaan reagoida mediaväkivaltaan vaikuttavat yksilölliset, sosiaaliset, kulttuurilliset sekä tilannetekijät. Tutkimusten perusteella haittavaikutukset voidaan jakaa tunnevaikutuksiin ja mallivaikutuksiin. Tunnevaikutuksessa media kuormittaa liikaa psyykeä, mikä aiheuttaa stressireaktiota. Mallivaikutukset puolestaan syntyvät hyväksyvien ajatusmallien välityksellä. Mediaväkivalta voi aiheuttaa lapsille ahdistusta, pelkoja, keskittymisvaikeuksia, turtumista sekä empatian puutetta. (Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 2024.) Koska mediaväkivallan välttäminen on lähes mahdotonta, aikuisen olisi tärkeää käydä lapsensa kanssa keskustelua medioiden sisällöistä.

2000-luvulla internetin ja matkapuhelimien yleistymisen myötä on noussut uudenlainen väkivallan muoto, sosiaalisen median vahingollinen käyttötarkoitus. Sosiaalisen median eri alustojen kautta nuorten parissa leviää erilaisia trendejä ja haastetehtäviä, joiden suorittaminen ja kuvaaminen kasvattavat henkilöiden suosiota toisten some-kanavia käyttävien silmissä. Tämän vuoksi nuoret ja lapset saattavat suorittaa vaarallisia tehtäviä, jotka voivat johtaa kuolemaan (Aarnio 2022). Uutena sosiaalisen median ilmiönä on noussut esiin väkivaltaisten tekojen kuvaaminen ja niiden julkaiseminen toisten ihmisten nähtäväksi. Uhrin näkökulmasta videoiden julkaiseminen voi olla erityisen satuttavaa, sillä videot leviävät nuorten keskuudessa, eikä niitä saa sosiaalisesta mediasta koskaan pois.

Lapsiasiainvaltuutettu Elina Pekkarinen on tehnyt vuonna 2022 oikeusministeriölle aloitteen (LAPS/81/2022, 3.11.2022) lainvalmistelutoimiin ryhtymisestä lapsiin kohdistuvaa vakavaa väkivaltaa sisältävän materiaalin hallussapidon ja levittämisen kriminalisoimiseksi. Perusteluissaan Pekkarinen viittaa Keir Irwin-Rogersin ja Craig Pinkeyn (2017) tutkimukseen, jonka mukaan Britanniassa sosiaalista mediaa käytetään nuorten keskuudessa väkivaltatekojen ihannointiin, esittämiseen sekä yllyttämiseen. Myös Suomessa on viitteitä siitä, että lasten välisiä väkivaltatekoja on järjestetty väkivaltaisen materiaalin kuvaamista ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa levittämistä varten. Suomessa voimassa olevan rikoslain mukaan väkivaltakuvauksen hallussapito ei ole rangaistavaa, mutta raakaa väkivaltaa sisältävän materiaalin levittämisestä voidaan tuomita sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen. (Pekkarinen & Helander 2022.)

2.5 Aiempia tutkimuksia nuorisorikollisuudesta ja nuorten väkivaltaisesta käyttäytymisestä

Nuorten rikolliselle ja väkivaltaiselle käyttäytymiselle on löydetty selittäviä tekijöitä sosiologisista teorioista. Janne Kivivuori (2006, 161) erittelee sosiologisesta näkökulmasta neljä rikollisuusselitystä: paineteoria eli turhautuminen, irtautuminen sosiaalisesta kontrollista, rikollisuuden oppiminen sekä leimautuminen. Nämä syytekijät rikollisuuden taustalla voivat kuvata yksilön ajautumista rikollisuuteen. Sosiaaliset paineet ja olosuhteet luovat yksilölle rikosmotivaatiota, jonka jälkeen nuori irtautuu sosiaalisesta kontrollista päätyen rikolliseen vertaisryhmään. Vertaisryhmissä uudet oppimisprosessit kasvattavat edelleen nuoren rikosmotivaatiota ja sosiaaliset reaktiot sekä leimat poissulkevat laillisia mahdollisuuksia ja nuori jää rikolliselle tielle.

Salmi (2005; 2006) on tutkinut sosiaalisen pääoman ja nuorten rikollisen käyttäytymisen yhteyttä. Salmen mukaan alhainen ja negatiivinen sosiaalinen pääoma ovat yhteydessä kohonneeseen rikoskäyttäytymiseen. Positiivisen sosiaalisen pääoman ja perusluottamuksen tarjoajana korostuu erityisesti perhe. Toisaalta myös koulu ja muut kodin ulkopuoliset sosiaaliset ympäristöt voivat tarjota nuorelle positiivista sosiaalista pääomaa. Negatiivisen sosiaalisen pääoman tarjoajina näyttäytyy yleensä nuoren vertaisryhmät. Negatiivisella sosiaalisella pääomalla Salmi viittaa sellaiseen yhteisöllisyyteen joka myönteisten vaikutustensa lisäksi tai sijasta tuottaa yhteiskunnan näkökulmasta epätoivottuja seurauksia. Toisaalta täytyy muistaa, että nuori saa vertaisryhmältä myös positiivista sosiaalista pääomaa kaverisuhteiden muodossa. Mitä enemmän nuorella on elämässään positiivista sosiaalista pääomaa sitä vähemmän negatiivinen sosiaalinen pääoma vaikuttaa nuoren kehitykseen ja elämään. Toisaalta mitä enemmän nuorella on elämässään negatiivista ja alhaista pääomaa, kuten tuen puutetta ja kontrollia tai taipumusta aggressiiviseen käytökseen, sitä todennäköisempää on nuoren rikoskäyttäytyminen. (Salmi 2006, 190–192, 202–204.)

Nuorten rikollisuudelle on löydetty altistavia tekijöitä myös esimerkiksi kehityspsykologisista olosuhteista ja piirteistä. David P. Farrington (2004) linjaa artikkelissaan käytöshäiriöiden, aggressiivisuuden ja rikollisuuden kulkevan usein käsi kädessä, mitä hän kutsuu ulkosuuntautuneeksi ongelmakäyttäytymiseksi. Ulkosuuntautuneessa ongelmakäyttäytymisessä voidaan nähdä kolme erilaista kehityslinjaa. Ensimmäinen

ongelmakäyttäytymisen linja alkaa yleensä aggressiivisuutena ja kiusaamisena koulussa, mikä jatkuu tappeluihin osallistumisena ja raskaampana väkivaltaisuuksena. Toinen ongelmakäyttäytymisen kehityslinja taas alkaa pienemmillä rikoksilla, kuten näpistysten tekemisellä. Tämä jatkuu usein vandalismina sekä vakavana omaisuusrikollisuutena. Kolmannessa kehityslinjassa nuorella on aluksi usein tottelemattomuutta, joka kehittyy myöhemmin karkailuksi ja kouluhaasteiksi.

Farrington (mt.) painottaa käytöshäiriöiden, aggressiivisuuden ja rikollisuuden kehityksellisen taustan samankaltaisuutta. Lapsuudessa esiintyvistä temperamentti- ja käyttäytymispiirteistä kontrolloimattomuus, impulsiivisuus ja vaikea temperamenttityyppi voivat ennustaa nuoruudenaikaisia käytöshäiriöitä, aggressiivisuutta ja rikollisuutta. Toisaalta myös alhainen älykkyys ja käytöshäiriöt yhdessä saattavat johtaa rikolliseen käytökseen nuoruudessa. Tämä perustuu ajatukseen siitä, että alhainen älykkyys ja käytöshäiriöt voivat vaikuttaa koulumenestykseen sitä heikentävästi, mikä voi aiheuttaa myöhemmin elämässä erilaista huono-osaisuutta, kuten rikollisuutta.

Kawabata ja kumppanit (2011, 266–269) toteavat artikkelissaan tietynlaisen kasvatustyylin ja vanhemmuuden altistavan käytöshäiriöille ja rikolliselle käyttäytymiselle. Vähäinen saatu ohjaus vanhemmilta, heikko ja vaihteleva kurinpito sekä toisaalta ankarien rangaistusten käyttö voivat altistaa nuorta käytöshäiriölle sekä rikolliselle käyttäytymiselle. Tällaista vanhemmuutta voi kuvata autoritaarisena tai välinpitämättömänä kasvatuksena. Nurmen ym. (2014, 179) mukaan myös perheen sisäisillä konflikteilla on altistava vaikutus rikollisuudelle. Perheväkivallan näkemisellä ja lapsen fyysisellä hyväksikäytöllä on havaittu olevan yhteys myöhempään rikolliseen käyttäytymiseen.

Nuoren kaveripiiri vaikuttaa suuresti siihen ajautuuko nuori tekemään rikoksia. Rikollista toimintaa tekevät nuoret saattavat hakeutuvat herkemmin toistensa seuraan. Usein nuoret, jotka eivät tee rikoksia, voivat hyljeksiä sellaisia nuoria, jotka tekevät rikoksia. Tämä saattaa lisätä sitä, että rikollisuuteen ja epäsosiaaliseen käyttäytymiseen taipuvaiset nuoret muodostavat omia kaveriryhmiä. (Nurmi ym. 2014, 179.)

Haapajarvi ja Junnilainen (2014) esittelevät omassa artikkelissaan sosiologi Marwan Mohammedin toteuttaman tutkimuksen pariisilaisista katujengeistä. Mohammed on havainnut

jengiin liittymisen syiksi ongelmat kotona ja koulussa. Jos nuorelle ilmaantuu vaikeuksia toisessa näistä ympäristöissä, alttiutusta etsiä turvaa, tunnustusta ja toimintamalleja katuporukoista lisääntyy merkittävästi. Heikompaan asemaan joutuvat ne nuoret, joilla on huomattavia haasteita sekä perheessä että koulussa. Tutkimuksessa nousee esiin, että köyhissä, suurissa tai yhden aikuisen varassa olevien perheiden lapset ovat yliedustettuina pariisilaisissa jengeissä. Selittäviä tekijöitä yliedustavuuteen ovat perheiden heikentyneet mahdollisuudet tukea nuoren sosialisatiota pääasiassa työelämän muutosten, kuten osa-aikatöiden tai pitkäaikaistyöttömyyden vuoksi. Yksinhuoltajuus luo haasteita tukea nuorta riittävästi, sillä se altistaa köyhyydelle sekä yhteisen ajan puuttumiselle vanhemman etsiessä keikka- ja vuorotöitä. Suurissa perheissä nuorelta voi puuttua mahdollisuus omaan tilaan, jossa opiskelu ja vapaa-ajan viettäminen onnistuisi. Perheen tilanne vaikuttaa vanhempien väsymykseen ja toivottomuuteen, mikä ohjaa nuoria etsimään tekemisen sijaan huoletonta olemista. Mohammedin tutkimuksessa havaittiin, että lähes kaikki pariisilaisista jenginuorista olivat kokeneet syrjintää tai ohjauksen puutetta peruskoulussa. Osalla jengiläisistä, erityisesti pojilla, peruskoulu oli jäänyt kesken tai päättötodistus oli saatu ainoastaan, koska koululla ei ollut resursseja tehostetun opetuksen tarjontaan. (Mts., 709.)

Mohammedin tutkimuksessa nostettiin neljä syytä jengeihin liittymiselle. Näistä ensimmäisen mukaan jengi tarjoaa nuorelle ryhmän, jota yhdistää jaettu kokemus menneistä pettymyksistä sekä näköalattomuudesta tulevaisuutta kohtaan. Toiseksi jengin jäsenyyden ja kadulla hankitun statuksen avulla nuori voi saada tunteen hyväksytyksi tulemisesta sekä kokea itsensä merkityksellisenä ja menestyvänä toimijana. Kolmanneksi nuori saa vallan tunnetta, sillä korkea asema edellyttää usein rikollista toimintaa, minkä ulkopuoliset kokevat uhkaavana. Neljänneksi jengeihin kuuluvat nuoret tulevat taustoiltaan usein pienituloisista perheistä, joten rötöstelyn ja resurssien jakamisen avulla nuori kerryttää rahaa ja saa mahdollisuuden osallistua kulutusyhteiskuntaan; tätä mahdollisuutta nuori ei ole kokenut saavansa yhteiskunnan tavallisena jäsenenä. (Haapajarvi & Junnilainen 2014, 709–710.)

Myös Gordonin ja kumppaneiden (2004, 79–80) tutkimuksessa tuli esiin, että nuorten vertaisrikollisuus lisääntyi sen jälkeen, kun nuori liittyi jengiin. Tämä kertoo erityisesti siitä, että jengeissä nuoret tekevät enemmän rikoksia ja sosiaalisella ympäristöllä on vaikutusta nuoren käyttäytymiseen. Toisaalta tutkimuksessa tuli esiin, ettei nuoren rikollinen käyttäytyminen välttämättä lopu jengistä eroamiseen. Goldweber ja muut (2011) kirjoittavat omassa tutkimuksessaan, että teoriassa nuorilla on havaittu kolme erilaista

rikolliskäyttäytymistä, joita ovat 1) yksin tapahtuva rikollisuus, jossa syyllistytään rikoksiin vain yksin, 2) yhteisrikollisuus, jossa rikokset tehdään aina muiden seurassa tai 3) sekä yksin että yhdessä rikosten tekeminen. Goldweberin ym. (2011) mukaan tutkimukset kuitenkin viittaavat siihen, että nuoruusvuosina pelkästään yksin tapahtuva rikollisuus tai pelkästään yhteisrikollisuus ovat harvinaisia ilmiöitä. Tutkijoille on vielä epäselvää, mikä on se kohta, jossa ryhmä nuoria rikoksentekejiä muuttuu jengiksi.

Nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä on olemassa verrattain vähän suomalaista tutkimusta. Aiheen lähelle menevää tutkimusta löytyy esimerkiksi Kari Koskelan (2002) teoksesta, jossa lähtökohtana on katupoikien yhteiskunnallinen tausta. Teos edustaa kertomusta huligaanien elämäntunnoista ja asenteista, elämäntavasta sekä arvomaailmasta. Suomeen huliganismi rantautui 1900-luvun alkupuolella ja katukuvaan ilmestyivät niin kutsutut *sakilaiset*, joka oli helsinkiläisten käyttämä synonyymi huligaanille. He alkoivat erottua kadulla pukeutumisen, hiustyylin sekä kehon kielen kautta. Huligaanien katsottiin edustavan huliganismia. Huliganismilla tarkoitettiin tuohon aikaan toimintaa, jossa yksinään tai ryhmissä muita häirinneet alle 25-vuotiaat miehet tappelivat keskenään sekä syyllistyivät eri asteisiin pahoinpitelyihin, näpistykseen ja varkauksiin. Huligaanit edustivat pääsääntöisesti työnväenluokkaa ja heidän taustansa tuli sekatyömiesperheistä. Huligaanien taustoista löytyi usein katuun liittyviä työtehtäviä, kuten lähetin, kengänkiillottajan tai lehdenmyyjien töitä. Näitä niin sanottuja umpikuja-ammatteja voidaan pitää selittävänä tekijänä sekä huliganismin keskeisenä edellytyksenä, sillä niissä yhdistyivät taloudelliset, sosiaaliset sekä mentaaliset tekijät. Nuorten taustoista löytyi myös selkeänä yhtäläisyytenä toisen elättäjän puuttuminen tai kasvatuslaitoksessa kasvaminen, mikä edesauttoi nuorten ystävyys-suhteiden syntymistä sekä lisäsi kadun vetovoimaa. Huliganismi muodostui näille nuorille elämäntyyliksi, sosiaalisesti rooliksi, johon väkivallan uhka identiteetin perustana toi mukanaan fyysisyyden ja maskuliinisuuden. (Koskela 2002.)

Petri Hautaniemi (2004) seuraa väitöskirjassaan useiden vuosien ajan 2000-luvun taitteessa somalinuorten arkea sekä paikallisissa että ylikansallisissa yhteyksissä. Tutkimuksessa nostetaan esiin pakolaisina Suomeen tulleiden somalinuorten elämää osana suomalaista yhteiskuntaa. Näillä nuorilla on kollektiivisesti jaettu kokemus ihonvärin aiheuttamasta syrjinnästä, rakenteellisesta epätasa-arvoisesta kohtelusta sekä rakenteellisten valtasuhteiden vaikutuksesta heidän elämäänsä. He jakavat kokemuksen siitä, kuinka suhteet opettavat nuoria omakohtaisesti puolustautumaan ja arvioimaan opittuja näkemyksiä ja kokemuksia. Nuoret

arvioivat koulunkäyntiä omien tausta- ja elämäntilanteidensa valossa sekä ymmärtävät arvojen ja asioiden suhteellisuutta. He ilmaisevat näkemyksiään esimerkiksi tavaroilla, tyyleillä, musiikilla, kamppailuilla ja muiden nuorten identiteetille tärkeillä tekijöillä. Somalipojat pyrkivät toimimaan ulkoisen tyylinsä kautta ja hakemaan paikkaansa yhteisössä. Samanaikaisesti näitä nuoria lähestytään ideaalisesta suomalaisesta yhteiskunnasta käsin, eikä nuorten taustaa välttämättä huomioida riittävästi. Hautaniemi (mt.) kirjoittakin painottaneensa omassa kohtaamisessaan nuorten kanssa sitä, kuinka tärkeää on ymmärtää menneisyyden merkitys Suomeen pakolaisina tulleiden nuorten elämässä sekä hahmottaa sosiaalisia suhteita, jotka ovat olleet keskeisiä nuorten pakomatkan aikana.

Tarja Tolosen (2018) artikkelissa kerrotaan maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten sosiaalisen kuulumisen mahdollisuuksista suomalaiseen yhteiskuntaan eri yhteisöjen ja tilojen kautta. Tolonen hyödyntää paitsi sosiologista nuorisotutkimusta myös sukupuolen ja maantieteentutkimukseen liitetyn Doreen Maseyn (1994) valtageometrian (power geometry) käsitettä yhdessä Michel de Certeau'n (1988) taktiikan käsitteen kanssa. Valtageometria korostaa sitä, ettei paikalla ole selkeää tai pysähtynyttä, "luonnollista" identiteettiä, vaan muotoutuminen tapahtuu toimintatilojen ja sosiaalisten tilojen kautta. Näissä sosiaalisten suhteiden verkostoissa erilaiset ryhmät ja yksilöt asemoituvat erilaisilla tavoilla. Taktiikan käsitteellä de Certeau viittaa arkiseen tapaan suhtautua ja asemoitua erilaisiin tiloihin. De Certeau on erotellut toiminnan tavoista taktiikan strategiat, jossa strategia viittaa instituutiossa esiintyvään kokonaisvaltaisempaan politiikkaan ja taktiikka puolestaan arkipäivän tapoihin käyttää tilaa usein ilman tietoista politiikkaa. Tilat eivät ole objektiivisia, vaan ne muotoutuvat sosiaalisesti, aivan kuten sosiaalisuuskin muotoutuu suhteessa tilaan. (Mts., 287–289.)

Tolosen (2018) artikkelin aineistona toimii kahdeksan haastattelua. Hänen mukaansa maahanmuuttajataustaisten nuorten reaktiot ympäröiviin uhkiin sekä tavat ratkaista solmukohtia elämässään vaihtelivat ja niihin vaikuttivat ryhmien väliset koetut suhteet julkisissa tiloissa. Tolonen nimeää kolme taktiikkaa, joita ovat ystävyys, liikkuvuus ja puolustamisen taktiikat. Nuoret käyttivät taktiikoita vaihtelevasti ja osin päällekkäisesti niin, että samoissa taktiikoissa vaihtelivat eri orientaatiot ja tavat toistaa sukupuolta. Taktiikoiden käyttö saattoi myös vaihtua ajan myötä. Taktiikoiden valintaan vaikutti ympäröivä tila, joka saattoi ohjata nuorta rajoja ylittävään sosiaalisuuteen tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Heidän itseymmärrykseensä vaikutti muiden ihmisten suhtautuminen heihin yhteiskunnallisissa tiloissa ja tilanteissa, joissa he kohtasivat muita nuoria, viranomaisia tai

nuorisoryhmiä sekä kuinka heitä saatettiin rodullistaa tai kohdella ei-tervetulleina ulkopuolisina. Laajemmin tarkasteltuna nuorten käyttämät taktiikat eivät ainoastaan toimi suhteessa paikallisiin tiloihin, suhteisiin tai muiden suhtautumiseen, vaan ne liittyvät myös yhteiskunnalliseen poliittiseen sekä sosiaaliseen ilmapiiriin.

Tässä luvussa olemme tarkistelleet nuorten rikollisuutta sosiologisista, kehityspsykologista sekä kasvatuksellisista näkökulmista. Näkökulmissa korostetaan sosiaalisten paineiden, sosiaalisen pääoman, kehityspsykologisten tekijöiden, vanhemmuuden vaikutuksen sekä vertaisryhmien ja jengien roolia nuorten rikollisuudessa. Suomalaisessa tutkimuksessa on myös korostunut maahanmuuttajataustaisten nuorten kokemukset suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisesta. Yhteenvedona voidaan todeta, että nuorten rikollisuuteen vaikuttavat moninaiset sosiaaliset, psykologiset ja yhteiskunnalliset tekijät, joiden tarkastelu auttaa ymmärtämään nuorten ajautumista rikolliseen käyttäytymiseen.

3 TUTKIMUKSEN METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää, millaisia merkityksiä nuorten väkivaltainen jengiytyminen saa Helsingin Sanomien kirjoituksissa. Aineistomme koostuu Helsingin sanomien artikkeleista, joissa käsitellään nuorten väkivaltaista jengiytymistä eri näkökulmista käsin. Aineistoamme olemme analysoineet diskurssianalyysia hyödyntäen. Tutkielmassamme tarkoitamme katujengin käsitteellä eurogang- käsitteen mukaista määritelmää katu- ja nuorisojengeistä. (Klein & Maxson 2006, 4.)

3.1 Sanomalehti tutkimusaineistona

Olemme keränneet tutkimuksemme aineiston joukkoviestinnästä. Joukkoviestinnän tuotosten käyttöön tutkimusaineistona liittyy tiettyjä erityispiirteitä. Risto Kunelius (2003, 17) määrittelee joukkoviestinnän tarkoittavan sanomien välittämistä suurelle, ennalta rajaamattomalle yleisölle. Janne Matikaisen ja tutkijakumppaneiden (2020, 7) mukaan joukkotiedotusvälineitä ja journalismia pidetään demokraattisissa yhteiskunnissa niin sanottuna “neljäntenä valtiomahtina”. Media muokkaa kansalaisten kokemus- ja tietoympäristöä sekä toimii yhteiskunnallisen keskustelun areenana. Jotta demokratia voi toteutua, tulee kansalaisten luottaa mediaan ja journalismiin kaikille tärkeän tiedon välittäjänä. Joukkotiedotusvälineet vaikuttavat omalla toiminnallaan tietoon, uskomuksiin, arvoihin, sosiaalisiin suhteisiin ja identiteetteihin. Niillä on valta tehdä asioista merkityksellisiä sen avulla, miten ne asiat esittävät. Sosiokulttuurisia muutoksia tarkasteltaessa joukkotiedotusvälineiden tutkimus on erittäin perusteltua, koska niiden asema on erittäin keskeinen nykyisissä yhteiskunnallisissa järjestelmissä. (Fairclough 1997, 10–11.)

Risto Kunelius (2003, 249) muistuttaa, että kaikki yhteiskunnasta saatava tieto on tuotettua, jolloin siihen liittyy tiedon tuottajien tietoisia ja tiedostamattomia rajauksia. Toisin sanoen uutisartikkelit ovat koostettu niistä tiedoista ja näkökulmista, jotka niiden kirjoittajat ovat valinneet ottaa mukaan. Media-instituutiolla tarkoitetaan länsimaisen journalismin yleisesti hyvänä pitämiä periaatteita, jotka näyttäytyvät esimerkiksi yksityisyyden kunnioittamisena, tiedonhankinnan rehellisyytenä sekä lähdesuojana. Eri uutiskriteereiden lisäksi yksittäisillä

joukkoviestimillä voi olla erilaisia toimintatapoja ja ihanteita, jotka vaikuttavat juttujen kirjoittamiseen. Helsingin Sanomat on Suomen tilattavista uutismedioista suurin sekä Pohjoismaiden suurin päivälehti. Vuonna 2022 se tavoitti lähes 1,7 miljoonaa lukijaa. (Sanoma vuosikertomus 2022, 25.)

Norman Faircloughin (1997, 52) mukaan joukkoviestintää leimaa erityisesti ajallinen ja paikallinen epäyhtenäisyys, jolla tarkoitetaan, että esimerkiksi tekstit tuotetaan eri aikoina ja paikassa kuin missä sitä kulutetaan. Median käyttötavat ja jakelukanavat ovat monipuolistuneet viime vuosina ja perinteisen television katselun sekä radion kuuntelun rinnalle ovat tulleet internet, applikaatiot, sosiaalinen media ja suoratoistopalvelut, joista ihmiset etsivät sisältöä. Tämä ohjaa myös joukkotiedotusvälineitä toimimaan erilaisissa toimintaympäristöissä, jossa niiden on hallittava perinteinen joukkotiedotus mutta myös digitaalinen toimintatapa. (Leino 2021, 141.) Eräs keskeinen joukkotiedotusvälineitä koskeva piirre on yleisöjen joukkoluonteisuus, eli joukkotiedotusvälineet tavoittavat hyvin laajan joukon ihmisiä. Yleisökoko lisää tiedotusvälineiden valtaa sekä vaikutusmahdollisuuksia, mikä taas lisää valtion halua hallita mediaa. (Fairclough 1997, 52–54.)

Joukkotiedotusvälineiden ja kansalaisten välinen vuorovaikutus voi olla monimutkaista. Tällöin herää kysymys siitä, kuka saa osallistua keskusteluun ja mitkä yhteiskunnalliset toimijat saavat olla esillä joukkotiedotusvälineiden teksteissä ja ohjelmissa. Joukkotiedotusvälineiden tarjonta on hyvin valvottua sekä ammatillisesti että institutionaalisesti. Tämä aiheuttaa usein sen, että parhaiten äänensä saavat kuuluviin ne, joilla on poliittista, taloudellista tai kulttuurista valtaa. (Mts., 57–58.) Toisaalta joukkotiedotusvälineiden rinnalle on tullut mukaan sosiaalinen media, jonka kautta jokainen yksittäinen ihminen voi tuoda esiin omia mielipiteitään ja näkemyksiään. (Leino 2021, 141.) Joukkoviestinnästä puhuttaessa on tärkeää muistaa myös se, että esimerkiksi lehtikustantamoja ohjaa vahvasti niiden taloudelliset tavoitteet. Ne ovat ennen kaikkea taloudellista voittoa tavoittelevia organisaatioita eli ne pyrkivät mahdollisimman pienin kustannuksin saavuttamaan laajan lukijakunnan. Myös ei-kaupalliset organisaatiot joutuvat kiinnittämään huomiota omiin lukija- ja katsojamääriin, koska ne kilpailevat kaupallisten organisaatioiden kanssa ja joutuvat perustelemaan olemassaoloaan valtiolle ja kansalaisille. Tämä on tärkeää ymmärtää, koska lehtikustantamot kirjoittavat usein sellaisista aiheista, jotka saavat eniten lukijakuntaa. (Mts., 60–61.) Joukkotiedotusvälineiden haasteena on myös se, että internetissä on äärettömästi tarjolla erilaista sisältöä, jolloin sisällön löytäminen jää median kuluttajan vastuulle.

Joukkotiedostusvälineiden ja mediasisältöjen tulee kyetä havaitsemaan, millaista sisältöä käyttäjät haluavat. Tähän tarvitaan dataa ja käyttäjien toiminnan seuraamista. Data ja erilaiset mittarit auttavat joukkotiedostusvälineitä ymmärtämään paremmin kuluttajien toimintaa, kehittämään suosittelualgoritmeja ja kohdentamaan sisällöt kuluttajien tarpeiden sekä käyttötottumuksien mukaan. Datan keräämisestä ja hyödyntämisestä on tullut tärkeä osa joukkotiedostusvälineiden toimintaa. (Leino 2021, 140.)

Sen lisäksi, että mediaa ja joukkotiedostusvälineitä ohjaavat taloudelliset tavoitteet, myös sen hetkinen yhteiskunnallinen henki vaikuttaa niihin. Diskurssianalyttisestä näkökulmasta joukkoviestintä ja sanomalehtiartikkelit usein toistavat muiden toimijoiden esityksiä sosiaalisesta todellisuudesta. Joukkoviestintä ja media ovat aina sidoksissa sen hetkiseen yhteiskunnalliseen “ajan henkeen”, joka muodostuu yhteiskunnan tietoa tuottavista instituutioista. Näitä instituutioita ovat esimerkiksi talous, politiikka ja tiede. (Kunelius 2003, 229.)

Pyrimme omassa tutkimuksessamme huomioimaan nämä erityispiirteet, jotka liittyvät joukkotiedostusvälineestä kerättyyn aineistoon. Tuomme analyysissamme esille jokaisen aineisto-otteen kohdalla osaston, jossa juttu on julkaistu. Tämän lisäksi tuomme analyysissamme esiin lehtiartikkeleiden kirjoittajat sekä niissä haasteltavat henkilöt ja heidän positionsa käsiteltävään asiaan. Omassa aineistossamme on monipuolisesti eri osastojen lehtiartikkeleita ja olemme pyrkineet saamaan aineistostamme esiin mahdollisimman monen eri toimijan äänen kuuluviin.

3.2 Diskurssianalyysi analyysimenetelmänä

Käytämme aineistomme analysointimenetelmänä diskurssianalyysiä. Diskurssianalyysi on kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimusta, jossa analysoinnin yksityiskohtaisena kohteena on sosiaalisen todellisuuden tuottaminen erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä (Jokinen, Juhila ja Suoninen 1993, 17). Diskurssianalyysissä kiinnostus kohdistuu sen pohtimiseen, miten toimijat tekevät ymmärrettäväksi asioita kielenkäytöllään. Tutkimuskohteeksi otetaan ne tavat, joilla toimijat kuvaavat ilmiöitä ja nimeävät niille syitä. (Suoninen 1999, 18.) Jokisen, Juhilan ja Suonisen (2016, 26) mukaan kieltä konstruoidaan, eli sitä jäsennetään sosiaalisesti jaettujen merkityssystemien avulla, mitkä muodostuvat

suhteessa toisiinsa. Suonisen (1999, 21) mukaan näitä merkityssuhteita voidaan kutsua diskursseiksi.

Diskurssianalyysiin katsotaan kuuluvan oletus useiden rinnakkaisten ja keskenään kilpailevien merkityssysteemien olemassaolosta. Tällä tarkoitetaan, että sosiaalinen todellisuus näyttäytyy moninaisena, jolloin eri käsitteet ja ilmiöt voivat näyttäytyä hyvin erilaisina riippuen siitä, millaisia merkityksiä niille annetaan. (Jokinen ym. 2016, 26.) Sanna Valtosen (1998, 98) mukaan yhdestä tietystä teemasta tai aiheesta voidaan puhua useasta erilaisesta diskursiivisesta viitekehuksesta käsin. Jokaisessa yksittäisessä diskurssissa teema tai aihe nähdään erilaisena ja se saa useita merkityksiä sekä painoarvoja. Pietikäinen ja Mäntynen (2019, 14) korostavatkin, että diskurssitutkimuksen keskeisimpänä näkemyksenä toimii ajatus kielestä sosiaalisena toimintana.

Diskurssianalyysiin liittyy keskeisesti kontekstisidonnaisuus eli tapahtumatilanteen moniulotteisuus, jonka katsotaan rikastuttavan analyysiä. Diskurssianalyysiä tehtäessä tulee ilmiötä tai aihetta tarkastella tietyssä aikana ja tietyssä paikassa rakentuvana. Diskurssianalyttisessä tarkastelussa konteksti näyttäytyy hyvin monipuolisena käsitteenä, jolla voidaan tarkoittaa esimerkiksi lause- ja episodikontekstia, vuorovaikutuskontekstia, kulttuurista kontekstia tai reunaehtokontekstia. Pienin kontekstiksi luettava asia on sanojen yhteys lauseeseen tai yksittäisen teon vaikutus toimintaepisodiin. Tällä tarkoitetaan lause- ja episodikontekstia. Esimerkkinä tästä toimivat sanat, joilla on monia eri merkityksiä. Vuorovaikutuskontekstilla tarkoitetaan vuorovaikutuksen ominaisuuksia, jotka vaikuttavat lausumien tulkintaan. Esimerkiksi keskustelupuheenvuoroja analysoitaessa tulee ottaa huomioon keskustelun kulku, johon liittyy puheenaiheiden rajaukset ja aikaisemmin sanotut asiat. Kulttuurinen konteksti taas tarkoittaa kulttuurisia tapoja ja lähtökohtia, joiden valossa ilmiötä analysoidaan. Kulttuurinen ja yleinen yhteiskunnallinen ilmapiiri vaikuttavat usein siihen, millä tavalla erilaiset ilmiöt ja aiheet nähdään. Reunaehtokontekstilla tarkoitetaan niitä ehtoja, jotka ovat olleet olennaisia tutkittavan aineiston tuottamiselle. Reunaehtokontekstia on tärkeää pohtia osana analyysiä erityisesti niissä tilanteissa, joissa toimijat viittaavat erilaisiin perusteisiin, kuten vallitseviin tosiasioihin tai ne esitetään itsestään selvyyksinä ilman tarvetta viitata niihin. (Jokinen ym. 2016, 29–33.)

Diskurssianalyysin tapoja voidaan jaotella eri tavoin riippuen esimerkiksi niiden traditiosta, tieteenfilosofisesta perustasta tai diskurssin määritelmästä (Pynnönen 2013, 23). Jokisen (1999,

38) mukaan puhetta analysoitaessa olennaista on, että puhe otetaan tutkimuskohteiksi sellaisenaan ja ihmisten käyttämät kielelliset resurssit koetaan todellisuuden olennaisina osina. Diskurssianalyysissa kielellisen tuottamisen muodot kytketään selkeästi tulkinnan vuorovaikutuksellisten prosessien tarkasteluun sekä kulttuuristen merkitysten tuottamiseen. (Jokinen 1999, 47)

Diskurssianalyysi pohjautuu sosiaalisen konstruktionismin viitekehykseen (Jokinen 2016, 202). Kun todellisuuden sosiaalista rakentumista tarkastellaan sosiaalisen konstruktionismin viitekehyksessä, huomiota kiinnitetään siihen, miten arkisissa käytännöissä ylläpidetään, muokataan ja tulkitaan sosiaalista todellisuutta. (Jokinen, Suoninen ja Wahlström 2000, 16–17.) Suonisen (1992, 2) mukaan kieli on sosiaalista todellisuutta itseään, joka on kietoutunut yhteen muun sosiaalisen todellisuuden kanssa. Esimerkiksi monet arkikielessä käytetyt sanat ovat kulttuurisidonnaisia, joita ei välttämättä esiinny vieraiden kulttuurien sanastoissa (Suoninen 1992, 14).

Nigel Edley (2001, 435) kuvaa sosiaalista konstruktionismia niin, että maailmaa ajateltaessa tai siitä puhuttaessa tapahtuu representaatiota eli puheen ja sanojen kautta rakennetaan todellisuutta siitä, millainen maailma on. Tavat, joilla asioita ja ilmiöitä nimetään eli merkityksellistetään ovat kehittyneet historian aikana pitkissä prosesseissa, joissa ihmisten kommunikaatiolla ja vuorovaikutuksella on keskeinen rooli. Asiat ja ilmiöt näyttäytyvät tutkimuksen kohteena aina jollakin tapaa merkityksellistettynä tai nimettynä kielen kautta. Diskurssianalyttisessä tutkimuksessa sosiaalinen konstruktionismi tulee näkyväksi erityisesti niin, että tutkimuskohteeksi valitaan kielellisiä prosesseja ja niistä syntyviä tuotoksia. Kielellisten prosessien ja niiden tuotosten kautta nähdään rakentuvan sosiaalinen todellisuus ja kanssakäyminen. Myös tutkijan ja tutkimuskohteen välinen suhde diskurssianalyttisessä tutkimuksessa näyttäytyy konstruktiivisena eli tutkijan tehtävänä on tutkimustulostensa kautta kuvata sosiaalista todellisuutta ja samalla myös luoda sitä. (Jokinen 2016, 203–204.)

3.3 Aineiston valikoituminen ja analysointi

Keskitymme aineistonhankinnassa artikkeleihin, joissa tulkintamme mukaan käsitellään nuorten väkivaltaista jengiytymistä. Rajasimme uutisten aikajänteeksi kymmenen vuotta, koska halusimme nähdä, onko ilmiön käsittelemisen tapa muuttunut vuosien saatossa. Lisäksi

päätimme rajata aineiston hankinnan ainoastaan Helsingin Sanomiin, koska se on sanomalehtenä laajalevikkoinen ja siinä käsitellään asioita valtakunnallisesti.

Keräsimme aineistomme hyödyntäen Helsingin Sanomien digiarkistoa sekä näköislehtien hakutoimintoa. Käyttämiämme hakusanoja olivat jengirikollisuus, nuorisojengit, katujengit, jengiytyminen ja nuorisirikollisuus. Hakuosumista teimme ensimmäiset valinnat otsikkojen perusteella, ja mukaan valikoitui 47 lehtikirjoitusta. Tämän jälkeen luimme jokaisen artikkelin tarkemmin lävitse. Lukemisen jälkeen karsimme pois sellaiset tekstit, joissa käsiteltiin nuorten väkivaltaista jengiytymistä, mutta jotka eivät vaikuttaneet olevan tutkimuskysymyksemme kannalta relevantteja. Kyseisissä artikkeleissa nuorten väkivaltaista jengiytymistä ei käsitelty ilmiönä ollenkaan. Tekemiemme rajausten jälkeen lopulliseksi aineistomääräksi valikoitui 32 lehtiartikkelia, joiden määrä tekstisivuina oli 111 sivua. Alla olevasta taulukosta käy ilmi, miten mukaan valikoidut artikkelit ovat jakautuneet Helsingin Sanomien eri osioissa tarkastelujakson aikana.

TAULUKKO 1. Kirjoitusten esiintyminen Helsingin Sanomien eri osioissa eri vuosina

	Pääkirjoitus	Mielipide	Kaupunki	Politiikka	Ulkomaat	Kotimaa	Kulttuuri
2013							
2014	1	2	1				
2015							
2016							
2017			1				
2018		1					
2019			2				
2020	1		2				
2021			3			1	1
2022		4	6	1	1	2	
2023			1	1			

Taulukosta (1) käy ilmi, että suurin osa mukaan valikoiduista lehtiartikkeleista on julkaistu Helsingin Sanomien Kaupunki-osiossa sekä Mielipide -osiossa. Vuosina 2013, 2015 ja 2016 nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä ei ollut uutisoitu tai uutiset eivät valikoituneet mukaan aineistoomme. Vuonna 2022 ilmiöstä uutisoitiin selkeästi eniten sekä määrällisesti että lehden eri osioissa.

Koska tutkimustehtävänämmä on etsiä ja havaita uutisartikkeleissa tuotettuja merkityksiä nuorten väkivaltaiselle jengiytymiselle, koemme diskurssianalyysin soveltuvan erinomaisesti aineistomme analyysimenetelmäksi. Käyttämässämme lehtiartikkeleissa sosiaalista todellisuutta nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä tuotetaan tekstien kautta. Diskurssianalyysin avulla on mahdollista nähdä sama ilmiö erilaisista näkökulmista käsin. Pyrimme hyödyntämään diskurssianalyysia erityisesti siten, että tarkastelemme artikkeleita monipuolisesti ja havainnoimme erilaisia näkökulmia tutkittavan ilmiön lähestymiseen.

Aloitimme aineistoon perehtymisen lukemalla uudelleen tutkielmaan valikoituneet Helsingin Sanomien kirjoitukset. Aloimme poimia artikkeleista kohtia, joissa käsiteltiin nuorten väkivaltaista jengiytymistä eri näkökulmista. Käytimme värikoodausta merkitsemään ja erittelemään artikkeleiden osioita, joihin yhdistimme mielestämme sopivia konteksteja. Seuraavaksi teemoittelimme nämä kontekstit. Aluksi teemoja tuli useita, kuten *ulkopuolisuus*, *eriarvoisuus ja syrjäytyminen*. Työn edetessä yhdistelimme teemoja toisiinsa. Esimerkiksi alustavat teemat *eriarvoisuus ja syrjäytyminen* yhdistimme teemaksi *huono-osaisuus*. Havaitsemiemme alateemojen pohjalta nimesimme kolme päädiskurssia: Jengiytyminen määritelmät Helsingin Sanomien kirjoituksissa, jengiytyminen ilmiöön suhtautumisen diskurssit sekä jengiytyminen syitä käsittelevät diskurssit. Näissä päädiskursseissa käsittelemme, miten artikkeleissa nuorten väkivaltaista jengiytymistä määritellään, miten siihen suhtaudutaan, ja millaisia tekijöitä ilmiön taustalla nähdään olevan. Valitsimme jokaisesta diskurssista aineisto-otteita ja analysoimme niitä yksityiskohtaisesti.

Olemme tutkijoina tehneet tietyt valinnat analysoida aineistoamme ja ymmärrämme analyysimenetelmämme mukaisesti tulkitsevamme aineistoa omasta näkökulmastamme käsin. Tekemäämme tulkintaan vaikuttavat esimerkiksi kulttuurinen taustamme, elämäntilastamme ja muut sosiaalista todellisuuttamme muokkaavat tekijät, kuten normit ja arvot. Aineisto-otteet, joita olemme nostaneet esiin artikkeleistamme kuvaavat meidän tulkintamme mukaan parhaiten nuorten väkivaltaista jengiytymistä ilmiönä. Aineistoa läpikäydessämme kiinnitimme erityistä huomiota tutkimuksemme keskeisiin teemoihin ja kysymyksiin. Tarkastelimme otteita systemaattisesti etsien kohtia, jotka tukevat tai laajentavat omaa tutkimusaihettamme. Valitsemamme otteet heijastavat siten tärkeimpiä näkökulmia ja havaintoja, joita haluamme analyysissamme tuoda esiin.

3.4 Tutkimuseettiset kysymykset ja tutkijan positio

Eettisyys on tutkimuksen keskeinen periaate, jonka vuoksi on tärkeää tarkastella oman tutkimuksen eettisiä näkökohtia huolellisesti. Erityisesti sosiaalityössä, jossa ollaan tekemisissä sensitiivisten aiheiden parissa, on eettistä pohdintaa harjoitettava tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Pirkko-Liisa Rauhala ja Elina Virokannas (2011, 238) kirjoittavat, että eettisesti kestävän sosiaalityön tutkimuksen tulisi paitsi välttää vahingon aiheuttamista, olla hyödyllistä ja rakentavaa tutkimukseen osallistuville ihmisille. Nuorten jengiytymisen tutkimuksen kohdalla onkin erityisen tärkeää varmistaa, ettei tutkimuksella vahvisteta nuoriin kohdistuvia negatiivisia asenteita ja ennakkoluuloja.

Rauhala ja Virokannas (Mts., 239) huomauttavat, että tutkimuseetiikan toteutumisessa on otettava huomioon mahdolliset kolmannet osapuolet asiakkaiden ja työntekijöiden lisäksi. Tutkimuksessamme nämä osapuolet ovat todennäköisesti jengiytyneiden lasten mahdolliset vanhemmat, sisarukset sekä muut läheiset. On myös muistettava, että tutkimuksemme kohteena olevat nuoret edustavat niin sanottua erityisen haavoittuvassa asemassa olevien tutkittavien ryhmää (Nikander ja Zehner 2006, 515, Rauhalan ja Virokannaksen 2011, 242 mukaan), sillä alaikäisillä ei ole vielä täyttä itsemääräämisoikeutta.

Rauhala ja Virokannas (mt.) toteavat tärkeänä osana tutkimuksen eettisyyttä sen, miten tutkimukseen osallistuneista tai tutkimukseen liittyvästä ihmisryhmästä puhutaan ja millaisin käsittein heitä kuvataan. Omassa tutkimuksessamme käytämme mahdollisimman neutraaleja käsitteitä ja kirjoitamme nuorista ja jengiytymisestä. Emme käytä käsitteitä, joissa leimaisimme nuoria esimerkiksi käsitteellä ”nuorisojengiläinen” tai ”jenginuori”. Tämä kirjoitustapa heijastaa pyrkimystämme tutkimuksen eettiseen toteutukseen.

Tutkimuksemme pohjautuu valmiiseen aineistoon, minkä vuoksi eettiset kysymykset painottuvat erityisesti aineistojen käytettävyyteen, niiden käyttämisen taitoihin sekä aineiston hyödynnettävyyteen ja palvelevuuteen omaan tutkimuskysymykseemme nähden (Mts., 241–244.) Henriikka Clarkeburn ja Arto Mustajoki (2007, 51) korostavat aineiston valinnan merkitystä oman tutkimuksen kannalta, koska tutkija voi valitsemalla tiettyjä aineistoja vaikuttaa tutkimustuloksiin. Tutkijan on arvioitava kaikki käytettävissä oleva aineisto

avoimesti ja tasapuolisesti, vaikka sen tiedot olisivatkin ristiriidassa alkuperäisen hypoteesin tai tutkijan omien ennakkoajatusten kanssa.

Tutkimuksemme on laadullinen, minkä ominaispiirteisiin kuuluu aina tutkijan omien tulkintojen kautta tehty analyysi (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 51). Jari Eskola ja Juha Suoranta (1998, 199–200) kirjoittavat, että diskurssianalyttisessä tutkimuksessa yhtenä luotettavuuden kriteerinä voidaan pitää diskurssien rakentumisesta esitettyjen tulkintojen perusteltavuus, jota tutkija vahvistaa käyttämillään aineisto-otteilla. Olemme itse pyrkineet hyödyntämään analyysimme pohjana monipuolisesti aineisto-otteita, jotka ovat peräisin lehden eri osioista ja jotka ovat eri kirjoittajien toimesta laadittuja.

Eettisesti kestävä tutkimuksen tekemisessä tutkijan on tärkeää hahmottaa oma positionsa. Kirsi Juhila (2016, 332–333) toteaa, että diskurssianalyttisen tutkimuksen tekeminen voi ymmärtää kielellisenä toimintana, jonka keskeisenä toimijana on tutkija. Hän tarkastelee tutkijan erilaisia positioita suhteessa tutkimuskohteeseen diskurssianalyttisessä tutkimuksessa, jossa tutkimus kohdentuu ihmisten kielelliseen toimintaan sen kaikissa muodoissaan. Tutkijan suhde tutkimuskohteeseen tarkoittaa sitä tapaa, jolla tutkija analysoi tutkimusaineistoaan.

Juhila (2016, 334–348) on luokitellut tutkijan positiot seuraavasti: analyytikko, asianajaja, tulkitsija ja keskustelija. Analyytikolla tarkoitetaan tutkijan positiota, jossa tutkijan osallistuminen analysoitavaan aineistoon pyritään pitämään mahdollisimman vähäisenä sekä kontrolloituna. Keskeistä analyytikon positiossa on, ettei aineiston analysointiin vaikuta ulkopuoliset intressit. Asianajajan positiossa tutkijan tavoitteena on tutkimuksensa avulla edistää jotain asiaa tai päämäärän saavuttamista. Tutkija voi pyrkiä aineistonsa analysoinnissa tuomaan esiin poliittisia valta- ja alistussuhteita sekä antamaan äänen marginalisoiduille ihmisryhmille. Tulkitsijan positio näyttäytyy niin, että tutkija ja aineisto ovat keskenään vuorovaikutuksessa ja tätä vuorovaikutusta lähdetään tarkastelemaan esimerkiksi tutkijan oman subjektiivisuuden kautta. Tutkija voi havainnoida omien henkilökohtaisten kokemusten, elämänhistorian ja yhteiskunnallisen paikan vaikutuksia aineiston analysointiin. Tutkijan omat taustat vaikuttavat siihen, millaisia asioita hän näkee ja havainnoi aineistostaan. Tutkija on aina sidottu johonkin kulttuuriin, joka vaikuttaa hänen tapaansa nähdä aineistoja eli hän lukee aineistoja ja tekee analyysia siitä omien tulkintaresurssiensa kautta. Keskustelijan positioilla

tarkoitetaan tutkijan osallistumista julkiseen mielipiteenvaihtoon, jonka perustana toimii aineistojen analyysin tulokset. Nämä julkiset areenat voivat olla mittasuhteiltaan hyvin erilaisia ja niihin voi kuulua esimerkiksi tieteellinen julkisuus, mediajulkisuus tai koulutustilaisuudet.

Tutkija ei ole sidottu vain yhteen positioon vaan usein positio vaihtelee eri tutkimuksissa ja jopa samassa tutkimuksessa tutkimuskysymysten ja –intressien mukaan. Tutkijan on tärkeää olla tietoinen omasta positioistaan ja siihen liittyvistä perusteluista sekä esittää ne tutkimuksen lukijoille. (Juhila 2016, 333). Tunnistamme itse oman positioimme tutkijoina erityisesti analyytikon, asianajajan ja tulkitsijan positioista. Pyrimme analysoimaan aineistoamme niin, etteivät ulkoiset intressit ja etukäteistiedot vaikuta siihen, millaisia asioita nostamme esiin aineistostamme. Tällöin positioimme näyttäytyy analyytikon positiona. Toisaalta positioimme voi näyttäytyä myös asianajajan positiona. Pyrimme tutkimuksemme kautta tuomaan esiin erilaisia määritelmiä ja tulkintoja marginaalisesta ilmiöstä. Haluamme omalta osaltamme lisätä tietoisuutta nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä ja tuoda esiin erilaisia mahdollisia yhteiskunnallisia sekä poliittisia tekijöitä, jotka vaikuttavat ilmiöön. Tunnistamme positioimme myös tulkitsijan position kautta. Tiedostamme oman kulttuurisen taustamme ja elämän kokemustemme vaikuttavan siihen, millaisia asioita havainnoimme aineistostamme. Emme esimerkiksi ole itse koskaan kuuluneet jengeihin. Meillä ei ole omakohtaista tietoa jengiytymisestä ja meidän tietomme ilmiöstä pohjautuu pitkälti julkiseen keskusteluun ja tutkimukselliseen tietoon aiheesta.

4 NUORTEN VÄKIVALTAISTA JENGIYTYMISTÄ KÄSITTELEVÄT DISKURSSIT

Helsingin Sanomien kirjoituksissa nuorten väkivaltaista jengiytymistä käsiteltiin monipuolisesti eri lähestymistavoilla ja näkökulmilla, joita esittivät muun muassa viranomaisten, tutkijoiden ja asiantuntijoiden roolissa toimivat henkilöt. Kirjoituksista oli jäseneltävissä erilaisia merkityssisältöjä käsitteleviä diskursseja, missä korostuivat yksilölliset, rakenteelliset sekä yhteisölliset tekijät. Olemme muodostuneet analyysin hyödyntämällä aineisto-otteita, joiden avulla nuorten väkivaltaista jengiytymistä käsitellään ilmiönä monipuolisesti eri näkökulmien kautta.

Ensimmäinen päädiskurssi koostuu erilaisista nuorten väkivaltaisen jengiytymisen saamista määritelmistä Helsingin Sanomien kirjoituksissa. Toisessa päädiskurssissa käydään läpi jengiytymisen ilmiöön suhtautumisen tapoja, joita artikkeleiden pohjalta olemme jaotelleet ennaltaehkäisyyn, ongelman ratkaisun, huolen sekä rangaistuksen diskursseiksi. Kolmannessa päädiskurssissa käsitellään jengiytymisen syitä, jotka olemme jakaneet viideksi aladiskurssiksi. Nämä aladiskurssit käsittelevät huono-osaisuutta, taipumusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen, maahanmuuttajataustaisuutta sekä perhesuhteita ja yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Jokaisen diskurssin kohdalla esittelemme otteita, joiden pohjalta teemme analyysimme. Koska joidenkin diskurssien kohdalla uutisartikkeleissa on esitelty hyvin vastakkaisia tai toisistaan poikkeavia näkökulmia, käsittelemme diskurssia useampien otteiden avulla. Käyttämämme otteet saattavat olla joko tekstikatkelmia tai kokonaisia kappaleita artikkelin sisällä. Olemme hyödyntäneet (...) merkintää niissä tapauksissa, joissa ote on irrotettu tekstin muusta kontekstista.

4.1 Jengiytymisen määritelmät Helsingin Sanomissa

Olemme luokitelleet jengiytymisen määritelmiä sisältävät ilmaisut lehtijutuissa omaksi diskurssikseen. Diskurssi koostuu siis eri toimijoiden tavoista määritellä nuorten väkivaltaista jengiytymistä. Määritelmät nivoutuivat kirjoituksissa jengeihin kuuluvien nuorten toimintatapojen sekä nuorten tekemän väkivallan ja rikollisuuden muotojen luonnehdintoihin.

Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa 3.12.2021 julkaistussa artikkelissa on haastateltu nuorisotutkimusverkoston tutkijaa Mikko Salasuota sekä Helsingin rikospoliisin johtajaa Markku Heinikaria. Salasuo ja Heinikari määrittelevät artikkelissa nuorten jengiytymistä erilaisista toimijapositioneista käsin.

Vastaava tutkija Mikko Salasuo Nuorisotutkimusverkostosta kertoo HS:lle puhelimitse, että määritelmän puutteessa ei ole mitään uutta. (...) Salasuon mukaan nuoriso- tai katujengi on ainakin aiemmin tarkoittanut mediassa jotain käsillä olevaa epämääräistä uhkaa. Kerta toisensa jälkeen nämä ainekset ovat kuivuneet kokoon ennen kuin tutkijat ovat ehtineet aidosti löytää katujengejä. Varsinaisella jengillä pitäisi Salasuon mukaan olla esimerkiksi yhteiset tunnukset, väkivaltaista käyttäytymistä, reviiirin väkivaltaista puolustamista, omaa slangia ja käskyvaltasuhteita. (...) Helsingin rikospoliisin johtajan Markku Heinikarin mukaan katujengi-termin käyttöönotto perustuu poliisin laaja-alaisten havaintojen pohjalta muodostettuun tilannekuvaan. Tieto nuorten aikuisten jengiytymisestä pohjautuu pääkaupunkiseudun poliisilaitosten ja keskusrikospoliisin tekemiin havaintoihin, Heinikari toistaa. Hänen mukaansa katujengit ovat muodostuneet gangstarapin ympärille. Porukat leimautuvat vahvasti tiettyihin kaupunginosiin ja tuovat tätä ilmi somessa. Somessa näkyvän uhon lisäksi ryhmiin liittyy Heinikarin mukaan tutkinnassa olevia rikoksia, kuten törkeitä pahoinpitelyitä, tapon yrityksiä ja huumoririkoksia. “Olemme korostaneet, että emme puhu rikollisryhmittymistä. On ihmisiä, jotka tekevät rikoksia yksin ja ryhmässä. Näissä ryhmissä on laidoilla ihmisiä, jotka eivät liity rikoksiin mitenkään. (...) “Meidän katujengi-käsitteemme perustuu kokonaishavaintoihin tutkinnasta, kentältä, tiedustelusta ja ennalta estävistä toiminnoista. Myös muiden toimijoiden havaintoja on mukana. Emme katso tilannetta pelkästään nuorisotyön näkökulmasta”, Heinikari sanoo. HS Kaupunki 3.12.2021

Kirjoituksessa rakentuu kaksi erilaista näkökulmaa katujengi-käsitteen määrittelemiseen. Tutkija Salasuon näkökulmassa korostuu, että katujengi-termiä on käytetty mediassa epämääräisenä uhkakuvana ilman selkeää määritelmää. Hän tuo esiin, että jengejä määriteltäessä tulisi kiinnittää huomiota konkreettisiin kriteereihin, kuten yhteisiin tunnuksiin, väkivaltaiseen reviiirin puolustamiseen sekä käskyvaltasuhteisiin. Toisenlainen määritelmä jengiytymiselle muodostuu rikospoliisin johtaja Heinikarin sitaatissa. Hänen mukaansa poliisin käyttämä katujengi-käsite perustuu poliisin saamiin tietoihin kentältä, rikostutkinnasta ja tiedustelusta. Heinikari näkee jengiytymisen liittyvän vahvasti gangsta rap -musiikin ympärille. Heinikari ei kuitenkaan avaa tarkemmin sitä, millä perusteella hän liittää gangsta rap –musiikin ja jengikäyttäytymisen toisiinsa.

Salasuon ja Heinikarin yhteiseksi näkemykseksi määritetty nuorten jengiytymisen liittyminen vahvasti jengien kiinnittymiseen tietyille alueille sekä väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Edellisessä otteessa Heinikarin sanomana todetaan sosiaalisen median olevan keskeinen

kanava identifioimaan joitakin asuinalueita tietyille jengeille kuuluviksi. Oteessa korostetaan Heinikarin näkemystä siitä, että poliisissa ei puhuta rikollisryhmittymistä. Perusteluksi tälle mainitaan, että on olemassa ihmisiä, jotka tekevät rikoksia yksin ja ryhmässä ja ryhmiin kuuluu henkilöitä, jotka eivät liity rikoksiin mitenkään. Tämän lisäksi Heinikarin sanomana painotetaan, ettei tilannetta katsota pelkästään nuorisotyön näkökulmasta, vaan katujengi-määritelmään on sisällytetty muiden toimijoiden havaintoja.

Seuraavassa oteessa on haastateltu entistä jengiin kuulunutta nuorta Miika Mehmetiä. Ote on julkaistu kaupunkiosiossa. Entisen jengiläisen näkemys esitetään jutussa yhteneväisenä viranomaisten näkemysten kanssa.

“Haluaisin sanoa, että meillä on katujengejä ja tämä on koko yhteiskunnan ongelma. Kaikkien on puututtava siihen, emmekä voi vain seurata sivusta”, Mehmet sanoo. (...) Katujengi-ilmiöstä puhumista vaikeuttaa se, että niin medialta kuin viranomaisilta puuttuvat oikeat sanat. Ilmiö kärsii akateemisesta ongelmasta: tämän päivän katujengejä on vaikea määritellä. Sen myöntää Mehmetkin. 2020-luvun katujengit eivät harrasta jäsenliivejä tai jengitatuointeja kuten moottoripyöräjengit. Rajanveto nokittelevien lähiönuorten ja väkivaltaisten rikollisorganisaation välillä voi olla häilyvää. Mehmetin käsityksen mukaan Etelä-Suomessa on tunnistettu 11 katujengiä, jotka liikuttavat aseita ja huumeita rajojen yli ja kaupunkien välillä. Saman katujengien lukumäärän nimesi aiemmin lokakuussa Suomen poliisijärjestöjen liitto. HS 13.10.2022.

Oteessa tuodaan esiin, että sekä medialta että viranomaisilta puuttuvat oikeat termit kuvata katujengi-ilmiötä. Näkemystä vahvistetaan ilmaisemalla nuorisojengiin kuuluneen Mehmetin olevan asiasta samaa mieltä. Oteessa painotetaan, että nykypäivän katujengit eivät käytä yhtenäisiä, ulkopuolisille tunnistettavissa olevia tunnusmerkkejä kuten jengitatuointeja. Tämän lisäksi mainitaan, ettei väkivaltaisten rikollisorganisaatioiden sekä uhrittelevien lähiönuorten välillä tehtävä rajanveto ole selkeää, millä viitataan ilmiön määrittelyn vaikeuteen. Oteessa vahvistuu Mehmetin ja Suomen poliisijärjestöjen liiton yhteisesti jaettu käsitys Etelä-Suomessa tunnistetuista katujengeistä ja jengeihin liittyvästä toiminnasta. Yksimielisyyttä korostamalla asia näyttäytyy ennemmin yleispätevänä faktana kuin vain yksittäisen tahon arviona.

Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa 3.12.2021 julkaistussa artikkelissa on tuotu esiin Helsingin nuorisotoimen johtajan Mikko Vatkan sekä anonyymisoitujen järjestötoimijoiden näkökulmaa katujengien määrittelemiseen.

Helsingin nuorisotoimen johtajan Mikko Vatkan mukaan on tärkeää erottaa toisistaan kaksi seikkaa: kadulla liikkuvat nuoret ja nuoret aikuiset. Poliisin tilannekuvaa Vatka ei kommentoi tarkemmin. “Omassa työssämme nuorten kanssa Helsingissä ei näy katujengejä tai ryhmäilmiöitä, jotka voisi sellaiseksi määritellä”, Vatka kertoo. HS jutteli taustaksi myös useiden sellaisten järjestötoimijoiden kanssa, jotka ovat työkseen nuorten parissa. Kukaan heistä ei halunnut kommentoida arkaluontoista asiaa ilman kunnollista ja tutkittua tietoa, mutta anonyymisti kerrotuista näkemyksistä voi silti saada eräänlaisen näppituntuman. Katujengit näyttäisivät puuttuvan eri järjestöjen tämän hetken tilannekuvasta. Sen sijaan tunnistettavissa on kolme toisiinsa löyhästi kytkeytyvää ilmiötä: rap-porukat ja niiden välinen nokittelu, Suomeen muualta tulleet kansainvälisiin rikollisorganisaatioihin kytkeytyneet aikuiset ja lähiöissä hengailevat nuoret, jotka voivat olla alttiita kahden aiemman ryhmän toiminnalle. Nämä ilmiöt eivät kuitenkaan automaattisesti yhdisty katujengeiksi. HS 3.12.2021

Nuorisotoimen johtajan Vatkan näkemyksessä korostuu, että kadulla liikkuvat nuoret ja nuoret aikuiset tulee erottaa toisistaan. Vatkan asiantuntemus rakentuu käytännön nuorisotyön kokemuksista kumpuavaksi ja se tulee haastaneeksi poliisin esittämiä arvioita. Johtajan lisäksi otteessa nostetaan esiin myös muiden nuorten parissa toimivien järjestötoimijoiden näkemyksiä aiheesta. Katujengit määrittyvät arkaluontoiseksi asiaksi, jota ei haluta kommentoida ilman tutkittua tietoa omilla nimillä. Anonyymisti kerrottujen näkemysten pohjalta muodostuu kolme löyhästi toisiinsa kytkeytyvää ilmiötä, missä keskiöön nousevat rap-porukat ja heidän väliset kiistelynsä, Suomeen muualta tulleet kansainvälisiin rikollisorganisaatioihin kytkeytyneet aikuiset sekä lähiöissä kahden aiemman ryhmän toiminnalle alttiina hengailevat nuoret. Otteessa painottuu, ettei näillä ilmiöillä välttämättä ole tekemistä katujengiytymisen kanssa. Oteesta ei käy ilmi, ovatko nämä ilmiöt toimittajan, vai järjestötoimijoiden muodostamia jaotteluita ilmiöstä.

Katujengin monitahoisen määritelmän lisäksi aineistossa käsitellään jengiväkivallan esiintyvyyttä, jota käsittelemme seuraavissa otteissa. Ensimmäinen ote on julkaistu 28.10.2022 kaupunkiosiossa ja toinen on julkaistu mielipideosiossa. Molemmat otteet ovat toimittajien kirjoittamia.

Viimeisen parin vuoden aikana nuorten tilanne on kuitenkin kääntynyt huolestuttavaan suuntaan. Alaikäisten väkivalta on alkanut lisääntyä poliisin tietoon tulleissa rikoksissa. HS 28.10.2022

Nuorisoväkivalta on hyvä asettaa mittasuhteeseen. Tilastojen mukaan nuorisoväkivalta on laskenut tasaisesti 2000-luvulla. HS 7.4.2022

Otteissa on havaittavissa ristiriitaisia näkemyksiä siitä, onko nuorisoväkivalta vähentynyt vai lisääntynyt viime vuosien aikana. Ensimmäisessä otteessa todetaan, että alaikäisten väkivalta on lisääntynyt viime aikoina poliisin tietoon tulleissa rikoksissa. Tilanne on poliisin tilastojen mukaan muuttunut huolestuttavampaan suuntaan. Otteessa ilmaistaan huolta nuorten käyttäytymisen muutoksista ja ongelmien vakavuuden lisääntymisestä. Jälkimmäinen ote tarjoaa erilaisen näkökulman nuorten väkivaltaisen jengiytymisen yleisyyteen. Siinä viitataan tilastoihin, jotka osoittavat nuorisoväkivallan laskeneen tasaisesti 2000-luvulla. Tässä otteessa on huomioitu nuorison väkivaltaisten tekojen yleisyys pidemmällä aikavälillä. Tällä pyritään asettamaan ilmiö laajempaan kontekstiin ja korostamaan tilastollisia faktoja, jotka osoittavat nuorten väkivallan vähentymistä pitkällä aikavälillä.

Seuraavassa kaupunkiosiossa julkaistussa otteessa määritellään tutkija Salasuon sitaatin kautta, että nuorten väkivaltainen jengiytyminen ei ole ilmiönä uusi. Salasuo tarkastelee median ja vanhempien vaikutusta siihen, miksi ilmiöstä huolestutaan välillä niin paljon, että se nousee julkiseksi keskustelunaiheeksi.

Salasuon mukaan on tyypillistä, että nuorten herättämä julkinen keskusteltu on ylimitoitettua. “On vanhempien luontainen tapa olla huolissaan nuorista ja nuorten tekemisistä. Usein se näyttäytyy mediassa paniikin lietsomisena. Levotonta nuorisoa koskevassa puheessa näyttää Salasuon mukaan toistuvan usein sama kaava. “Jossain ilmenee nuorten häiriökäyttäytymistä, se päättyy mediaan ja siitä huolestutaan yleisemmin. Viranomaiset alkavat kiinnittää erityistä huomiota alueen nuoriin ja tilanne rauhoittuu.” HS 4.8.2019.

Salasuota siteeraavassa artikkelissa nuorten jengiytyminen määritty ilmiönä vanhaksi, sillä nuoriin liittyvistä negatiivista ilmiöistä on aina oltu huolissaan. Usein nuoriin liittyvät huolenaiheet saavat paljon julkisuutta, ja huoli saattaa olla suhteeton verrattuna ilmiön todelliseen yleisyyteen. Salasuon lainauksen mukaan julkisessa keskustelussa nuorten jengiytymistä käsitellään usein liioitellulla tavalla ja toistuvasti saman kaavan mukaisesti, mikä korostaa tapaa suhtautua levottomaan nuorisoon ongelmalähtöisesti. Kirjoituksessa normalisoidaan vanhempien tapaa olla huolissaan nuorista kuvaamalla sitä vanhempien luontaiseksi tavaksi. Huolestuminen määritty siten toistuvaksi kaavaksi. Mediassa uutisoinnin seurauksena nuorten häiriökäyttäytymisestä huolestutaan yleisemmin, minkä seurauksena viranomaiset kiinnittävät erityistä huomiota alueen nuoriin ja tilanne rauhoittuu.

Salasuon lainauksessa kaavan toistumisen perusteella ajankohtaista keskustelua pidetään ohimenevänä huolenaiheena.

Vaikka nuorten väkivaltainen jengiytyminen määrittäyty jo vanhaksi ilmiöksi, tuodaan uutena huolestuttavana puolena esiin väkivallan raaistuminen sekä erilaisten terä- ja ampuma-aseiden mukaan tulo. Seuraavissa otteissa käsitellään nuorten väkivallan raaistumista. Molemmat otteet on julkaistu kaupunkiosioissa.

Poliisin mukaan pääkaupunkiseudulla toimii vajaat kymmenen katujengiä, joihin kuuluu arviolta sata nuorta. Tutkinnassa on useita törkeitä pahoinpitelyjä ja tapon yrityksiä, jotka poliisin mukaan liittyvät nuorten katujengeihin. Tiedotusvälineet ovat uutisoineet kuluvaan vuoteen aikana nuorten lisääntyneestä teräaseiden käytöstä ja ampuma-aseiden käytön kynnyksen madaltumisesta. HS 3.12.2021

Huolestuttavampi kehityskulku on siinä, miten paljon aseita nuorilta ja jengiin kuuluvilta nuorilta on viime aikoina tavattu. HS on uutisoinut useaan otteeseen, että jopa alaikäisiltä löydetään kouluista teräaseita ja nyrkkirautoja. Koskimäen mukaan katujengeihin liittyvissä takavarikoissa on löydetty useita ampuma-aseita ja jopa konetuliaseita. Enemmän ampuma-aseita kuitenkin tavataan muilla kuin nuorilla henkilöillä. HS 23.11.2022

Otteissa tuodaan poliisilta saatuun tietoon nojaten esiin huoli väkivallan yleistymisestä sekä raaistumisesta. Ensimmäisessä otteessa katujengejä määrittävät niihin yhdistettävät useat törkeät pahoinpitelyt sekä tapon yritykset. Toisessa otteessa katujengeihin yhdistyy myös ampuma-aseet. Otteissa painottuu median rooli nuorten teräaseiden ja ampuma-aseiden hallussapidosta uutisoivana tahona. Median kautta välittyy yhteiskunnallinen huoli koskien nuorten madaltunutta kynnystä ampuma- ja teräaseiden mukana pitämisestä ja käyttämisestä. Poliisipäällikkö Koskimäen puheessa kuitenkin painotetaan, että edelleenkin ampuma-aseita löydetään enemmän muilta kuin nuorilta.

Väkivallan raaistuminen ja eri terä- ja ampuma-aseiden käyttö vertautuu seuraavissa otteissa Ruotsissa esiintyviin nuorten väkivaltaisiin jengeihin. Ensimmäinen ote on julkaistu ulkomaat-osiossa ja siinä Helsingin Sanomien toimittaja on haastatellut ruotsalaista tutkivaa toimittajaa Diamant Salihuta. Hän on tutkinut monia vuosia Ruotsissa esiintyvää jengiväkivaltaa ja kirjoittanut siitä myös palkitun teoksen. Jälkimmäinen ote on julkaistu kaupunkiosiossa ja siinä on haastateltu entistä jenginuorta Miika Mehmetiä.

Suomessa on pitkään puhuttu “Ruotsin tiestä” ja siitä, miten Suomi voisi välttää Ruotsin virheet. Salihu toteaa, että Suomessa segregatio eli alueiden eriarvoistuminen ei ole yhtä pitkällä kuin Ruotsissa. “Suomessa ei käsitykseni mukaan ole vielä sama tilanne. Jos katsoo Ruotsiin eikä halua joutua samaan tilanteeseen, on tärkeää pitää huolta, ettei yhteiskuntaan synny eristettyjä saaria, joissa ihmiset ovat työelämän ulkopuolella eivätkä puhu kieltä.” (...) Diamant Salihun mukaan Ruotsi heräsi jengirikollisuuden ongelmiin myöhässä. HS 19.8.2022.

Entinen rikollisjengiläinen pelkää, että jonain päivänä Suomen tilanne voi olla jopa pahempi kuin Ruotsissa. (...) Ollaanko nyt sitten sillä surullisenkuuluisalla “Ruotsin tiellä”, jolla viitataan länsinaapurissa suurkaupunkien lähiöissä tapahtuviin väkivaltaisiin välienselvittelyihin? “On aivan turha keskustella olemmeko Ruotsin tiellä. Olemme Suomen tiellä, ja siitä voi tulla paljon pahempikin. Ja kyllä nuorilla on yhteydet Ruotsiin, ja sieltä tulee vinkkejä, miten hommat tehdään”. HS 13.10.2022.

Otteissa korostuu huoli nuorten väkivaltaisen jengiytymisen liittymisestä Ruotsissa kriisiytyneeseen tilanteeseen. Ruotsissa ilmenevä jengiväkivalta määrittyy suuremmaksi ongelmaksi kuin Suomessa. Ilmiötä tarkastellaan kahdesta eri näkökulmasta. Ensimmäisessä otteessa painottuu eriarvoistumisen merkitys osana Ruotsissa olevaa tilannetta. Salihu hyödyntää kielikuvaa eristetyistä saarista, joilla hän viittaa työelämän ja kielitaidottomuuden kautta eriarvoiseen asemaan jääviin ihmisiin. Molempien näkemyksissä varoitetaan Suomea siitä, että jengiytyminen voi Suomessa edetä yhtä pahaksi kuin Ruotsissa. Jälkimmäisessä otteessa entisen jenginuoren Mehmetin puheenvuorossa korostuu se, että Suomi kulkee kuitenkin omaa tietään jengiytymiskehityksessä, vaikka nuoret saavat vaikutteita toiminnalleen Ruotsin jengiväkivaltaasta. Tämän voidaan tulkita viittaavan siihen, että Suomessa ilmiötä ei voida täysin erottaa Ruotsissa esiintyvistä ilmiöistä.

Useissa aineistomme artikkeleissa gangsta rap -musiikki liitetään tiiviisti osaksi nuorten jengiytymistä. Ensimmäinen ote on julkaistu kaupunkiosiossa ja siinä on käsitelty poliisin näkemystä gangsta rap -musiikin ja jengien kytkeytymisestä toisiinsa. Toisessa otteessa on toimittajan näkökulma drill-musiikin yhteydestä jengiväkivaltaan ja se on julkaistu kulttuuriosiossa.

Poliisi epäilee rikoksista espoolaisen ja helsinkiläisen katujengin jäseniä. (...) Poliisin mukaan katujengit ovat muodostuneet gangsta rap -musiikin ympärille. Molempien kaupunkien ryhmissä on omaa musiikkiaan julkaisevia artisteja. Poliisin mukaan kappaleissa ihannoidaan rikollista elämäntapaa ja luodaan

vastakkainasettelua jengien välille. Myös sosiaalisella medialla on iso rooli vastakkainasettelun luomisessa. HS 8.2.2022.

Julkisessa keskustelussa se (jengiväkivalta) on yhdistetty myös konkreettisemmin käsiteltävään aiheeseen: gangsta rappiin ja tarkemmin drill-musiikkiin, etenkin sen jälkeen, kun Tukholmassa surmattiin maan suosituimpiin räppäreihin kuulunut 19- vuotias Einár. (...) Drill-musiikki on räpin alagenre ja jo pitkään valtavirrassa olleen trapin paha pikkuveli. Siinä on synkkä ja kylmä pohjavire sekä rikollisuuteen ja väkivaltaan viittaavaa estetiikkaa ja sanastoa. HS 16.11.2021.

Gangsta rap -musiikki ja jengiytyminen liitetään molemmissa otteissa toisiinsa. Musiikki määrittyy tekijänä, joka luo pohjaa väkivaltaa ihannoivan sisältönsä vuoksi jengiväkivallalle sekä eri jengien väliselle vastakkainasettelulle. Poliisin näkemys painottaa musiikin välittävän tietynlaista ideologiaa sekä arvoja, jotka vaikuttavat sitä kuunteleviin katujengien jäseniin. Jälkimmäisessä otteessa otetaan esiin myös drill-musiikki, joka määrittyy gangsta rapin alagenreksi. Jengiväkivalta ja drill-musiikki ovat julkisessa keskustelussa otteen mukaan liitetty toisiinsa entistä vahvemmin sen jälkeen, kun ruotsalainen räppäri joutui henkirikoksen uhriksi. Otteessa todetaan drill-musiikin olevan lähtökohdiltaan synkkää ja sen sanoituksia värittää viittaukset rikollisuuteen sekä väkivaltaan. Väki-valtaisten sanoitustensa ja synkän estetiikkansa vuoksi drill-musiikin nähdään määrittyvän osaksi jengiväkivaltaa.

Tässä diskurssissa olemme analysoineet väkivaltaisen jengiytymisen määrittelyä uutisartikkeleiden pohjalta. Ilmiö saa erilaisia määritelmiä artikkeleissa sen mukaan millaisesta näkökulmasta sitä katsotaan. Poliisin näkökulmasta tarkastelussa korostuu virkavallan lähestymistapaa ilmiöön, tutkijoiden puheessa määrittyy tutkittuun tietoon pohjautuva näkemys ja entisten nuorisorikollisten puheessa heidän omat kokemuksensa. Huolen kantaminen nuorista ja heidän käytöksestään näyttäytyy artikkeleissa vuosikausia vallinneena. Sen sijaan terä- ja ampuma-aseiden käyttö sekä väkivallan raaistuminen näyttäytyvät uusina piirteinä, joiden pohjalta yhteiskunnallinen huoli on syventynyt. Lisäksi monissa artikkeleissa viitataan Ruotsissa esiintyvään jengiväkivaltaan ja tarkastellaan ilmiön yhteyttä Suomen tilanteen kehitykseen. Ruotsissa vallitseva jengiväkivalta asettaa yhteiskunnallisille toimijoille paineita puuttua ilmiöön ennaltaehkäisevästi ja tehokkaasti. Toisaalta ilmiöön yhdistetään myös gangsta rap sekä drill-musiikki, jotka väkivaltaa ihannoivien sanoitustensa ja ideologiansa vuoksi nähdään liittyvän keskeisesti jengiväkivaltaan.

4.2 Jengiytymisen ilmiöön suhtautumisen diskurssit

Jengiytymisen ilmiöön suhtautumisen päädiskurssi muodostui niiden näkökulmien kautta, joilla lehtikirjoituksissa jengiytymiseen ilmiönä suhtauduttiin. Muodostimme aladiskursseiksi huolen, ennaltaehkäisyn, ongelman ratkaisun, sekä rangaistuksen diskurssit, sillä nämä näkökulmat nousivat kirjoituksissa esiin selkeimmin ja näiden kautta ilmiötä jäsennettiin.

4.2.1 Huoli

Useassa artikkelissa käytettiin sanaa huoli kuvaamaan vanhempien, muiden ihmisten, poliitikkojen tai muiden yhteiskunnan toimijoiden suhtautumista nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen. Huolenaiheet liittyvät kirjoituksissa nuorten ryhmäytymiseen ja väkivallan uusiin ilmenemismuotoihin, kuten terä- ja ampuma-aseiden mukaan tuloon. Lisäksi huolta herättävät sosiaalisen median rooli ja sen käyttäminen yhtenä väkivallan muotona, yhteiskunnallisen kuilun syveneminen sekä ongelmien ratkaisemisen vaikeudet ja apukeinojen puutteet.

Seuraava ote on otettu Helsingin Sanomien pääkirjoituksesta, jolloin se edustaa lehden virallista kannanottoa aiheeseen. Tekstikatkelmassa tuodaan esille, että ainoastaan murto-osa syrjäytyneistä syyllistyy rikoksiin, mutta samanaikaisesti nuorisorikollisuus keskittyy pienemmälle joukolle, jolloin yhteiskunnassa ei voida enää nojata rakenteellisiin selittäjiin.

Toinen erittäin huolestuttava tieto on se, että nuorisorikollisuus keskittyy. Epäiltynä on yhä useammin nuoria, joiden epäillään syyllistyneen rikoksiin aiemminkin. Kun hyvinvointivaltiossa väitellään yhteiskunnan ongelmista, väittelyn argumentit luisuvat rakenteellisiin selittäjiin. Olipa kyse ääriajattelusta tai nuorisorikollisuudesta, syytä haetaan syrjäytymisestä ja lääkkeitä ongelmiin syrjäytymisen vastaisesta työstä. Näin toimittaessa syytä haetaan sieltä, mistä se vähimmin vaivoin löytyy ja kohteesta, jonne kollektiivisiin ratkaisuihin luottava hyvinvointivaltio helpoimmin osaa mennä. Pimeässä pudonnutta avainnippua etsitään pelkästään katulampun alta, koska siellä on valoisaa. Vain murto-osa syrjäytyneistä radikalisoituu tai syyllistyy rikoksiin. Jos nuorisorikollisuus vähentyy mutta keskittyy, syyt ongelmiin käyvät yhä vähemmän rakenteellisiksi ja yhä enemmän yksilöllisiksi. Siksi vastatoimienkin pitäisi olla mahdollisimman kohdennettuja. HS 29.11.2020.

Otteessa painotetaan nuorisorikollisuuden keskittymistä, mikä esitetään lukijoille erittäin huolestuttavana tietona. Pääkirjoituksessa kritisoidaan hyvinvointivaltion tapaa reagoida yhteiskunnan ongelmiin hakemalla selityksiä rakenteellisista selittäjistä. Otteessa on hyödynnetty vertausta avainnippun etsimisestä ainoastaan valoisista kohdista, jolla viitataan tapaan yrittää ratkaista ongelmat helpoimman kautta. Kirjoituksessa tätä pidetään ongelmallisena siksi, että nuorisorikollisuuden keskittyessä ei tunnisteta riittävästi yksilöllisiä tekijöitä eikä ongelmiin pystytä reagoimaan riittävän kohdennetusti.

Yksi yleisesti yhteiskunnassa jaetuista huolenaiheista liittyy sosiaaliseen mediaan ja sen käyttämiseen yhtenä väkivallan muotona. Seuraavaksi esitämme kaksi otetta, joista ensimmäisessä viitataan varsinaissuomalaiseen kansanedustajaan Vilhelm Junnilaan. Molemmissa otteissa on haastateltu lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarista. Otteet ovat julkaistu Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa.

Junnila on oikeassa nostaessaan esille huolen nuorisoväkivaltaan liittyvästä uudesta piirteestä. Niin Turussa kuin muuallakin Suomessa pahoinpitelyihin on liittynyt nöyryytys ja tapahtumien kuvaaminen. Lapsiasiavaltuutettu Pekkarinen vaati, että yhteiskunta tarttuu ilmiöön, joka on syntynyt sosiaalisen median myötä: ”Kivun aiheuttamisessa ei ole mitään tyydyttävää, jännittävää eikä kiinnostavaa, ja sen pitäisi olla yksiselitteisesti halveksittavaa.” HS Turku 7.4.2022

Espoossa poliisi on ongelmissa 14-vuotiaiden huumekauppioiden ja kasvavan väkivallan kanssa. Pääkaupunkiseudussa laajemmin taas on nähty kasvua alaikäisten tekemissä ryöstöissä ja myös alistusväkivalta on yleistynyt. Kaikki kuvataan videolle ja jaetaan sosiaaliseen mediaan kavereiden nähtäväksi. (...) Yksinomaan nuorisokulutturia ei käy kritisoiminen. Myös aikuisilla on Pekkarisen mukaan syytä katsoa peiliin. Hän nostaa esiin ongelmallisena pitämänsä tv-sarjat ja muun viihteen, jotka ihannoivat tosielämän rikoksia ja rikollisuutta. Myös rikoksista uutisoinnilla on vaikutusta nuorten ajatteluun. ”Uskaltaisinkin väittää, että tässä on käynnissä itseään toteuttava ennuste ja kierre.” Pekkarisen mukaan esimerkiksi nuorten väkivaltaisuuksista kertovien uutisten lisääntyessä väkivallasta tulee nuorille itselleen tutumpaa ja sallitumpaa. Kierre syntyy, ja se voi johtaa pelon lisääntymiseen nuorten keskuudessa. HS 28.11.2022

Ensinnä esitetyn otteen alussa toimittaja samaistuu kansanedustaja Junnilan otteen ulkopuolella esitettyyn näkemykseen uudesta nuorisoväkivaltaan liittyvästä ilmiöstä, millä viitataan pahoinpitelyihin liittyvään nöyryytykseen sekä tapahtumien kuvaamiseen. Sanomaa

vahvistetaan siteeraamalla lapsiasiavaltuutettu Pekkarista, joka vaatii yhteiskuntaa tarttumaan sosiaalisen median myötä syntyneeseen ilmiöön. Erityisesti Pekkarisen sanomassa painotetaan sosiaalisen media käyttöä yhtenä väkivallan muotona. Pekkarisen puheesta käytetty suora lainaus painottaa kivun tuottamisen tuomitsemista kuvailemalla sitä halveksittavana tekona. Jälkimmäisessä otteessa väkivallan tekojen kuvaamisen ja sosiaaliseen mediaan jakamisen ilmiötä käsitteellistetään alistusväkivaltana. Myös tässä otteessa viitataan Pekkariseen ja tuodaan esiin aikuisten rooli osana ilmiötä. Otteessa painottuu esimerkin merkitys nuorille, sillä rikollisuus ja rikokset näyttävät nuorille viihteen, tv-sarjojen sekä uutisoinnin kautta. Tätä kautta väkivallasta tulee nuorille sallitumpaa, mikä voi johtaa pelon lisääntymiseen nuorten keskuudessa. Pekkarinen määrittelee ilmiön kierteeksi. Tämä voidaan tulkita tarkoittavan vastavuoroisen vaikutuksen mekanismia, jossa pelko lisää väkivaltaa ja väkivalta lisää pelkoa.

Huoli-diskurssissa nousi esiin nuorisoriikollisuuden keskittyminen tietyille nuorille, mikä korostaa tarvetta vastata nuorten ongelmiin entistä yksilöidymmin rakenteellisiin tekijöihin keskittymisen sijaan. Huolta aiheuttaa myös uudeksi väkivallan muodoksi noussut väkivaltaisten tekojen valokuvaaminen ja jakaminen sosiaalisessa mediassa. Väkivallan näkeminen esimerkiksi tv-viihteen tai pelien kautta voi turruttaa nuorten suhtautumista väkivaltaan ja madaltaa kynnystä turvautua itse väkivaltaiseen käytökseen.

4.2.2 Ennaltaehkäisy

Analysoimissamme artikkeleissa lähestyttiin nuorten väkivaltaista jengiytymistä usein ilmiön ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Monessa artikkelissa ennaltaehkäisy nostettiin vahvasti esiin ja sen toteuttamiseen esitettiin erilaisia vaihtoehtoja sekä näkökulmia.

Ensimmäisenä esitetyssä otteessa on haastateltu HelsinkiMission Aggredin väkivaltatyön päällikkö Petri Salakkaa ja kysytty häneltä näkemyksiä tarvittavista toimenpiteistä. Toisessa otteessa on haastateltu Turun palvelujohtaja Mika Helvaa, joka tarkastelee ilmiötä spesifimmin Turun kaupungin näkökulmasta. Ensimmäinen ote on julkaistu kaupunkiosiossa ja jälkimmäinen HS Turku-osiossa.

Ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan pitkäjänteistä politiikkaa, sillä kyseessä on pysyvä rikosmaailman evoluution muutos. ”Me emme ole sammuttamassa mitään tulipaloa. Mitkään nopeat ja uudet hankkeet eivät tätä ratkaise, vaan tarvitsemme pitkäjänteistä toimintaa. Se alkaa siitä, että pyritään yhteiskunnallisesti

ehkäisemään ylipäätään jengiytymisen ja radikalisaation tarvetta. Mitä vähemmän ihmisillä on tarvetta liittyä jengeihin, sitä vähemmän sitä on olemassa. Pitää kasvattaa varhaisen puuttumisen keinoja, pitää vahvistaa ennaltaehkäisyä ja nykyistä toimintaa”, Salakka kuvaa. HS 29.1.2023

Turun kaupunki on pitänyt useita kokouksia, joiden aiheena on ollut nuorten jengiytyminen ja sen kitkeminen (...) Paikalla oli muun muassa poliiseja, sosiaalityöntekijöitä ja koulumaailman väkeä (...) “Olemme yrittäneet hahmottaa kokonaiskuvaa sekä millaisia ennaltaehkäiseviä ja välittömiä toimenpiteitä tarvitaan”, Helva sanoo. Kaupunki aikoo esimerkiksi lisätä koulutusta, jotta jokainen työntekijä osaa tehdä lastensuojeluilmoituksen. HS 22.3.2022

Nuorten jengiytymisen keskeisenä ratkaisukeinona nähdään ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Ensimmäisessä otteessa todetaan ilmiön olevan pysyvä muutostila, minkä voidaan ajatella vahvistavan ajatusta siitä, että ilmiön ratkaisemiseksi ei ole olemassa lyhyen aikavälin ratkaisuja. Salakka viittaa pitkäjänteisen toiminnan tarpeeseen käyttämällä kielikuvaa tulipalojen sammuttamisesta. Salakan lainauksessa painotetaan ennaltaehkäisyn merkitystä perustelemalla asiaa nuorten tarpeella liittyä jengeihin. Näkemys viittaa yhteiskunnalliseen kykyyn pystyä vastaamaan niihin rakenteellisiin ja yksilöllisiin tekijöihin, joiden vuoksi nuori päätyy osaksi jengiä. Tavoitteeseen pääsemiseksi Salakka korostaa ennaltaehkäisyn ja nykyisen toiminnan vahvistamista sekä varhaisten puuttumisen keinojen kehittämistä.

Jälkimmäisessä otteessa tuodaan esiin Turussa jo tehtyjä toimenpiteitä, joiden avulla nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen on yritetty puuttua. palvelujohtaja Helvan puheessa painottuu moniammatillisen työn merkitys, sillä hän kertoo työhön osallistuneen viranomaisia ja toimijoita eri ammattiryhmistä. Moniammatillisuuden avulla on pyritty saamaan kokonaisvaltainen kuva nykytilanteesta, jotta tarvittavat ennaltaehkäisevät sekä välittömät toimenpiteet voidaan suunnitella. Helva on haastattelussa nostanut esiin työntekijöiden koulutuksen lisäämisen lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi esimerkkinä toteutettavista toimenpiteistä. Koulutusta käytetään yhtenä ennaltaehkäisevänä toimintamuotona.

Moniammatillinen näkökulma korostui jo edellisessä otteessa, mutta seuraavassa otteessa moniammatillisuus itsessään määrittyy yhdeksi ennaltaehkäisyn keinoksi. Ensimmäinen ote on osa Helsingin Sanomien pääkirjoitusta ja siinä painotetaan moniammatillista yhteistyötä sekä tasavertaisen koulutusmahdollisuuden varmistamista kaikille.

Onneksi Suomi voi ottaa oppia omasta historiastaan. Viime vuosikymmenten historia on ollut väkivaltarikosten vähenemisen aikaa. (...) Erityisen merkittävä

aleneminen käynnistyi 1980-luvun alussa. (...) Sen ajan “yleisestä yhteiskunnan muutoksesta” voi nostaa esiin esimerkiksi peruskoulun. Kunnan koulupohja avasi nuorille näkymiä elämässä eteenpäin. Irrallisuus ja mielekkään tekemisen puute ovat oivallinen väkivallan kasvualusta. (...) Ilmiöltä voidaan taittaa kärki saattamalla avainhenkilöt vastuuseen, mutta pysyvä ratkaisu vaatii laajempia toimia kouluilta, nuorisotyöntekijöiltä, sosiaalityön ammattilaisilta ja poliisilta. Parhaimmaksi lääkkeeksi voi sopia 1970-luvun ratkaisu, eli yhdenvertaisen koulutuksen takaaminen koko ikäluokalle reunoja myöten. Pääkirjoitus. HS. 10.10.2014.

Koulu konstruoidaan instituutiona, jolla on ollut ennaltaehkäisevä vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Nuorille tarvitaan mielekästä tekemistä ja yhteisöllisyyden tunnetta, jotta he eivät turvaudu väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Oteessa painotetaan, että ilmiön kärki voidaan taittaa saattamalla avainhenkilöt vastuuseen, mutta tätä ei nähdä pysyvänä keinona ratkaista väkivaltarikollisuutta. Yhteistyötä moniammatillisesti eri tahojen, kuten nuorisotyön, sosiaalityön ja poliisin kesken korostetaan keskeisenä osana ennaltaehkäisyä. Oteessa koulu määritellään instituutioksi, missä ennaltaehkäisevään työhön tulisi panostaa vielä vahvemmin. Yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien takaamista kaikille yksilöille painotetaan hyvänä ratkaisumallina.

Yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet liittyvät eriarvoistumisen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Seuraava ote on julkaistu lehden kaupunkiosiossa ja siinä on haastateltu Fenix Helsingin toiminnanjohtaja Ujuni Ahmedia sekä ylikomisario Jari Taposta.

Miksi nuori on valmis jopa puukottamaan esimerkiksi muutaman kymmenen euron takia? Se voi useiden HS:n haastatteleminen ammattilaisten mukaan johtua siitä, että tekijälle on käynyt selväksi, ettei hänellä ole yhteiskunnan hyväksymiä keinoja hankkia tuhat euroa maksavaa vaatekertaa. Sillä hyväksyntää ja arvostusta siinä tavoitellaan. (...) “On vääristynyt easy money –mentaliteetti. Vahva elementti on, ettei koeta, että yhteiskunnassa on tilaa itselle ja ettei voi menestyä Suomessa sen näköisenä kuin on”, sanoo Fenix Helsingin toiminnanjohtaja Ujuni Ahmed. (...) Rikoksia tehdään mahdollisesti siksi, että saadaan oma arvostus nousemaan, Ahmed kuvaa. Ei uskota opiskeluun tai työn kautta ansaittuun elantoon”, hän sanoo. (...) Kyse on poliisin ja järjestötyötä tekevien mukaan usein yli sukupolven ulottuvasta huonovointisuudesta. (...) On työttömyyttä, rasismia, syrjäytymistä ja toivottomuutta. Huono-osaisuus keskittyy usein myös alueellisesti. ”Nuori esimerkiksi kääntää selän koulumaailmalle, jossa ei pärjää”, Taponen sanoo. HS 19.11.2020

Otteessa korostetaan, että useiden ammattilaisten näkemyksen mukaan syynä rikoksiin voi olla nuoren ymmärrys omasta sosioekonomisesta asemastaan. Rikoksen kautta nuori hakee hyväksyntää ja arvostusta. Toiminnanjohtaja Ahmed selittää ilmiötä sillä, että nuori kokee ulkopuolisuutta yhteiskunnassa. Otteessa kirjoitetaan easy money -mentaliteetista, jolla viitataan pyrkimykseen hankkia arvostusta ja materiaa ilman opiskelua tai työn kautta ansaittuja tuloja. Poliisin ja järjestötyötä tekevien näkökulma nuorisorikollisuuteen painottaa ylisukupolvista huonovointisuutta, mikä näyttäytyy esimerkiksi työttömyytenä, syrjäytymisenä sekä toivottomuutena. Huono-osaisuuden kirjoitetaan myös keskittyvän alueellisesti. Ylikomisario Tapio näkee tämän johtavan kouluinstituutioista irtaantumiseen. Tämän voidaan tulkita viittaavan laajemmin yhteiskunnan rakenteellisiin ongelmiin.

Ennaltaehkäisyn diskurssissa korostuu pääasiassa pidemmän aikavälin työskentely lyhytkantoisten ratkaisumallien sijaan. Moniammatillisuutta korostetaan ja kohdennettujen toimenpiteiden suunnittelu eri ammattiryhmien kesken nähdään keskeisenä. Koulutusmahdollisuuksien tasavertaisuus määrittäyty tärkeäksi ennaltaehkäiseväksi tekijäksi, koska sen avulla ehkäistään nuorten syrjäytymistä sekä huono-osaisuuden kasautumista. Teksteissä korostuu nuorten sosioekonominen asema, jossa niin kutsutun “helpon rahan” houkutus voi ohjata nuoret pois koulujärjestelmästä kohti rikollisuutta. Artikkeleissa korostetaan yhteiskunnan rakenteellisia ongelmia yhtenä keskeisenä taustatekijänä nuorten väkivaltaisessa jengiytyemisessä.

4.2.3 Ongelmanratkaisun keinot

Ennaltaehkäisyn näkökulman lisäksi artikkeleissa esitettiin näkemyksiä siitä, miten nuorten väkivaltaisen jengiytyämisen ongelmaa voitaisiin saada ratkaistua. Artikkeleissa esiintyi eriäviä mielipiteitä liittyen siihen, tulisiko nykyistä lainsäädäntöä muuttaa ja saada sitä kautta nuorille kovempia rangaistuksia vai tulisiko rangaistusten tiukentamisen sijaan huomiota kiinnittää vaihtoehtoihin ratkaisumalleihin, kuten ennalta ehkäisevään tai tehostettuun työskentelyyn panostamiseen.

Seuraavissa politiikkaosiossa julkaistuissa kirjoituksissa korostuu rangaistusten koventamista puoltavat äänet. Ensimmäisessä otteessa on haasteltu silloista sisäministeriä Krista Mikkosta. Toisessa otteessa on viitattu vuoden 2023 hallitusohjelman pohjalta tehtyihin rangaistusten kiristykseen.

Jengiväkivaltaan liittyy usein laittomia aseita ja räjähteitä. Rangaistusten koventamista aletaan selvittää. (...) Rangaistuksia laittomien aseiden ja räjähteiden hallussapidosta harkitaan kiristettäväksi, kertoo sisäministeri Krista Mikkonen (vihr). Kiristämisen tarve liittyy Suomessa uudenlaiseen jengiväkivaltaan. “Ruotsiin verrattuna rangaistuksemme ovat kevyempiä. Aseet ja räjähteet ovat osa tätä ongelmavyöhytää, joten niiden rangaistuksia on nyt syytä tarkkailla”. HS 11.11.2022.

Hallitusohjelma sisältää laajan kokonaisuuden kriminaalipoliittisia muutoksia. (...) Siihen kuuluu muun muassa tiedonkulun helpottamista viranomaisten välillä sekä rangaistusten tiukennuksia. (...) Katujengitoimintaan liittyvien rikosten rangaistuksia aiotaan koventaa. Suunnitelmassa on säätää rikoksen liittyminen katujengin toimintaan erilliseksi rangaistuksen koventamisperusteeksi. HS 16.6.2023.

Keskeiseksi näkökulmaksi määrittäyty erityisesti niiden rikosten rangaistusten kiristäminen, mitkä liittyvät katujengeihin. Sisäministeri korostaa otteessa erityisesti laittomien aseiden ja räjähteiden hallussapidosta tulevien rangaistusten kiristämisen tarvetta, koska nämä rikokset usein liittyvät katujengitoimintaan. Lainauksessa ilmaistaan, että Ruotsissa kyseisistä rikoksista annettavat rangaistukset ovat Suomessa annettavia rangaistuksia kovempia. Jälkimmäisessä otteessa viitataan vuonna 2023 tehtyyn hallitusohjelmaan, jossa on käsitelty jengiväkivaltaa. Hallitusohjelmassa kuvataan konkreettisia toimenpiteitä, joita hallitus aikoo toimikautensa aikana toteuttaa. Toimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi tiedonkulun parantaminen ja rangaistusten tiukentaminen. Jengiväkivallan huomioiminen hallitusohjelmassa korostaa poliittisten päätöntekijöiden pyrkimystä vastata yhteiskunnallisesti vakavaan ongelmaan systemaattisesti ja tehokkaasti.

Seuraavissa otteissa rangaistusten koventamisen vastakohtana on esitetty näkökulmaa siitä, ettei rangaistusten koventaminen ole oikea ratkaisumalli nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen. Otteissa tuodaan esiin vankilarangaistusten epätoivotut seuraukset, kuten rikoskierteen syventyminen entisestään. Ensimmäinen ote on julkaistu Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa ja siinä on haastateltu HelsinkiMission Aggredin väkivaltatyön päällikkö Petri Salakkaa. Jälkimmäinen ote on julkaistu kuukausiliitteessä. Siinä on haastateltu oikeuspsykologi Taina Laajasalaa.

Julkisuudessa ratkaisuna on väläytelty muun muassa kovempia rangaistuksia, lisää poliiseja ja myös panostuksia sosiaali- ja lastensuojelutyöhön. Salakan mukaan rikokset harvoin vähentyvät kovempien rangaistuksien myötä. Päinvastoin monelle jengiin liittyvälle vankila on pikemminkin osa urapolkua. “Rangaistuksien koventaminen on harvoin rikoksia estänyt. Katujengin

“uravaiheessa”, jossa haetaan mainetta, vankila on itse asiassa polku katuuskottavuuteen. Ei se hirveänä pelotteena toimi.” HS 29.1.2023

“Keskeistä on porkkanan tarjoaminen kepin sijasta. Tämä tapahtuu muokkaamalla kasvuympäristöä siten, että kovenevan kontrollin ja rankaisemisen sijaan käyttöön otetaan rakentavan rajoittamisen keinot, positiivisen käytöksen vahvistaminen ja hyvän huomaaminen. (...) Esimerkiksi Turun yliopiston Voimaperheet-ohjelma hyödyntää uniikkia neuvolajärjestelmäämme ja seuloo jo neljävuotiaiden joukosta ne, jotka kärsivät vaikeista käytösongelmista. Sen jälkeen perheille tarjotaan vanhempainohjausta. Rankaisevat keinot ovat haitallisia iästä ja kehitysympäristöstä riippumatta. HS 6.11.2022

Ensimmäisessä otteessa nostetaan esiin jo aiemmin esitettyjä ratkaisumalleja nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen. Väkivaltatyön päällikkö Salakan mukaan rangaistusten koventaminen ei ole ollut toimiva ratkaisumalli vaan käänteisesti vankilasta on voinut muodostua osa urapolkua. Salakan puhelainauksessa korostuu, että katu-uskottavuuden ja maineen hakemisen vuoksi vankila ei toimi pelotteena. Jälkimmäisessä otteessa psykologi Laajasalo korostaa palkitsemismallia rangaistusten koventamisen sijaan käyttämällä kielikuvaa porkkanan tarjoamisesta kepin sijaan. Ajatustaan Laajasalo perustelee kasvuympäristön muokkaamisella niin, että nuorten kohdalla huomiota kiinnitettäisiin hyvän huomioimiseen, positiivisen käytöksen vahvistamiseen sekä rakentavaan rajoittamiseen kovenevan kontrollin ja rankaisemisen sijaan. Hän esittelee esimerkkinä Turun yliopiston Voimaperheet-ohjelmaa, missä neuvolassa kiinnitetään huomiota vaikeista käytösongelmista kärsiviin nelivuotiaisiin ja heidän perheilleen tarjotaan vanhempainohjausta. Laajasalo painottaa rankaisevien keinojen haitallisuutta iästä ja kehitysympäristöstä riippumatta.

Osana ongelmanratkaisua huomiota on kiinnitetty myös perhesuhteisiin. Käsittelemme myöhemmin tässä työssä vanhemmuuteen liittyviä asioita yhtenä väkivaltaiseen käytökseen altistavana tekijänä, mutta seuraavissa esittelemissämme otteissa vanhemmuus voidaan nähdä myös osana ongelman ratkaisua. Ensimmäisessä otteessa esitetään lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarisen näkökulmaa vanhempien roolista sekä heidän oman rikostaustansa vaikutuksista nuoren rikolliseen käyttäytymiseen. Jälkimmäisessä otteessa siteerataan psykologi Taina Laajasaloa kuvaamaan vanhempien antaman lämmön vaikutusta nuoren rikolliseen käyttäytymiseen. Ensimmäinen ote on julkaistu HS Turku-osiossa ja jälkimmäinen kuukausiliitteessä.

Kansainvälinen tutkimusnäyttö osoittaa selkeästi, että perheen mukaan ottaminen työskentelyyn on tehokasta. (...) “Vanhempien mukaan ottaminen synnyttää varsinkin lapsella ja nuorella tietynlaisen syyllisyyden kokemuksen, mutta myös tunteen siitä, että hänestä välitetään”, Pekkarinen korostaa. Vanhempien mahdolliset rikostaustat eivät myöskään estä tuloksellista puuttumista. “Minun kokemuksieni perusteella ammattirikolliset ovat kaikkein konservatiivisimpia mitä tulee lasten ja nuorten käyttäytymiseen. Siellä osataan vankalla kokemuksella vaatia nuorilta kunnollista käyttäytymistä. Edes se, että vanhempi on vankilassa, ei estä perheen osallistamista. “Vanhemman osallistaminen voi olla se ratkaiseva tekijä, joka pysäyttää nuoren. Nuori ajattelee, että ei helkutti, nyt noikin tietävät”, Pekkarinen toteaa. HS 22.3.2022

“Olin mukana tutkimuksessa, jossa havaitsimme, että myös rikoksia tehneiden nuorten joukossa vanhempien antamalla lämmöllä oli nuoren rikollista käyttäytymistä ja tunnekylmyyttä vähentävä vaikutus. Keskustelu- ja tunneyhteyden palauttaminen ja perheterapeuttinen työote ovat keskeinen osa uusia Suomessa sovellettavia ohjelmia, joissa työskennellään rikoksia tehneen nuoren, tämän vanhempien, perheen ja koulun kanssa.” HS 6.11.2022

Perustuen kansainvälisen tutkimusnäytön havaintoihin ensimmäisessä kirjoituksessa korostetaan perheen merkitystä nuorten kanssa työskentelyssä. Lapsiasiavaltuutettu Pekkarinen painottaa vanhempien roolia nuoren kanssa työskentelyssä, jolloin nuorella voi herätä syyllisyyden sekä välitetyksi tuleminen tunteita. Pekkarisen puheessa määrittyy, että vanhempien rikostaustaisuus tai vanhemman vankilassa olo eivät ole esteenä osallistumiselle tai tulokselliselle puuttumiselle.

Myös toisessa otteessa korostetaan perheen osallistumisen merkitystä nuoren rikollisen käyttäytymisen ehkäisemisessä. Psykologi Laajasalo perustelee näkemystään omakohtaisella kokemuksella osallistumisesta tutkimukseen, jossa havaittiin vanhempien antaman lämmön vähentävä vaikutus rikoksia tehneiden nuorten rikolliseen käyttäytymiseen ja tunnekylmyyteen. Havaintoon viitaten Laajasalo korostaa keskustelu- ja tunneyhteyden palauttamista sekä perheterapeuttista työtettä, jossa työskentely tapahtuu yhdessä rikoksia tehneen nuoren, tämän vanhempien, perheen ja koulun kanssa.

Tämä diskurssi on koostunut niistä suhtautumistavoista, joiden kautta nuorten väkivaltaista jengiytymistä on lähestytty. Huoli nuorten käyttäytymisestä ja jengiytymisestä oli keskeinen tema monissa artikkeleissa, ja sitä ilmaistiin erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden, kuten vanhempien, viranomaisten ja poliitikkojen taholta. Huolta kohdistettiin väkivaltatapausten lisääntymiseen, aseiden käytön yleistymiseen nuorten keskuudessa sekä yksittäisten nuorten kohdalle kasaantuneisiin ongelmiin, joihin olisi löydettävä ratkaisuja. Ennaltaehkäisyn diskurssissa korostui tarve puuttua ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Analysoimissamme otteissa esitettiin erilaisia strategioita ja toimenpiteitä, kuten koulutuksen vahvistamista, viranomaisten tiiviimpää yhteistyötä ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä, jotta nuorten jengiytymistä voitaisiin ehkäistä tehokkaasti. Ristiriitaisia mielipiteitä esiintyi erityisesti siinä, tulisiko ratkaisuja etsiä kovemmissa rangaistuksista vai panostamalla enemmän ennaltaehkäisyyn ja sosiaaliseen työhön. Lisäksi korostettiin perheen ja erityisesti vanhempien merkitystä nuoren elämässä ja haasteiden kohtaamisessa.

4.3 Jengiytymisen syitä käsittelevät diskurssit

Nuorten jengiytymisen ilmiö on herättänyt Helsingin Sanomien uutisoinnin perusteella laajaa kiinnostusta ja huolta yhteiskunnassa. Jengien toimintaan ja syntyyn liittyy monia kompleksisia tekijöitä, joita pyritään ymmärtämään ja selittämään erilaisten mallien kautta. Näiden selitysmallien analysoinnin pohjalta olemme nimenneet neljä jengiytymisen syitä käsittelevää diskurssia. Ensimmäisessä diskurssissa keskitytään huono-osaisuuden käsitteeseen, mikä kietoutuu erityisesti eriarvoisuuteen, köyhyyteen ja ulkopuolisuuden kokemuksiin. Toisessa diskurssissa nousevat esiin kirjoitukset nuorten taipumuksesta väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja sen yhteydestä jengiytymiseen. Kolmannessa diskurssissa tarkastellaan maahanmuuttajataustaisuuden merkitystä, sillä maahanmuuttajataustaisten osuus nuorten väkivaltaisessa jengiytymisessä ja rikollisuudessa jakaa artikkeleissa selvästi eniten mielipiteitä. Viimeisessä diskurssissa keskitytään siihen, miten artikkeleissa käsitellään perhesuhteiden ja yhteiskunnallisten vaikutusten merkitystä jengiytymisessä.

4.3.1 Huono-osaisuus

Lehtiartikkeleissa huono-osaisuus näyttäytyi merkittävänä vaikuttimena nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen. Köyhyys, syrjäytyminen ja kokemus eriarvoisuudesta muodostavat nuorille haasteita, jotka voivat ajaa heidät etsimään turvaa ja yhteenkuuluvuutta jengiytymisen kautta. Tässä alaluvussa tarkastelemme, millä tavoilla huono-osaisuus määrittäy nuorten väkivaltaisen jengiytymisen yhdeksi syyksi.

Artikkeleissa käsitellään ulkopuolisuuden tunnetta osana huono-osaisuutta. Seuraavista otteista ensimmäinen on julkaistu Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa. Siinä toimittaja on haastatellut HelsinkiMisson Aggredin väkivaltatyön päällikköä Petri Salakkaa. Jälkimmäinen ote on julkaistu ulkomaat-osiossa ja siinä Helsingin Sanomien toimittaja on haastatellut ruotsalaista tutkivaa toimittajaa Diamant Salihuta.

Salakan mukaan moni nuorista kokee ulkopuolisuutta, mikä osaltaan houkuttelee jengeihin. (...) “Katujengistä haetaan usein omaa paikkaa ja yhteisöllisyyttä. Katujengit ovat tällöin houkutteleva paikka. Koetaan, että jengi antaa sinulle turvan, samanmielisen yhteisön, jota et muualta ole löytänyt. Monet kuvittelevat, että jengi tarjoaa seikkailua ja materialistisia etuja. Tämä perustuu mielikuviin, mitkä usein romuttuvat.” HS 29.1.2023

Yksi Ruotsin veristen jengisotien juurisyyistä näkyy luokkahuoneissa ympäri Tukholmaa. Niissä istuu lapsia, jotka ovat perineet vanhemmiltaan ja Ruotsin yhteiskunnan rakenteista ulkopuolisuuden, josta on vaikeaa pyrkiä irti. Juurisyy on se, että näissä koululuokissa ei osata tarpeeksi hyvin ruotsia. Jengirikollisuuden taustalla on toki paljon syitä, mutta kielen osaaminen on keskeinen osa yhteiskuntaan integroitumista. HS 19.8.2022.

Ensimmäisessä otteessa ulkopuolisuuden tunne ja syrjäytyminen määritellään selittäväksi tekijäksi nuorten jengeihin hakeutumiselle. Tekstissä korostetaan jengin tarjoamaa yhteenkuuluvuuden ja turvan tunnetta, mitä yhteiskunnan ulkopuoliseksi itsensä kokevat voivat olla vailla. Otteessa kuitenkin huomautetaan, että näiden lisäksi jengeistä saatetaan etsiä mielikuvien pohjalta seikkailun tunnetta ja materiaalisia etuja, jotka eivät vastaa todellisuutta.

Jälkimmäisessä otteessa ulkopuolisuus määrittyy ylisukupolviseksi, yhteiskunnan rakenteelliseksi haasteeksi. Toimittajan puheessa korostuu valtaväestön kielen osaamattomuuden olevan yksi merkittävä syy siihen, miksi nuoret liittyvät jengeihin. Otteessa kiinnitetään huomiota kielen merkitykseen osana integroitumista ja sitä kautta ulkopuolisuuden kokemusta. Ulkopuolisuuden tunne liitetään monissa artikkeleissa yhteiskuntaan ja sen syrjiviin rakenteisiin. Nuori on voinut jäädä ulkopuoliseksi sellaisista instituutioista ja asioista, jotka kuuluvat valtaosan muiden nuorien elämään.

Osana ulkopuolisuuden kokemusta väkivaltaisiin jengeihin hakeutuvat nuoret voivat kokea elämässään eriarvoisuutta. Seuraavaksi esittämistämme otteista ensimmäinen on kaupunkiosiossa julkaistusta artikkelista ja siinä on haastateltu Helsingin sosiaali- ja

terveystoimen apulaispormestari Daniel Sozonovia. Jälkimmäinen ote on mielipidekirjoituksesta, jonka on kirjoittanut lukija Oona Foster.

Mitä voimme oppia Ruotsin vaikeasta jengiongelmasta ja sen ehkäisystä? (...) Sazonov suuntasi lyhyelle työvierailulle Malmöön lokakuun puolivälissä. Tavoitteena oli löytää sellaisia esimerkkejä onnistumisista, joita voitaisiin ottaa käyttöön myös Helsingissä. (...) “Merkittävin havainto oli, että koulujen rahoitusta pitää vielä vahvemmin painottaa vastaamaan alueellisen eriarvoisuuden haasteisiin.” Sazonov Sanoo. HS 27.10.2022.

Rap-musiikin liittäminen väkivaltarikollisuuteen on lyhytnäköistä ja vie huomion pois ongelmien todellisista taustoista. Musiikkityylin parjaamisen sijaan olisi ratkaisuja löydettävä esimerkiksi luokkaeroihin, syrjäytymiseen, alueelliseen eriarvoistumiseen, rasismiin sekä nuorten kasvavaan huonovointisuuteen. HS 3.6.2022.

Apulaispormestari Sazonovin puheessa eriarvoistuminen nähdään olevan yksi nuorten väkivaltaisen jengiytymisen taustalla oleva juurisyy. Sazonovin kerrotaan käyneen työvierailulla Ruotsissa löytääkseen sellaisia onnistumisen esimerkkejä, joita voitaisiin soveltaa myös Helsingissä. Tärkeimmäksi havainnoksi alueellisen eriarvoisuuden ehkäisemisessä Sazonovin sitaatissa määrittäyty koulujen rahoituksen jakautumisen painottuminen.

Jälkimmäisessä otteessa painottuu, että väkivaltarikollisuudessa huomion keskittäminen rap-musiikin vaikutukseen jättää ongelmien todelliset taustat huomioimatta. Kirjoittaja määrittelee rap-musiikin liittäminen väkivaltarikollisuuteen olevan lyhytnäköistä, minkä voidaan tulkita viittavan siihen, että syitä ei haluta etsiä yhteiskunnan rakenteellisista tekijöistä. Kirjoituksessa korostuu näkemys eriarvoisuuden ja muiden yhteiskunnan rakenteellisten syiden olevan jengiytymiskäyttäytymisen taustalla.

Seuraavissa esittämässämme otteissa käsitellään nuorten kokemaa näköalattomuutta oman tulevaisuutensa suhteen. Ensimmäinen ote on julkaistu kaupunkiosiossa ja siinä on haastateltu etsiviä nuorisotyöntekijöitä Ville Sirviötä ja Sauli Taipalettä. Jälkimmäinen ote on julkaistu ulkomaat-osiossa ja sen on kirjoittanut toimittaja.

“Ei nuorisokulttuuri tai jokin musiikkigenre ole varsinainen syy. Se voi näyttäytyä osana selitystä muttei ole yleensä juurisyytä. Nuorten kanssa

käydyissä keskusteluissa syynä nousee useimmiten esille näköalattomuus”, Taipale sanoo. HS 12.11.2022.

Köyhyys, näköalattomuus, lähiöt, rasismi. Tässä muutamia syitä jengiväkivallalle, uudelle rikollisuuden muodolle, joka on herättänyt keskustelua viime vuosina Ruotsissa, Tanskassa ja Britanniassa. HS 16.11.2021.

Ensimmäisessä otteessa nuorisotyöntekijä toteaa nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa tulleen esiin, että näköalattomuus on yksi merkittävä syy liittyä jengiin. Nuorisotyöntekijän näkökulma ilmiöstä tuo jengeihin kuuluvien nuorten ääntä enemmän esiin. Molemmissa otteissa pidetään tärkeänä tarkastella ilmiön taustalla olevia juurisyytä eikä kiinnittää huomiota pelkästään esimerkiksi nuorisokulttuuriin tai musiikkigenreen. Näköalattomuus nostetaan artikkeleissa yhdeksi tekijäksi, mikä ohjaa nuoria väkivaltaisen jengiytymisen pariin.

Seuraavassa otteessa syrjäytyminen määrittyy sekä valtaväestön että maahanmuuttajataustaisten kohdalla yhdeksi altistavaksi tekijäksi nuorten väkivaltaiselle jengiytymiselle. Ote on julkaistu Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa.

Perheiden haasteet liittyvät usein syrjäytymiseen, joka voi olla lähtöisin jo usean sukupolven takaa. Pahoinvointia näkyy joka paikassa. Suuremmassa riskissä ovat ne nuoret, joiden perheessä on esimerkiksi työttömyyttä tai kielitaidottomuutta. HS 23.11.2022

Syrjäytyminen määrittyy yhdeksi selittäväksi tekijäksi perheiden haasteisiin. Ensimmäisessä otteessa kirjoitetaan, että syrjäytyminen voi olla ylisukupolvista. Tällä viitataan siihen, ettei haasteisiin ole löytynyt ratkaisua, joka katkaisisi syrjäytymisen kierteen ja estäisi sen siirtymistä sukupolvelta toiselle. Otteessa painotetaan, että pahoinvointia havaitaan yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Tämä voidaan tulkita niin, ettei rakenteelliset ongelmat ja perheiden kohtaamat haasteet rajoitu vain tietyille alueille tai väestöryhmille. Otteessa kuitenkin todetaan, että suuremmassa riskissä ovat ne nuoret, joiden perheiden haasteet liittyvät esimerkiksi kielitaidottomuuteen tai työttömyyteen. Tämän voidaan tulkita viittaavan siihen, että maahanmuuttajataustaisuus tai köyhyys lisäävät alttiutta syrjäytymiselle.

Huono-osaisuus määrittyy lehtiartikkeleissa eriarvoisuuden, ulkopuolisuuden, näköalattomuuden sekä syrjäytymisen kokemusten kautta. Artikkeleissa korostuu huono-osaisuuden yhteys ylisukupolvisuuteen, maahanmuuttajataustaisuuteen, työttömyyteen sekä

köyhyyteen. Ratkaisuna huono-osaisuuden vähentämiseen on esitetty esimerkiksi koulujen rahoituksen lisäämistä ja sen kautta alueellisen eriarvoisuuden vähentämistä.

4.3.2 Taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen

Taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen- diskurssi muodostuu siitä, millä eri tavoin nuoren taipumusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen on artikkeleissa määritelty. Taipumuksia tarkasteltiin artikkeleissa nuoren käytösmallien, lapsuuden aikaisten käytöshäiriöiden sekä väkivaltaisen käytöksen toistuvuuden kautta.

Seuraava ote on julkaistu kaupunkiosiossa ja siinä on haasteltu Helsingin poliisin ennalta ehkäisevän työn ryhmän johtajaa ylikomisario Jari Taposta. Artikkelissa käsitellään erityisesti nuorten väkivaltaista käyttäytymistä toisia nuoria kohtaan.

“Näistä nuorista intervention kohteena on varmasti ollut ihan jokainen. He ovat olleet nuorisoriikostutkinnassa sekä lastensuojelussa”, sanoo ylikomisario Jari Taponen. (...) Näillä nuorilla on herkkä taipumus käsitellä ristiriitoja väkivallalla ja käydä käsiksi omanikäisiinsä nuoriin. Osa nuorista on sellaisia, jotka eivät kaihda teräaseenkaan käyttöä saadakseen haluamansa.” HS 10.11.2020.

Ylikomisario Taposen lainauksessa korostuu jengeihin kuuluvien nuorten aikaisemmat kontaktit poliisiin ja sosiaalitoimen kanssa. Näkemyksen voidaan tulkita viittaavan siihen, että väkivaltaisesti käyttäytyvät nuoret ovat olleet viranomaisten tiedossa ja heidän toimintaansa on yritetty puuttua. Oteessa painotetaan jengeihin kuuluvien nuorten taipumusta käsitellä ristiriitoja väkivallan avulla, jolla viitataan nuorten käytösmalleihin selvittää ristiriitoja väkivallan keinoin. Joidenkin nuorten kohdalla teräseen käyttö voi liittyä ristiriitatilanteiden käsittelyyn ja nuoret eivät epäile käyttää niitä. Oteessa painottuu näkemys siitä, että jengeihin kuuluvien nuorten kynnys käyttää teräseita on laskenut ja niiden mukana oleminen ristiriitatilanteissa on vakiintunut käytösmalli.

Seuraavissa otteissa käsitellään nuoren synnyntäisen temperamentin ja lapsuuden kokemusten yhteyttä käytöshäiriön syntyyn sekä väkivaltaiseen jengiytymiseen. Ensimmäinen ote on julkaistu Helsingin Sanomien kuukausiliitteessä ja siinä on haastateltu oikeuspsykologi Taina Laajasaloa. Toinen ote on julkaistu kotimaaosiossa ja sen on kirjoittanut

toimittaja. Lehtijutussa käsiteltiin poliisihallituksen lähettämiä kyselyitä poliisilaitoksille, joissa tiedusteltiin alaikäisten tekemistä väkivaltarikoksista ja niiden taustoista.

Vakavasti käytösoireilevasta lapsesta ja nuoresta tulee ikätovereitaan todennäköisemmin paitsi rikollinen, myös pienituloisen ja työtön aikuinen sekä fyysisesti ja psyykkisesti sairas ihminen. Käytöshäiriöille altistavat tekijät ovat moninaisia. Ne saattavat liittyä lapsen omiin ominaisuuksiin, kuten esimerkiksi kehityksellisiin haasteisiin ja synnynnäiseen temperamenttiin. Myös perheellä ja elinympäristöllä, kuten vanhemmuuden ongelmilla ja lapsuudessa koetulla väkivallalla, on merkitystä. HS 6.11.2022.

Erityisen voimakkaasti tilastoissa on kasvanut alle 15-vuotiaiden väkivalta. Poliisilaitosten mukaan koulut ja vanhemmat ilmoittavat rikoksista aiempaa aktiivisemmin, mutta nuoret myös turvautuvat yhä herkemmin väkivaltaan. (...) Poliisihallitus on alkanut selvittää ilmiön taustoja poliisilaitoksille lähettämällään kyselyllä. (...) “Samoin on muutamia yksittäisiä nuoria, joilla on ongelmia oman väkivaltaisen käyttäytymisen vuoksi ja joihin ei puhe ja valistus auta”. (...) “Ilmiöön liittyy väkivallan ja sen uhkan hyväksyminen yhdeksi keinoksi sosiaalisten suhteiden hoitamisessa ja ongelmien ratkaisemisessa. Etenkin sosiaalisilta taidoiltaan heikommat yksilöt omaksuvat näitä keinoja oman asemansa parantamiseen nuorten keskinäisissä sosiaalisissa rakenteissa.” Lounais-Suomen poliisi huomauttaa. HS 3.11.2021.

Ensimmäisessä otteessa käytetään hyvin vahvoja termejä, kuten “siras ihminen”. Laajasalo viittaa todennäköisyyksiin, joiden perusteella hän toteaa käytösoireilevan lapsen tulevan todennäköisemmin rikolliseksi ja huonovointiseksi aikuiseksi. Laajasalon puheessa painottuu myös näkemys siitä, että käytöshäiriöt voivat kasvattaa aikuisiässä köyhyyden ja työttömyyden riskiä. Otteessa todetaan, että käytöshäiriöille voivat altistaa monet eri tekijät. Nämä tekijät voivat liittyä lapsen omiin ominaisuuksiin, kuten synnynnäiseen temperamenttiin. Myös perheellä, kasvuympäristöllä sekä lapsuuden väkivallan kokemuksilla nähdään olevan vaikutusta käytöshäiriöiden syntyyn.

Jälkimmäisessä otteessa painottuu yksittäisten nuorten taipumus käyttää väkivaltaa, johon puheen ja valistuksen avulla ei voida puuttua. Väkivaltaisen käytöksen taustalla nähdään olevan myös nuorten hyväksyvä asenne väkivaltaa kohtaan ongelmallisissa tilanteissa. Tämän lisäksi myös heikot sosiaaliset taidot tuodaan otteessa esiin väkivaltaisen käytöksen taustatekijänä. Väkivaltainen käyttäytyminen voi mahdollistaa nuoren sosiaalisen aseman parantamisen yhteisössään, joka saattaa houkuttaa nuoria käyttämään väkivaltaa. Otteessa korostuu erityisesti poliisin näkökulma, koska lehtiartikkeli on kirjoitettu poliisilaitosten kyselyvastausten pohjalta.

Tässä diskurssissa väkivaltaisen jengiytymisen taustalla näyttäytyvät enemmän nuorten henkilökohtaiset ominaisuudet kuin yhteiskunnalliset syyt. Edellä olevissa otteissa puhe nuorista, joilla on käytöshäiriöitä tai jotka kuuluvat jengeihin, on korostuneen kriittistä verraten aikaisempiin otteisiin ja diskursseihin.

4.3.3 Maahanmuuttajataustaisuus

Jengeihin kuuluvien nuorten maahanmuuttajataustaisuus jakoi artikkeleissa vahvasti näkemyksiä siitä, ovatko maahanmuuttajataustaiset nuoret yliedustettuina väkivaltarikoksissa vai eivät.

Seuraavassa Helsingin Sanomissa julkaistussa pääkirjoituksessa suhteutetaan nuorisoriikollisuuteen liittyvien ulkomaalaistaustaisten nuorten määrää Suomessa olevien ulkomaalaistaustaisten nuorten kokonaismäärään. Jälkimmäinen ote käsittelee ulkomaalaistaustaisten osuutta katujengeissä ja se on julkaistu politiikkaosiossa.

Viime päivinä on syntynyt kuva, että Helsingin tiedot kertoisivat nuorisoriikollisuuden siirtyneen ulkomaalaistaustaisten nuorten tiliin. Ulkomaalaistaustaiset ihmiset ovat yliedustettuina monissa rikoslajeissa. Rikoksista epäiltyjen ulkomaalaistaustaisten nuorten määrä on ollut kasvussa, mutta samaan aikaan heidän lukumääränsäkin on kasvanut – erityisesti siksi, että vuonna 2015 Suomeen tuli runsaasti turvapaikanhakijoita. Ulkomaalaistaustaisten nuorten määrä on kasvanut nopeammin kuin heidän osuutensa kaikista rikosepäilyistä. Pääkirjoitus HS 29.11.2020.

Poliisi on kertonut, että Etelä-Suomessa toimii yhteensä kymmenkunta katujengiä. Poliisijärjestön liiton puheenjohtaja Jonne Rinne on kertonut, että 95 prosenttia katujengeihin kuuluvista jäsenistä on nimen ja etnisyyden perusteella ulkomaalaistaustaisia. HS 11.11.2022.

Ensimmäisessä otteessa todetaan, että ulkomaalaistaustaisten nuorten osuus nuorisoriikollisuudessa on suurempi kuin valtaväestön nuorten. Toisaalta otteessa on tuotu esiin, että rikostilastoihin voivat vaikuttaa ulkomaalaisten nuorten määrän kasvu, jolloin rikostilastot voivat vääristyä. Otteessa painotetaan, että ulkomaalaistaustaisten nuorten tekemät rikokset eivät ole määrällisesti lisääntyneet samassa suhteessa heidän lukumääränsä

kasvamiseen Suomessa. Pääkirjoitus korostaa tilastollisia näkökohtia ja pyrkii selittämään tilastojen taustalla olevia syitä.

Jälkimmäisessä otteessa viitataan poliisijärjestön liiton puheenjohtajan Jonne Rinteen kommenttiin, missä todetaan lähes kaikkien katujengeihin kuuluvien nuorten olevan maahanmuuttajataustaisia nimen tai etnisyyden perusteella. Tässä otteessa tuodaan hyvin vahvasti esiin näkökulmaa siitä, että suurin osa jengeihin kuuluvista nuorista on maahanmuuttajataustaisia ja näiden kahden tekijän välillä on yhteys. Otteessa korostuu poliisin näkökulma, joka keskittyy enemmän katujengien toimintaan, niiden jäsenten etnisyyteen, havaintoihin ja tilastotietoon, eikä niinkään rikostilastojen syihin tai taustoihin.

Molemmissa otteissa todetaan ulkomaalaistaustaisten nuorten olevan yliedustettuina nuorisorikostilastoissa. Ensimmäisessä otteessa pyritään laajemmin etsimään mahdollisia syitä sille, miksi maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat yliedustettuina rikostilastoissa, kun taas jälkimmäisessä otteessa poliisin näkökulma ilmentää yksioikoisempaa lähestymistapaa asiaan. Tämä viittaa siihen, että eri toimijoilla voi olla erilaisia käsityksiä maahanmuuttajataustaisten nuorten osallisuudesta rikollisessa käyttäytymisessä.

Ulkomaalaistaustaisten nuorten osuutta nuorisojengeissä voi selittää kahden kulttuurin välissä oleminen, mitä käsitellään seuraavassa otteessa. Ote on julkaistu Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa.

Valtaosa jäsenistä on maahanmuuttajataustaisia. “Nuori ei ole päässyt kiinni suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta on samalla irtaantunut vanhempiensa kulttuurista. Eli hän on siinä välivaiheessa. Häntä ei oikein kiinnosta vanhempien kulttuuri, mutta hän ei myöskään ole tullut hyväksytyksi tai halunnut, syystä tai toisesta, sisälle suomalaiseen valtakulttuuriin. HS 29.1.2023

Otteessa todetaan monen maahanmuuttajataustaisen nuoren olevan kahden kulttuurin välissä, jolloin hän ei välttämättä identifioi itseään selkeästi kumpaankaan kulttuuriin kuuluvaksi. Tähän voi vaikuttaa nuoren oma haluttomuus omaksua valtakulttuuria, tai nuori voidaan jättää sen ulkopuolelle valtaväestön toimesta. Kahden kulttuurin välissä olemisen voidaan tulkita johtavan siihen, että maahanmuuttajataustaiset nuoret hakeutuvat nuorisojengeihin, jolloin jengi tarjoaa nuorelle hyväksymisen ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Seuraavassa otteessa korostetaan kantasuomalaisten osuutta nuorisoporukoissa. Ote on julkaistu HS Turku-osiossa ja sen on kirjoittanut toimittaja.

Varsinaissuomalainen kansanedustaja Vilhelm Junnila lähetti jutun julkaisupäivänä tiedotteen, jossa hän ilmoitti jättäneensä sisäministerille kirjallisen kysymyksen nuorisojengeistä. Hänen mukaansa Ruotsissa yleistyneet ulkomaalaistaustaisen nuorisojengien aiheuttamat ongelmat ovat rantautuneet Turkuun. Paitsi että eivät ole. Hansakorttelin ongelmien taustalla on sekalainen joukko alaikäisiä. Mukana on sekä maahanmuuttajataustaisia että kantasuomalaisia, tyttöjä ja poikia. Kaikki ovat syntyneet Suomessa. HS 7.4.2022

Vilhelm Junnilan roolia kansanedustajana halutaan korostaa otteessa, jonka avulla pyritään painottamaan hänen yhteiskunnallista rooliaan ilmiöön kannanottamisessa. Otteessa tuodaan esiin Junnilan näkemys siitä, että Turussa on havaittavissa Ruotsissa ilmenevää ulkomaalaistaustaisten nuorisojengien ongelmakäyttäytymistä. Tiedotteen lähettämisen voidaan tulkita viittaavaan Junnilan pyrkimykseen saada laajempaa huomiota Turun tilanteeseen. Toimittajan kirjoituksessa korostuu vastakkainen näkökulma, missä hän määrittelee Turussa ongelmia aiheuttavien nuorten edustavan sekä maahanmuuttajataustaisia että kantasuomalaisia nuoria. Toimittaja käsitteellistää nuorison sekalaiseksi joukoksi alaikäisiä, jolloin hän on käyttämättä Junnilan tapaa viitata nuorisojengiin. Toimittajan edustaman median rooli tiedonvälittäjänä kyseenalaistaa Junnilan esittämän näkemyksen Turun tilanteesta. Viimeisimpänä otteessa todetaan, että kaikki ongelmia aiheuttavat nuoret ovat syntyneet Suomessa, jonka voidaan tulkita viittaavaan siihen, että he ovat kasvaneet suomalaisessa kulttuurissa maahanmuuttajataustaisuudesta huolimatta.

Maahanmuuttajataustaisuuden diskurssissa korostuvat artikkeleissa esitettävät erilaiset näkemykset siitä, millaisia merkityksiä maahanmuuttajataustaisuudelle nuorten väkivaltarikoksissa ja jengiytyemisessä annetaan. Artikkeleissa hyödynnettiin ilmiön suhteuttamista Suomessa olevien maahanmuuttajataustaisten nuorten kokonaislukumäärään, tuotiin esiin kahden kulttuurin välissä olemista sekä huomioitiin myös kantaväestön osuus osana ilmiötä. Näiden lisäksi joissakin artikkeleissa korostettiin maahanmuuttajataustaisten nuorten osuutta toteamalla, että Suomessa olevissa katujengeissä valtaosa jäsenistä on maahanmuuttajataustaisia.

4.3.4 Perhesuhteiden ja sosiaalipalveluiden resurssien puutteet

Siinä missä perhesuhteet luokiteltiin artikkeleissa osana ongelman ratkaisua, ne määriteltiin myös osasyynä nuorten vaikeuksiin ja sitä kautta yhtenä juurisyyntä liittyä jengeihin. Perhesuhteiden lisäksi nuorten jengeihin liittymisen taustalla nähtiin yhteiskunnalliset rakenteet, kuten syrjäytyminen, koulupudokkuus ja ylisukupolvisuus.

Seuraava ote on lastensuojelun sosiaalityöntekijän Carita Murron kirjoittamasta mielipidekirjoituksesta, jossa hän käsittelee vanhemmuuden haasteita jengiytymisen taustatekijänä.

Lakeja muokkaamalla voidaan toki lisätä lasten ja nuorten oikeusturvaa, mutta lailla ei pystytä estämään nuorten jengiytymisen taustalla olevaa turhuuden tunnetta, josta Onkeli kirjoitti. Jotta lapset ja nuoret eivät kokisi itseään turhiksi, tarvitaan aikuisia kertomaan heille, että he ovat tarpeellisia yhteisön jäseniä. Onkeli tuo kirjoituksessaan ytimekkäästi esille jengiytymisen taustalla olevan vanhemmuuden puutteen, ”kun ketään ei ole kotona”. Lastensuojelutyössä kohtaamme näitä vanhempia, jotka saattavat kyllä olla fyysisesti kotona mutta eivät henkisesti läsnä eivätkä siten lasten ja nuorten käytettävissä. Syy voi olla esimerkiksi mielenterveys- tai päihdeongelma, pakolaisvanhempien sotatraumat tai vanhemman työura. HS 11.10.2014.

Sosiaalityöntekijä Murron puheessa painottuu, että pelkästään lakeja muokkaamalla ei onnistuta poistamaan nuorten kokemaa turhuuden tunnetta, joka on havaittu yhdeksi juurisyyksi nuorten jengiytymiselle. Otteessa korostuu aikuisten läsnäolon ja tuen tarve, joiden avulla nuori voi kokea itsensä merkitykselliseksi. Murron puheessa viitataan Kreeta Onkelin mielipidekirjoitukseen, jossa hän oli käyttänyt ilmaisua ”kun ketään ei ole kotona”, millä voidaan tarkoittaa aikuisen konkreettista puuttumista tai henkistä poissaoloa nuoren elämässä. Poissaolevuutta selitetään esimerkiksi mielenterveys- tai päihdeongelman tai vanhemman työuran avulla. Tämän voidaan tulkita viitata siihen, että vanhemmalla ei välttämättä ole henkisen hyvinvoinnin tai ajallisia resursseja vastaamaan nuoren läsnäolon tarpeeseen. Vanhemman läsnäolon puute määrittyy otteessa yhdeksi syyksi jengiytymiselle.

Seuraava ote on julkaistu Helsingin Sanomien kaupunkiosiossa ja siinä on haastateltu Itä-Uudenmaan poliisin poliisipäällikkö Ilkka Koskimäkeä. Hänen näkemyksessään painottuu vanhempien rooli sekä yhteiskunnallisten resurssien puute nuorten väkivaltaisessa jengiytymisessä.

Kyllähän se vanhempien kontrolli on tässä pettänyt. Meidän käsityksemme on, että vanhemmuus on vähän hukassa. Ei oikein tiedetä, mikä vanhemman rooli on, eikä se oikein kiinnostakaan”, Koskimäki sanoo. (...) “Mutta kyllähän mekin sen näemme, että sosiaaliviranomaiset väsähtävät, kun on liikaa töitä. Näemme, että nuoristyöntekijät tekevät valtavan hyvää työtä, mutta heitä on liian vähän”, Koskimäki luettelee. Kuinka paljon yhteiskunnan tukijärjestelmät voivat sitten yhtä rikoksissa kiinni olevaa nuorta auttaa? Koskimäen näkemyksen mukaan paljonkin. “Aika monella nuorella ei ole yhtään ainutta turvallista vanhempaa” Oleellista on, että järjestelmät toimisivat ja että rikolliselle polulle olisi vaihtoehtoja. “Nuoria pitää myös opettaa omaan vastuunkantoon”. HS 23.11.2022.

Otteessa käsitellään vanhempien roolia osana nuorten väkivaltaisen jengiytymisen ilmiötä. Poliisipäällikkö Ilkka Koskimäen lainauksessa korostuu huoli vanhempien kontrollin pettämisestä ja vanhemmuuden hukassa olemisesta. Toisena näkökulmana Koskimäki tuo esiin resurssipulan viittaamalla sosiaalityöntekijöiden väsähtämiseen sekä nuorisotyöntekijöiden riittävyteen. Otteessa pohditaan yhteiskunnan tukijärjestelmien merkitystä nuorten jengikäyttäytymiseen. Koskimäen näkemyksessä painottuu tarve tukijärjestelmien toimivuudelle sekä rikollisuuden vaihtoehdoille, jotka auttavat nuorta tilanteissa, joissa heillä ei ole turvallista vanhempaa läsnä. Myös nuorten oma vastuunkanto näyttäytyy otteessa tärkeänä tekijänä osana rikollisuudesta irrottautumista.

Myös seuraavassa otteessa painotetaan vahvasti sosiaalipalveluiden resurssipulan vaikutusta nuorisorikollisuuteen. Ote on julkaistu Helsingin Sanomien mielipidepalstalla.

Nuorisorikollisuus on kasvanut rinta rinnan lastensuojelun kriisin kanssa. Me olemme laiminlyöneet lastensuojelun resurssipulan jo vuosikautia. Nyt niitämmä sitä, mitä olemme vuosia kylväneet. Tilanne on paikoin niin paha, että perhepalveluista ei oteta asiakkaita lastensuojeluun. Tämä on muun ongelmallisuutensa lisäksi myös laitonta. Lastensuojelu on tarveperustainen subjektiivinen oikeus, ei harkinnanvaraista. HS 5.11.2022.

Lastensuojelun kriisi määrittäytyy otteessa nuorisorikollisuutta vahvistavaksi tekijäksi. Otteessa korostuu näkemys siitä, että resurssipula on ollut tiedossa jo kauan. Metaforan “nyt niitämmä sitä, mitä olemme vuosia kylväneet” voidaan tulkita viittaavan siihen, että nuorisorikollisuuden nykytilanne on seurausta tietoisesta lastensuojelun resurssipulan laiminlyönnistä. Tilanteen todetaan olevan paikoin niin huonolla tolalla, että lastensuojelun asiakkaaksi ei pääse, koska lastensuojelulla ei ole resursseja vastaanottaa asiakkaita perhepalveluista. Otteessa painotetaan

lasten subjektiivista oikeutta lastensuojeluun, minkä vuoksi resurssipulaa ei pidetä laillisesti pätevänä syynä tarjota lastensuojelua sitä tarvitseville lapsille.

Tässä diskurssissa esiin nousivat jengiytymisen taustalla olevat tekijät. Artikkeleissa korostuivat nuorten kokemat ulkopuolisuuden sekä syrjäytymisen kokemukset, minkä vuoksi nuoret hakivat yhteenkuuluvuuden tunnetta jengeistä. Eriarvoisuuden tunteen havaittiin myös ohjaavan nuoria kohti jengejä. Näköalattomuus omaa tulevaisuutta kohtaan määrittäytyi artikkeleissa tunteeksi, minkä voidaan tulkita viittaavan nuorten kokemukseen omasta merkityksettömyydestä. Syrjäytyminen havaittiin ylisukupolviseksi haasteeksi, jolloin syrjäytymisen kierteen siirtymistä edelliseltä sukupolvelta seuraavalle ei onnistuta katkaisemaan. Huono-osaisuuden kokemusten lisäksi artikkeleissa tarkasteltiin nuoren taipumusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen, mikä saattoi olla seurausta lapsuuden kokemuksista, käytöshäiriöistä tai synnynnäisestä temperamentista. Väkivaltaisen jengiytymisen taustalla artikkeleissa tarkasteltiin myös nuorten maahanmuuttajataustaisuuden osuutta jengeissä sekä pohdittiin selittäviä tekijöitä heidän jengiytymiseensä. Viimeisenä osuutena artikkeleissa nousi esiin perhesuhteiden sekä sosiaalipalveluiden resurssien puutteiden vaikutus väkivaltaiseen nuorten jengiytymiseen. Perhesuhteiden merkitys näyttäytyi artikkeleissa tilanteissa, joissa lapsella ei ollut arjessaan läsnä aikuista tai aikuinen ei kyennyt omien vähäisten voimavarojensa vuoksi vastaamaan nuoren tuen ja avun tarpeeseen. Yhteiskunnalliset ja sosiaalipalveluiden resurssit korostuivat artikkeleissa puutteellisina, jolloin nuorelle ei pystytä tarjoamaan apua riittävästi tai oikea-aikaisesti.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa olemme käsitelleet Helsingin Sanomissa julkaistuissa artikkeleissa rakentuvia merkityksiä nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä ja analysoineet niitä diskurssianalyysin keinoin. Aineiston pohjalta olemme luoneet kolme päädiskurssia, joita ovat väkivaltaisen jengin määrittelyn diskurssi, jengiytyminen ilmiöön suhtautumisen diskurssi sekä jengiytyminen syitä käsittelevät diskurssit. Toisen päädiskurssin olemme jakaneet aladiskursseiksi, joita ovat ennaltaehkäisy, ongelman ratkaisun, huolen sekä rangaistuksen diskurssit. Viimeisessä päädiskurssissa olemme käsitelleet jengiytyminen syitä, jotka olemme jakaneet viideksi aladiskurssiksi. Nämä aladiskurssit käsittelevät huono-osaisuutta, taipumusta väkivaltaiseen käyttäytymiseen, maahanmuuttajataustaisuutta sekä perhesuhteita ja yhteiskunnallisia vaikutuksia.

5.1 Pohdinta

Helsingin Sanomien artikkeleissa nuorten väkivaltainen jengiytyminen määrittyi erilaisten näkökulmien kautta monitahoiseksi ilmiöksi. Siihen liittyy useita erilaisia ulottuvuuksia, kuten rikollisuus, sosiaalinen media ja nuorisokulttuuri. Ilmiön määrittelyn diskurssissa korostui erityisesti poliisin ja tutkijan näkökulmat. Mediassa sekä viranomaisten keskuudessa käytetty katujengi-käsite määrittyi usein epämääräiseksi. Yhteisiksi piirteiksi katujengeille havaittiin väkivaltainen käyttäytyminen, yhteiset tunnukset sekä reviirin puolustaminen. Aineistomme pohjalta rakentunut määritelmä nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä on samankaltainen eurooppalaisen jengitutkimuksen pohjalta muodostuneen eurogang-määritelmän kanssa. Eurogang-määritelmän mukaan nuorten katujengillä tarkoitetaan nuorisjoukkoa, jonka ryhmäidentiteetti perustuu rikosten tekemiseen. Katujengin kriteereitä ovat esimerkiksi ryhmän yhteiset tunnukset, jäsenten nuori ikä ja rikollisen toiminnan tekeminen julkisilla paikoilla. (Klein & Maxson 2006.)

Yhtenä eriävänä näkemyksenä artikkeleissa esiintyi kysymys siitä, onko nuorisoväkivalta lisääntynyt vai vähentynyt viime vuosien aikana. Ilmiön esiintyvyyteen vaikuttavat käytettävissä olevat mittarit. Kivivuori (2006, 26–27) huomauttaa, ettei uhrien ja rikosten tekijöiden määrää voida verrata suoraan keskenään, koska yksi nuori voi olla osallisena

useammassa väkivallanteossa. Myös medially on oma roolinsa ilmiön näkyväksi tekemisessä, sillä mitä tiheämmin aiheesta uutisoidaan, sitä herkemmin lukijalle muodostuu kuva ilmiön lisääntymisestä.

Vaikka viime vuosina nuorten väkivaltainen käytös ja jengiytymisen piirteet ovat esiintyneet yhteiskunnallisessa keskustelussa merkittävänä huolenaiheena, ilmiö on herättänyt aikuisissa huolta jo vuosikymmeniä. Katujengejä on tunnistettu Suomessa jo 1900-luvun alussa (Koskela 2002) ja ensimmäisiä kansainvälisiä tutkimuksia aiheesta on tehty 1930-luvulta lähtien. (Esim. Trasher 2013).

Artikkeleissa painotettiin, että julkisessa keskustelussa nuorten jengiytymistä käsitellään usein liioitellulla tavalla ja toistuvasti saman kaavan mukaisesti, mikä korostaa tapaa suhtautua levottomaan nuorisoon ongelmälähtöisesti. Tutkija Matti Näsi huomauttaa rikosuutisoinnin muuttuneen sensaatiohakuisemmaksi viime vuosikymmenten aikana, koska väkivallan ja rikollisuuden tiedetään kiehtovan yleisöä. Tämän vuoksi aiheesta voidaan uutisoida runsaammin, mikä taas vaikuttaa lukioiden mielikuviin nuorten ongelmakäyttäytymisestä liioitellun negatiivisesti. (Kauppinen 2021.)

Artikkeleissa nousi esiin, että vaikka ilmiönä nuorten väkivaltainen jengiytyminen on jo vanha, huolestuttavina piirteinä ilmiöön on tullut mukaan aiempaa raaempi väkivalta, terä- ja ampuma-aseiden käyttö sekä sosiaalisen median käyttö väkivallan muotona. On havaittu, että yhä nuoremmat lapset kantavat mukanaan terä- tai ampuma-aseita. Yhtenä selittävänä tekijänä on havaittu mediaväkivalta, jonka katselu turruttaa katsojan tunteet väkivaltaa kohtaan, vähentää empatiakykyä ja voi alentaa katsojan kynnystä väkivaltaan (Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 2024).

“Ruotsin tie” on vakiintumassa yhteiskunnalliseen puhekieleen viittamaan siellä ilmenevään väkivaltaisten nuorisojengien tilanteeseen (Keski-Heikkilä 2023; Hankaniemi Anu-Leena, Kinnunen, Eevi & Hyypiö Anni 2023). Artikkeleissa Ruotsin tilanteen kautta varoitetaan siitä, että Suomessa jengiväkivalta saattaa eskaloitua samankaltaisesti. Suomessa ei kuitenkaan toistaiseksi ole yhtä vahvaa alueellista eriarvoistumista tai lähiökulttuuria, joissa toimivat nuorisojengit puolustaisivat reviiireitä väkivaltaisesti. Ruotsin tilannetta pidetään varoittavana esimerkkinä, jotta täällä tilanne ei pääsisi eskaloitumaan yhtä pahaksi.

Gangsta rap –musiikin yhteyttä nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen on määritetty esimerkiksi poliisin toimesta. Artikkeleissa yhtymäpintaa on havaittu sanoituksissa ja

musiikkivideoissa, joissa ilmenee väkivaltaa ihannoivaa sisältöä, aseita sekä vastakkainasettelua eri jengien välillä. Artikkeleissa korostui myös vastakkainen näkökulma, minkä mukaan huomion kiinnittäminen liiaksi gangsta rap -musiikin vaikutuksiin vie huomiota pois todellisista yhteiskunnan rakenteista löytyvistä juurisyistä.

Jengiytymisen ilmiöön suhtautumista käsiteltiin artikkeleissa huolen, ennaltaehkäisyyn, ongelman ratkaisun sekä rangaistusten diskurssien kautta. Huoli-diskurssissa korostettiin nuorisorikollisuuden keskittymistä pienemmän nuorisojoukon kesken. Myös tutkimukset nuorisorikollisuudesta osoittavat, että rikoksista epäiltyjen nuorten määrä on vähentynyt koko 2010-luvun ajan. Toisaalta nuorten tekemät rikokset painottuvat yhä pienempään joukkoon nuoria ja nuorten tekemät rikokset ovat raaistuneet. (Haapakangas 2020). Tätä pidetään ongelmallisena siksi, että haasteisiin ei pystytä vastamaan riittävän yksilöidysti ja kohdennetusti, vaan ratkaisuja etsitään pääasiassa yhteiskunnan rakenteellisista tekijöistä.

Toinen huolenaihe liittyi sosiaalisen median myötä syntyneeseen ilmiöön, millä viitataan pahoinpitelyihin liittyvään nöyryytykseen sekä tapahtumien kuvaamiseen. Artikkeleissa korostui esimerkin merkitys nuorille, sillä rikollisuus ja rikokset näyttäytyvät nuorille muun muassa viihteen ja tv-sarjojen sekä uutisoinnin kautta. Aihetta on tutkittu mediaväkivallan käsitteen avulla, millä viitataan videopeleissä, elokuvissa sekä tv-sarjoissa nähtävään tappamiseen ja väkivaltaan. Mediaväkivallan malli on tehokkaampi, mitä samaistuttavampi väkivallan tekijä on. Väkivallan teosta tulee hyväksyty, jos väkivaltaa oikeutetaan hyvällä tarkoituksella. Mediaväkivalta korostaa tarvetta aikuisen ja lapsen keskinäiselle vuorovaikutukselle medioiden sisällöistä. (Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 2024.)

Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä pidetään keskeisinä ratkaisukeinoina nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen. Moniammatillisuutta korostettiin artikkeleissa kokonaiskuvan luomisessa sekä itsessään ennaltaehkäisevänä toimintamuotona. Moniammatillisessa yhteistyössä keskeisiksi toimijoiksi määrittyivät koulu, sosiaalityö, poliisi ja nuorisotyö. Tutkimuksien mukaan (Farrington 2004; Kawabata ym. 2011; Haapajarvi & Junnilainen 2014) jengiin liittymisen taustalla on usein haasteet usealla elämän osa-alueella, mitkä voivat esiintyä käytöshäiriöinä, vaikeuksina koulussa ja yleisenä huono-osaisuutena. Tämän seurauksena jengiytymisen ehkäisyssä korostuu eri ammattilaisten tekemän yhteistyön tärkeys.

Nuoren ymmärrystä omasta sosioekonomisesta asemastaan pidettiin artikkeleissa yhtenä jengiytymiselle altistavana tekijänä, sillä ulkopuolisuutta kokiessaan nuori saattaa hakea rikollisuuden kautta arvostusta ja hyväksyntää. Ulkopuolisuuden nähtiin linkittyvän

ylisukupolviseen huono-osaisuuteen, mikä näyttäytyy arjessa esimerkiksi työttömyytenä ja syrjäytymisenä. Tutkimuksissa on havaittu samankaltaisia tuloksia, joiden mukaan nuoret kokevat tuloerojen ja sosiaalisen eriarvoisuuden kasvaneen. Nämä tekijät voivat aiheuttaa nuorelle ulkopuolisuuden ja osattomuuden kokemuksia, koska nuori voi kokea olevansa eriarvoisessa sosioekonomisessa asemassa kuin ikätoverit. (Kivivuori 2006, 61; Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2024).

Ongelman ratkaisun diskurssissa korostui eriäviä näkökulmia siitä, tulisiko nykyistä lainsäädäntöä muuttaa ja rangaistusmuotoja koventaa vai tulisiko enemmän panostaa muihin ratkaisumalleihin. Artikkeleissa rangaistusten koventamista kannattavat äänet korostavat erityisesti rikosten rangaistusten kiristämisen tarvetta liittyen laittomien aseiden ja räjähteiden hallussapitoon, sillä niiden nähdään linkittyvän jengiväkivaltaan. Vuoden 2023 hallitusohjelma sisältää erilaisia konkreettisia muutoksia kriminaalipolitiikkaan, kuten rangaistusten tiukentamista ja tiedonkulun parantamista viranomaisten välillä. Nämä heijastavat poliittisten päättäjien pyrkimystä vastata tehokkaasti kasvavaan jengiväkivallan ongelmaan. (Valtioneuvosto 2023.)

Vaihtoehtoisten ratkaisumallien kannattajat korostavat näkemystä siitä, että kovemmat rangaistukset eivät välttämättä vähennä rikollisuutta, vaan voivat jopa syventää nuorten rikoskierteitä. Artikkeleissa ratkaisuksi ilmiöön määrittyivät esimerkiksi positiivisten käytäntöjen ja rakentavan rajoittamisen keinojen käyttöönotto sekä nuorten kasvuympäristön muokkaaminen. Rangaistusten koventamisen sijaan nähdään, että niin sanotun porkkanan tarjoaminen kepin sijaan ehkäisee tehokkaammin nuorten väkivaltaista jengiytymistä.

Perhesuhteiden merkitys korostui osana ongelman ratkaisun diskurssia. Artikkeleissa asiantuntijoiden näkemyksissä määrittyi vanhempien antaman tuen ja lämmön vähentävä vaikutus nuorten rikolliseen käyttäytymiseen ja tunnekyllmyyteen. Vanhempien elämäntilanteesta huolimatta heitä on tärkeää osallistaa nuorten kanssa työskentelyyn. (HS 22.3.2022 & HS 6.11.2022.) Perhesuhteiden merkitystä hyödynnetään esimerkiksi systeemissä lastensuojelussa, jossa terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelyn mukaan lasten ja perheiden elämänä nähdään laajana kokonaisuutena niin, että kaikki osat vaikuttavat toisiinsa. Näin ollen myös syy-seuraussuhteet näyttäytyvät usein kehämäisinä, jolloin jokainen systeemin osa määrittyy sekä syyksi että seuraukseksi (Systeminen toimintamalli lastensuojelussa 2024).

Jengiytymisen syitä käsittelevässä diskurssissa ilmiötä lähestyttiin huono-osaisuuden, väkivaltaisen käyttäytymisen taipumuksen, maahanmuuttajataustaisuuden sekä perhesuhteiden ja sosiaalipalveluiden resurssien näkökulmasta. Artikkeleissa huono-osaisuus määrittyi ulkopuolisuuden, eriarvoisuuden, näköalattomuuden sekä syrjäytymisen käsitteiden kautta. Näille kaikille yhdistäväksi tekijäksi korostui yhteisöllisyyden tunne, jota jengiytyminen nuorelle tarjoaa. Nurmi ja tutkimuskumppanit (2014, 149–155) toteavat nuoruuden keskeiseksi kehitystehtäväksi sosiaalisten suhteiden muutokset ja niiden merkityksen kasvamisen. Sosiaalisen identiteettiteorian mukaan nuori pyrkii löytämään paikkansa maailmassa. Tämä tapahtuu usein vertaissuhteiden kautta, jolloin nuoret tyypillisesti muodostavat erilaisia ryhmiä esimerkiksi käytöksen, tyylin ja arvojen pohjalta. (Pörhölä 2008; Korkiamäki 2009). Jengiin kuuluva nuori voi pyrkiä rikosten tekemisen kautta löytämään omaa paikkaansa maailmassa ja kokea tulevansa hyväksytyksi johonkin ryhmään.

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta haasteeksi korostuu ongelmien ylisukupolvisuus, minkä voidaan tulkita viittaavaan siihen, ettei ongelmiin onnistuta puuttumaan riittävän tehokkaasti. Artikkeleissa koulu merkityksellistettiin instituutioksi, jolla on keskeinen rooli alueellisen eriarvoistumisen ennalta ehkäisyssä sekä tasapuolisten koulutusmahdollisuuksien tarjoamisessa. Samankaltaista tuloksia saatiin Haapajärven ja Junnilaisen (2014, 709) esittelemässä sosiologi Marwan Mohammedin tutkimuksessa, jossa havaittiin, että jengeihin kuuluvat nuoret olivat kokeneet syrjintää ja riittävän ohjauksen puutetta peruskoulussa. Tehostetun opetuksen puuttuessa nuoren tasapuoliset koulutusmahdollisuudet voivat heikentyä, mikä voi johtaa esimerkiksi peruskoulun keskeytymiseen.

Taipumusta väkivaltaiseen käytökseen käsiteltiin artikkeleissa erityisesti lapsuuden aikaisten kokemusten sekä lapsen synnynnäisten ominaisuuksien perusteella. Lapsuudessa nähty tai koettu väkivalta sekä perhesuhteet määrittyivät nuoren väkivaltaista käytöstä selittäväksi tekijäksi. Kehityspsykologisessa tutkimuksessa on tullut esiin, että nuorten käytöshäiriöt, aggressiivisuus ja rikollisuus liittyvät usein toisiinsa. Näiden taustalla voi olla esimerkiksi lapsuuden haasteellinen temperamenttityyppi sekä heikko koulumenestys (Farrington 2004). Toisaalta vanhemmilta saatu vähäinen ohjaus, heikko kurinpito, ankarat rangaistukset, perheen sisäiset konfliktit sekä nähty ja koettu perheväkivalta lapsuudessa voivat altistaa käytöshäiriöille ja rikolliselle käyttäytymiselle. (Nurmi ym. 2014, 179; Kawabata ym. 2011, 266–269.)

Nuorten maahanmuuttajataustaisuus nousi artikkeleissa selvästi eniten näkemyksiä jakavaksi tekijäksi, kun käsiteltiin jengiytymisen syitä. Osassa artikkeleissa korostettiin, että nuorten väkivaltaisissa jengeissä valtaosa jäsenistä on maahanmuuttajataustaisia. Toisissa artikkeleissa tähän näkemykseen tuotiin mukaan toista näkökulmaa, kuten maahanmuuttajataustaisten nuorten kokonaislukumäärän kasvua Suomessa tai viitattiin virheellisiin tietoihin, joita uutisoinnissa on maahanmuuttajataustaisuuteen liittyen kirjoitettu. Joissakin artikkeleissa nimettiin selittäviä tekijöitä, kuten ulkopuolisuuden kokemus tai kielitaidottomuus, syiksi sille miksi maahanmuuttajataustaiset nuoret hakeutuvat jengeihin. Lisäksi joissakin artikkeleissa korostettiin valtaväestön osuutta nuorten jengiytymisessä.

Perhesuhteiden rooli määrittyi nuorten tukena olemisena ja turvallisuuden tunteen muodostajana, jolloin aikuisen tuen puuttuminen voi jättää nuoren haavoittuvaan tilaan. Artikkeleissa puutteellista vanhemmuutta määriteltiin väsymisen, keinottomuuden, mielenkiinnon puutteen, työssäolon sekä vanhempien omien mielenterveyden- tai päihdeongelmien kautta. Sosiaalipalveluiden resurssien vaikutusta painotettiin pääasiassa lastensuojelun roolin kautta. Artikkeleissa kirjoitettiin lastensuojelun resurssipulasta sekä lastensuojelun työntekijöiden uupumuksesta. Sosiaalipalvelut määrittyivät osaksi yhteiskunnan tukijärjestelmää, minkä nähtiin epäonnistuneen väkivaltaisesti jengiytyneiden nuorten kohdalla.

Helsingin Sanomien artikkeleissa korostui selkeimmin viranomaisten ja erityisesti poliisin näkökulma nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen. Poliisin näkökulmaa tuotiin artikkeleihin, sillä jengikäyttäytymiseen poikkeuksetta liittyy rikosten tekeminen ja niihin poliisilla on valta puuttua. Poliisi tutkii jengeissä tehtyjä rikoksia ja heillä on runsaasti ajantasaista tietoa nuorten jengikäyttäytymisestä, siihen liittyvistä piirteistä sekä yleisyydestä. Toisaalta myös tutkijoiden, asiantuntijoiden, sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten, nuorisotyöntekijöiden ja poliitikkojen ääni tuli artikkeleissa usein esiin. Osassa artikkeleista ei ollut haastateltu asiantuntijoita tai muita ilmiöön liittyviä henkilöitä, vaan toimittaja viittasi esimerkiksi tilastoihin, asiantuntijoiden lausuntoihin, tutkimuksiin tai muihin lähteisiin. Ainoastaan yhdessä otteessa oli haastateltu entistä jengiin kuulunutta nuorta, joten jengeihin kuuluvien nuorten oma ääni artikkeleissa jää hyvin vähäiseksi.

5.2 Tutkimusprosessi

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää Helsingin Sanomissa julkaistuissa artikkeleissa rakentuvia merkityksiä nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä. Koemme, että aineistonkeruun rajaaminen pelkästään Helsingin Sanomiin oli tutkimuksemme kannalta oikea päätös, sillä saimme kerättyä riittävän laajan aineiston. Toisaalta aineistohaun laajentaminen esimerkiksi Ylen artikkeleihin olisi saattanut tuoda vielä uusia näkökulmia joihinkin diskursseihin. Rajasimme tarkastelujaksoksi 10 vuotta. Tämän myötä tuli näkyväksi, että vaikka joinakin vuosina uutisointi nuorten väkivaltaisesta jengiytymisestä on ollut lähes olematonta, ilmiöstä on kuitenkin uutisoitu vuosien varrella.

Aineiston analyysiprosessi oli monivivahteinen. Aineisto tarjosi paljon erilaisia näkökulmia, minkä vuoksi diskurssianalyysin hyödyntäminen aineiston analyysimenetelmänä tuntui oikealta ratkaisulta. Aineistomme pohjalta onnistuimme mielestämme melko helposti havaitsemaan tutkimuskysymyksemme kannalta relevantteja diskursseja. Itse diskurssianalyysin tekeminen oli meille molemmille kuitenkin haasteellista, ja lopulliseen muotoon saattamiseksi tarvitsimme useamman yksilöohjauskerran työmme ohjaajan kanssa.

Oppimisprosessina gradun kirjoittaminen on ollut meille molemmille opettavaista. Kiinnostuksemme nuorten väkivaltaiseen jengiytymiseen ilmiönä sekä aiheen ajankohtaisuus loivat meille hyvän pohjan gradun tekemiselle. Aineistojen tarkastelu ja diskurssianalyysimenetelmän soveltaminen ohjasivat meitä lähestymään ilmiötä uusista näkökulmista käsin, mikä rikastutti ja monipuolisti omaa ajatteluamme ilmiöstä. Oppimisprosessin opettavaisin kohta meille oli diskurssianalyysin soveltaminen omaan työhömmee, sillä teoriatasolta siirtyminen käytännön tasolle osoittautui oletettua haastavammaksi. Tämä sai meidät hetkittäin pohtimaan, tulisiko analyysimenetelmää vaihtaa itsellemme helpompaan.

Tutkimusprosessin edetessä pohdimme, että ilmiötä tulisi tarkastella vielä vahvemmin entisten tai edelleen nuorisojengeihin kuuluvien nuorten kautta. Omassa tutkimuksessamme nuorten ääni jää vähäiseksi, ja ilmiötä määritellään pääasiassa eri positioissa toimivien aikuisten toimesta. Tämä olisikin mielestämme hyvä jatkotutkimusaihe, joka tarjoaisi mahdollisuuden vertailla ilmiön määrittämisen eroja nuorten ja aikuisten tuottamien merkitysten välillä.

Lähteet

Aaltonen, Sanna & Heikkinen, Alpo 2013: Nuoret lastensuojelussa. Teoksessa Marjatta Bardy (toim.) *Lastensuojelun ytimissä*. 4.uudistettu painos. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos. 197–208.

Aarnio, Maria 2022: 8-vuotias haaveili somejulkisuudesta, kokeili TikTok haastetta ja kuoli – nyt kaksi perhettä haastaa videojätin oikeuteen. Mtv-utiset. Saatavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/8-vuotias-haaveili-somejulkisuudesta-kokeili-tiktok-haastetta-ja-kuoli-nyt-kaksi-perhetta-haastaa-videojatin-oikeuteen/8464826>. Viitattu 27.9.2023

Autio, Minna & Eräranta, Kirsi 2008: Johdanto: polarisaatio käsitteenä ja empiirisesti koeteltuna tutkimusteesinä. Teoksessa Autio, Minna, Eräranta, Kirsi & Myllyniemi, Sami 2008: *Polarisoituva nuoruus?* Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisoasiain neuvottelukunta: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/polarisoituvanuoruus.pdf>. Viitattu 27.1.2024.

Casey, B.J. & Jones, Rebecca M 2010: Neurobiology of the Adolescent Brain and Behavior: Implications for Substance Use Disorders. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/49624999_Casey_BJ_Jones_RM_Neurobiology_of_the_adolescent_brain_and_behavior_implications_for_substance_use_disorders_J_Am_Acad_Child_Adolesc_Psychiatry_49_1189-1201. Viitattu 27.9.2023.

Clarkeburn, Henriikka & Mustajoki, Arto 2007: Tutkijan arkipäivän etiikka. Vastapaino.

Edley, Nigel. 2001: Unravelling Social Construction. Theory & Psychology, SAGE Publications Vol, 11(3), 422–441.

Elonheimo, Henrik 2010. Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu. Väitöskirja, Turun yliopisto. Saatavissa: <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/59505/AnnalesC299Elonheimo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 29.9.2023.

Erikson, Erik 1968: Identity. Youth and crisis. New York: W. W. Norton & Company.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. *Tampere: Vastapaino*.

European crime prevention network 2022: Street gang prevention. EUCPN Toolbox Series. https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/2206_Toolbox%20FR_LR.pdf. Viitattu 8.11.2023.

Fairclough, Norman 1997: Miten media puhuu. Tampere: Vastapaino.

Farrington, David P. 2004: Conduct disorder, aggression and delinquency. Teoksessa Lerner Richard M. & Steinberg, Laurence (toim.), Handbook of Adolescent Psychology (2. Painos, s. 627-664). New York: Wiley.

Goldweber, Asha., Dmitrieva Julia., Cauffman, Elizabeth., Piquero, Alex R. & Steinberg, Laurence 2011: The development of criminal style in adolescence and young adulthood: Separating the lemmings from the loners. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(3), 332–346. <https://doi.org/10.1007/s10964-010-9534-5>. Viitattu 8.11.2023.

Gordon, Rachel A., Lahey, Benjamin B., Kawai, Eriko, Loeber, Rolf, Stouthamer-Loeber, Magda ja Farrington, David P. "ANTISOCIAL BEHAVIOR AND YOUTH GANG MEMBERSHIP: SELECTION AND SOCIALIZATION." *Criminology (Beverly Hills)* 42, no. 1 (2004): 55–88. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2004.tb00513.x>. Viitattu 4.11.2023.

Haapajärvi, Linda & Junnilainen, Lotta 2014: Nuorisojengit eriarvoisuuden mittarina. *YHTEISKUNTAPOLITIIKKA* 79 (2014):6. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125880/haapaj%c3%a4rvi.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 26.9.2023.

Haapakangas, Kimmo 2020: Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia. Tilastokeskus. Saatavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/nuorten-rikollisuus-on-laskussa-mutta-pieni-joukko-nuorista-tekee-yha-enemman-ja-vakavampia-rikoksia/>. Viitattu 23.1.2024.

Hankaniemi, Anu-Leena, Kinnunen, Eevi & Hyypiö, Anni. Kävimme jokaisessa vaalipiirissä ja selvitimme: tässä ovat vaalien tärkeimmät ja kuumimmat puheenaiheet. Yle-uutiset 20.3.2023. Saatavissa: <https://yle.fi/a/74-20023230/64-3-143760>. Viitattu 25.1.2024.

Harrikari, Timo 1999: Lapsi rikoksesta epäiltynä: lapsirikollisuus poliisin tutkinta-aineistossa. Pro gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto.

Haura, Ella & Jaskari, Kai 2023: Asiantuntijat rajoittaisivat Tiktokin käyttöä: “Koukuttumisen tyyli on hyvin samanlainen kuin uhkapelaamisessa. Yle-uutiset. Saatavissa: <https://yle.fi/a/74-20058001>. Viitattu 26.4.2024.

Hautaniemi, Petri 2004: Pojat! Somalipoikien kiistanalainen elämä Suomessa. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. Helsinki: Nuoristutkimusverkosto.

Hermanson, Elina & Sajaniemi Nina 2018: Nuoruuden kehitys - mitä tapahtuu pinnan alla? *Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim* 2018; 134(8):843–9. Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo14286>. Viitattu 27.9.2023.

Hohti, Riikka 2013: Lapsuuden rajat. *Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim* 2013; 129(23):2519–25. Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo11379>. Viitattu 26.9.2023.

Honkatukia, Päivi, Nyqvist Leo & Pösö Tarja 2006: Rikokset nuorten “juttuina” - narratiivisen lähestymistavan mahdollisuuksia. Teoksessa: Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim.). 2006. *Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisosiain neuvottelukunta, julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Saatavissa:

<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/2867cc71-71ee-4f4e-bfac-7c7681c92cc6/content>. 211–231.

Hurley, Mick & Boulton, Laura 2021. Early identification and intervention with individuals at risk of becoming involved in serious and organised crime. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/351967877_Early_identification_and_intervention_with_individuals_at_risk_of_becoming_involved_in_serious_and_organised_crime_SOC. Viitattu: 1.10.2023.

Jaskari, Kai., Haverinen, Joonas & Raunio, Marjut 2023: Rikollisjengit käyttävät teinejä lapsisotilaina – kartta paljastaa Tukholman alkuvuoden väkivallantekeiden määrän. Saatavissa: <https://yle.fi/a/74-20017910>. Viitattu 26.9.2023

Jokinen, Arja 1999: Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa: Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1999) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino. 126–159.

Jokinen, Arja., Suoninen Eero., Wahlström Jarl 2000: Miten tavoittaa auttamistyön ydintä. Teoksessa Jokinen, Arja. & Suoninen, Eero (toim.) 2000. *Auttamistyö keskusteluna. Tutkimuksia sosiaali- ja terapiatyön arjesta*. Tampere: Vastapaino. 15–33.

Jokinen, Arja 2016: Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa: Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi., Suoninen, Eero. (2016) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteen ja käyttö*. Tampere. Vastapaino. 201–214.

Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993: Johdanto. Teoksessa: Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi., Suoninen, Eero. (2016) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteen ja käyttö*. Tampere. Vastapaino. 17–24.

Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2016: Diskursiivinen maailma: Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa: Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi., Suoninen, Eero. (2016) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteen ja käyttö*. Tampere. Vastapaino. 25–50.

Juhila, Kirsi 2016: Tutkijan positiot. Teoksessa: Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi., Suoninen, Eero. (2016) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteen ja käyttö*. Tampere. Vastapaino. 332–359.

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti 2024: Väkivalta. Saatavissa: <https://kavi.fi/ikarajat/yleistieto/symbolit/vakivalta/> Viitattu 31.3.2024.

Kantola, Anne 2022: Tutkija: Nuorten kovempi rankaiseminen edellyttäisi uusia vankiloita. HS-uutiset. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009237161.html>. Viitattu 26.9.2023.

Kauppinen, Julia 2021: Nuorisorikollisuus on vähentynyt pitkään, mutta viime vuosina vakavin väkivaltarikollisuus lisääntyi - Poliisi: “Toistaiseksi suhtautuisin edellisvuoden piikkiin poikkeusolojen seurauksena.” Rikosuhripäivystys. Saatavissa: <https://www.riku.fi/nuorisorikollisuus-on-vahentynyt-pitkaan-mutta-viime-vuonna-vakavin->

vakivaltarikollisuus-lisaantyy-poliisi-toistaiseksi-suhtautuisin-edellisvuoden-piikkiin-poikkeusolojen-seurauks/. Viitattu 1.2.2024.

Kawabata, Yoshito, Alink, Lenneke R., Tseng, Wan-Ling, Van Ijzendoorn, Marinus H., & Crick, Nicki R. 2011: Maternal and paternal parenting styles associated with relational aggression in children and adolescents: A conceptual analysis and meta-analytic review. *Developmental review*, 31(4), 240–278.

Keski-Heikkilä, Anni 2023: Entinen sisäministeri Ohisalo sanoi vuonna 2020, ettei Suomi ole Ruotsin tiellä – Tätä mieltä hän on asiasta nyt. Helsingin Sanomat 6.10.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009904664.html>. Viitattu 25.1.2024

Koskela, Kari 2002: Huligaanit - Katuelämää Sörkassa suurlakosta sisällissotaan. 3 painos. Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kivivuori, Janne 2006: Nuorisoriikollisuuden kehittyminen. Teoksessa: Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim.). 2006. *Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 161–186.

Klein, Malcolm W. 1996: Gangs in the United States and Europe. Teoksessa *European Journal on Criminal Policy and Research*. PDF-dokumentti. Amsterdam/New York: Kugler Publications, 63–80. Saatavissa: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.944.6950&rep=rep1&type=pdf#page=63>. Viitattu 23.11.2023.

Klein, Malcolm W. & Maxson, Cheryl Lee 2006: Street gang patterns and policies. Oxford University Press. Ebook Central. <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.ulapland.fi/lib/ulapland-ebooks/reader.action?docID=281238>. Viitattu 10.11.2023.

Klein, Malcolm, Weerman Frank M. & Thornberry Terence P. 2006: Street gang violence in Europe. *European Journal of Criminology*, 3(4), 413–437. https://www.researchgate.net/profile/Frank-Weerman/publication/228348719_Street_gang_violence_in_Europe/links/5927fa630f7e9b9979a109de/Street-gang-violence-in-Europe.pdf. Viitattu 10.11.2023.

Korkiamäki, Riikka 2009: ”Kaljaporukoita” vai ”ihan tavallisia koviksia” – osallisuus vertaisryhmässä nuorten määrittelyn kohteena. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.): Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät, 83–105. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseuran julkaisu 96, Helsinki.

Kivivuori, Janne 2002: Piilorikollisuuden tutkimus. Teoksessa Kivivuori, Janne 2002: *Nuoret rikosten tekijöinä ja uhreina*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 188. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstreams/fb13f17a-73ca-4dbc-8403-e6d0bd914267/download>. 1–13.

Kivivuori, Janne 2006: Nuorisoriikollisuuden kehitys. Teoksessa: Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne 2006. *Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/2867cc71-71ee-4f4e-bfac-7c7681c92cc6/content>. 15–56.

Kunelius, Risto 2003: Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. Bookwell Oy, Porvoo.

Leino, Ritva 2021: "Julkinen palvelu, huomiotalous ja datan valta: Käyttäjäystävälliset datakäytännöt ovat valtava haaste." *Media & viestintä* 44.2: 139–144. <file:///C:/Users/cwess/Downloads/109866-Artikkelin%20teksti-201227-1-10-20210627.pdf>. Viitattu 28.4.2024.

Matikainen, Janne 2020: Sosiaalisen identiteetin näkökulma vuorovaikutukseen. Vol 16 Nro 1 (2020): Prologi - puheviestinnän vuosikirja 2020. Saatavissa: <https://journal.fi/prologi/article/view/99420>. 88–94.

Matikainen, Janne, Ojala, Markus, Aslama, Minna, & Jääsaari, Johanna 2020: Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: instituutiot, journalismi ja mediasuhde. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisusarja, Nro 171, Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta, Helsinki. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/a4ecffeb-0ca6-42b9-807a-2cfa1bd856d7/content>. Viitattu 17.3.2024.

Meri, Leena 2024: Nuorisorangaistus täyteen käyttöön. Valtioneuvosto. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/nuorisorangaistus-tayteen-kayttoon>. Viitattu 3.4.2024.

Nurmi, Jari-Erik, Ahonen, Timo, Lyytinen, Heikki, Lyytinen, Paula, Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2014: *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-kustannus. Ellibs-library. Viitattu 4.11.2023

Nyqvist, Leo 2007: Nuoret väkivallan silmässä. Teoksessa: Määttä, Kaarina (toim.) *Helosti särkyvää. Nuoren kasvun turvaaminen*. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy. 11-22.

Honkatukia, Päivi & Suurpää, Leena 2007: Nuorten miesten monikulttuurinen elämäntyyli ja rikollisuus. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 232. Nuorisotutkimusverkosto / nuorisotutkimusseura, julkaisuja 80. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/f6b90dca-af31-487a-aae5-ebc553883c65/content>. Viitattu 20.1.2024.

Melin, Harri & Blom, Raimo 2011: Yhteiskunnallinen eriarvoisuus. Teoksessa: Oksanen, Atte & Salonen, Marko (toim.) *Toiminnallisia loukkuja: hyvinvointi ja eriarvoisuus yhteiskunnassa*. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/66224>. Viitattu 30.1.2024. 194-213.

Oyserman, Daphna, Elmore, Kristen & Smith, George 2012: Self, Self-concept and Identity. Teoksessa: *Handbook of Self and Identity*. Second Edition. Saatavissa: ProQuest Ebook Central. 69–104.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/2867cc71-71ee-4f4e-bfac-7c7681c92cc6/content>. Viitattu 29.9.2023.

Oyserman, Daphna., Elmore, Kristen & Smith, George 2012. Handbook of Self and Identity. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/271519942_Oyserman_D_Elmore_K_Smith_G_2012_Self_self-concept_and_identity_Handbook_of_self_and_identity_2_69-104. Viitattu 14.11.2023.

Pekkarinen, Elina & Helander, Merike 2022: Lapsivaltuutetun aloite oikeusministeriölle lainvalmistelutoimiin lapsiin kohdistuvaa vakavaa väkivaltaa sisältävän materiaalin hallussapidon ja levittämisen kriminalisoimiseksi. Viite LAPS/81/2022,3.11.2022. Saatavissa: https://lapsiasia.fi/-/laps_aloite_om_vakivalta-kuvamateriaali. Viitattu 5.2.2024.

Pernaa, Hanna-Kaisa 2022. Alkusanat. Teoksessa: Turcka, Heikki & Saarholm, Julia (toim.) *Lasten ja nuorten rikokset. Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun*. Jyväskylä: PS-kustannus. 8–9.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019: Uusi kurssi kohti diskurssia. Vastapaino, Tampere

Poliisi. Nuori rikosentekijä. Saatavissa. <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija>. Viitattu 20.10.2023.

Pynnönen, Anu 2013: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. N:o 379/2013. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/42412>. Viitattu 28.9.2023.

Pörhölä, Maili 2008: Koulukiusaaminen nuoren hyvinvointia uhkaavana tekijänä – miten käy kiusatun ja kiusaajan vertaisuuhteille? Teoksessa Autio, Minna, Kirsi Eräranta, ja Sami Myllyniemi (toim.) *Polarisoituva Nuoruus?* [Helsinki]: Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisoasiain neuvottelukunta: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. 94–104.

Rauhala, Pirkko-Liisa & Virokannas Elina 2011: Sosiaalityön tutkimuksen etiikka, opettaminen ja tietoarvo. Teoksessa: Pehkonen, Aini & Väänänen-Fomin Marja (toim.) 2011. *Sosiaalityön arvot ja etiikka*. Juva: Bookwell Oy. 235–256.

Relander, Jukka 2000: Kultainen nuoruus. Vuosituhannen vaihteen väkinäisen viriili joukkofantasia. Teoksessa Hoikkala, Tommi & J.P. Roos (toim.): *2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta*. Helsinki: Gaudeamus. 281–403.

Rigatelli, Sara 2021: Ruotsista tuli murhien ja kranaatti-iskujen keskus, ja näitä virheitä Suomen pitäisi välttää. ruotsalaisekspertti: "Me olimme naiiveja". Yle-Uutiset. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-12171659>. Viitattu 23.1.2024

Rikoslaki 39/1889. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Saarholm, Julia & Turkka, Heikki 2023: Rikollinen nuoruus: Näkökulmia rakenteiden välistä. Teoksessa: Turkka, Heikki & Saarholm, Julia (toim.) *Lasten ja nuorten rikokset. Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun*. Jyväskylä: PS-kustannus. 30–51.

Salmi Venla 2005: Sosiaalinen pääoma ja nuorten rikollisuus. Teoksessa Kivivuori, Janne, and Venla Salmi. "Nuorten rikoskäyttäytyminen 1995–2004." Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja. 214. Helsinki. 71–110.

Salmi, Venla 2006: Sosiaalinen pääoma ja nuorisoriikollisuus. Teoksessa Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim.). 2006. *Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. 187–209.

Salmi, Venla 2012: Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantaja 113. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/730959b6-5198-4281-969e-2ffd04068169/content>. Viitattu 29.9.2023

Sambou, Saija., Saarholm, Julia & Lakhali, Mahdi 2023: Nuorisojengi elämänvaiheena ja jengiytymisen ehkäisemisen mahdollisuudet. Teoksessa: Turkka, Heikki & Saarholm, Julia (toim.) *Lasten ja nuorten rikokset. Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun*. Jyväskylä: PS-kustannus. 152–173.

Sanoma Vuosikertomus 2022. Saatavissa: https://www.vuosikertomukset.net/resources/Sanoma/fin/vuosikertomukset/Sanoma_vuosikertomus_2022.pdf. Viitattu 23.10.2023

Seppänen, Janne & Väliaverronen Esa 2012: Mediayhteiskunta. Tampere: Vastapaino.

Someturva 2024: TikTok – turvaopas. Saatavissa: <https://www.someturva.fi/some/tiktok/>. Viitattu 26.4.2024.

Suoninen, Eero 1999: Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa: Teoksessa: Jokinen, Arja., Juhila, Kirsi., Suoninen, Eero (1999) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino. 17–36.

Suoninen, Eero 1992: Perheen kuvakulmat. Diskurssianalyysi perheenäidin puheesta. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Tutkimuksia. Sarja A, Nro 24.

Tanner, Niina, Radwan, Rami, Korhonen, Helmi & Mustonen, Terhi 2020: Sosiaalinen media, ongelmallinen sosiaalisen median käyttö ja someriippuvuus. Sosiaalipedagogiikan säätiö, Helsinki. Saatavissa: https://somerajaton.fi/wp-content/uploads/sites/17/2021/08/Some_katsaus_17.8.21_low.pdf. Viitattu 29.4.2024.

Tolonen, Tarja 2018: Nuorten miesten tilankäytön taktikat ja sosiaalinen kuuluminen. Teoksessa: Kivijärvi, Antti., Huuki, Tuija & Harry Lunabba (toim.) *Poikatutkimus*. Tampere: Vastapaino. 287–308.

Trasher, Frederic Milton 2013: *The Gang. A study of 1,313 gangs in Chicago*. Toinen painos. E-kirja. Chicago: The University of Chicago Press. Saatavissa: https://books.google.fi/books?id=SgukBnHIKd8C&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Fr+ederic+Milton+Thrasher%22&hl=fi&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Valtonen, Sanna 1998: Hyvä, paha media. Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Kantola, Anu, Moring, Inka ja Väliverronen, Esa. *Media-analyysi: Tekstistä Tulkintaan*. [Helsinki]: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 1998. 93–121.

Wy, Johanna & White, Rob 1997: *Rethinking Youth*. London: Sage Publications

Valtioneuvoston kanslia 2018: Eriarvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti. Valtioneuvoston julkaisusarja 1/2018. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/334456/eriarvoraportti-21032018/fd6f37c6-04d9-44db-99bb-53d54ef1ad1f>. Viitattu 2.2.2024.

Valtioneuvosto 20.6.2023: Vahva ja välittävä Suomi. Petteri Orpon hallituksen ohjelma. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Valtioneuvosto. Helsinki. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 7.2.2024.

Liite 1

- Jussi Sippola (toimittaja), Ulkomaat, 19.8.2022: Jengien jäljillä.
- Milla Palkoaho (toimittaja), Kaupunki, 13.10.2022. Entinen jengirikollinen pelkää Suomen luisuvan Ruotsiakin pahempaan tilanteeseen.
- Katja Kuokkanen (toimittaja) Kaupunki, 10.11.2020. Helsingin keskustassa liikkuu nyt joukoissa yli sata mahdollisesti vaarallista nuorta –Asiantuntijoiden mukaan taustalla on uusi maahanmuuttoon liittyvä ilmiö
- Toni Lehtinen (toimittaja) Hs Turku, 7.4.2022. Turussa häiriköivien nuorten tekoihin pitää puuttua, mutta ongelmaa ei pidä liioitella
- Kreetta Onkeli, mielipide 10.10.2014. Jengissä olevat nuoret kokevat itsensä turhiksi
- Mari Koppinen, Mark Autio HS Kaupunki, 7.10.2014 Nuorisojengi pahoinpitelee nuoria Alppipuistossa, Heureka luona ja Espoossa
- Anne Kantola HS Kaupunki 6.5.2021. Itä-uudenmaan poliisi epäilee joidenkin nuorisoryhmien “jengiytyneen”, tutkinnassa nimikkeitä näpistyksistä tapon yrityksiin.
- Sami Takala HS Kaupunki 3.12.2021. Sisäministeri Mikkonen: Rangaistuksia laittomien aseiden hallussapidosta tulisi koventaa - “On käynnissä kehityskulkuja, joissa on viitteitä jengiytymisestä”
- Perttu Jussila, lukijan mielipide, 5.11.2022. Lastensuojelun kriisi näkyy nuorisorikollisuuden lisääntymisenä
- Anne Kantola HS Kaupunki 28.11.2022. Rikokset voivat olla petollisen “palkitsevia” - Jengiytymisen syytä etsittävä asiantuntijan mukaan nuorisokulttuurista
- Anne Kantola (toimittaja) HS Kaupunki 23.11.2022. Nuorten väkivalta räjähti pääkaupunkiseudulla: Poliisipäällikkö tietää, miksi
- Sanna-Raita-Aho (toimittaja (HS Kaupunki) 29.1.2023 Jengiin liittyminen on usein hätähuuto isommasta ongelmasta – Heikki Turkka vie nuoria pitsalle ja kuuntelee
- Linda Laine, Toni Lehtinen HS Turku 22.3.2022. Kasvot kommandomaskeilla peittävä “meidän jengi” ilmestyi Turun katukuvaan syksyllä - Näin joukko aiotaan pysäyttää.
- Taina Laajasalo, psykologi, HS kuukausiliite, essee 6.11.2022. Kenestä kasva rikollinen?
- Milka Valtanen, HS kaupunki 4.8.2019. Tutkija: Vuosaaresta uutisoidut nuorisolevottomuudet ovat pientä verrattuna aiempiin vuosikymmeniin

- Pääkirjoitustoimitus HS 29.10.2020 Nuorisoriikollisuus väheni mutta keskittyy, ja nyt sen yksilöllisten syiden poistamiseen tarvitaan kohdennettuja ratkaisuja
- Katja Kuokkanen HS Kaupunki 10.11.2020. Helsingin keskustassa liikkuu nyt joukoissa yli sata mahdollisesti vaarallista nuorta – Asiantuntijoiden mukaan taustalla on uusi maahanmuuttoon liittyvä ilmiö
- Anne Kantola, Mikko Gustafsson HS Kaupunki 3.12.2021. Jengien jäljet (HS lehdessä artikkeli julkaistu nimellä “Helsingin kaduilla ei ole kuultukaan katujengeistä”)
- Kimmo Oksanen HS Kaupunki 30.7.2019 Kymmenet lapset ja nuoret häiriköivät ja uhkailivat Vuosaaressa: Hätäkeskus ruuhkautui, poliisi kohdistaa alueelle lisäresursseja
- Oona Foster HS Mieliä 3.6.2022 Jengiriikollisuuden taustat eivät ole rapmusiikissa vaan sosiaalisissa ongelmissa
- Vesa Mäkinen HS Kaupunki 12.11.2022 Näin vaarallisille poluille ajautuneita nuoria etsitään- Kaksi katujen ammattilaista kertoo työstään.
- Tommi Nieminen HS Sunnuntai Kolumni 19.8.2018 Mitä useamman auton jengiläiset polttavat Ruotsin lähiöissä, sitä paremman vaaliaseen saa Jussi Halla-aho
- Juho Jokinen HS Kaupunki 17.11.2017 Nuorisojengi tehtiä Helsingissä muutamassa kuukaudessa 13 ryöstöä - Uhrin kurkulle painettiin tikari Malmilla, myyjää hakattiin lonkerotökillä Melunkylässä.
- Milla Palkoaho HS Kaupunki 27.10.2022 Helsingin apulaispormestari myöntää, että viitteitä jengeistä on- Näin ongelmaan pitäisi nyt puuttua.
- Anu Nousiainen HS kuukausiliite 31.12.2022 Vuonna 2021 uutisiin nousivat kahden katujengin väkivaltaiset yhteenotot. Pelättiin, onko Suomi Ruotsin tiellä. Mitä oikein tapahtui?
- Pääkirjoitus HS 10.10.2014. Väkivallan paluu Helsingin kaduille pitää torjua yhdessä.
- Anne Kantola HS Kaupunki 8.2.2022. Helsingin ja Espoon katujengit ajautuivat väkivallan kierteeseen- Johtohahmona 21-vuotias mies, jota epäillään useista rikoksista.
- Alli Hallonblad HS Poliitikka 16.6.2023. Katujengirikosten rangaistukset kovenevat ja nuorisorangaistussääntelyä muutetaan- Näin hallitus yrittää ehkäistä rikollisuutta.
- Eleonoora Riihinen HS Kulttuuri 16.11.2021. 19-vuotias räppäri Einar surmattiin Tukholmassa, ja nyt Suomessa pelätään: Tällaista on katujen väkivaltaisuutta kuvaava drill.

- Veera Paananen HS Poliitika 11.11.2022. Huolestuttavaa, sanoo sisäministeri ulkomaalaistaustaisten osuudesta katujengeissä.
- Carita Murto HS Mieliidekirjoitus 11.10.2014. Jokainen lapsi haluaa tuntea itsensä tärkeäksi.
- Susanna Reinboth HS Kotimaa 3.11.2021. Teinien väkivalta lisääntyy, ja usein sen tarkoituksena on nöyryyttää: Uhri pakotetaan esimerkiksi nuolemaan kenkiä ja samalla tilanne kuvataan someen.